

Kaija Appelqvist-Schmidlechner
Antti Liski
Mikko Kampman
ja Yhteispeli-työryhmä

Yhteispeli

Arviointitutkimus menetelmien turvallisuudesta,
soveltuvuudesta ja koetusta hyödystä

TYÖPAPERI 9/2015

Kaija Appelqvist-Schmidlechner
Antti Liski
Mikko Kampman
ja Yhteispeli-työryhmä

Yhteispeli-työryhmä: Tytti Solantaus*, Päivi Santalahti**, Niina Anttila, Katja Björklund, Nina Harmes, Matti Hursti, Jenni Mäkinen, Minna Mustakallio-Sorvari, Tiina Ojala, Maiju Pankakoski

*Hankkeen johtaja 28.5.2012 asti, **Hankkeen johtaja 29.5.2012 alkaen

Yhteispeli

Arviointitutkimus menetelmien turvallisuudesta, soveltuvuudesta ja koetusta hyödystä

TERVEYDEN JA
HYVINVOINNIN LAITOS

© Kaija Appelqvist-Schmidlechner et al. ja Terveysten ja hyvinvoinnin laitos

ISBN 978-952-302-370-3 (painettu)
ISBN 978-952-302-371-0 (verkkojulkaisu)
ISSN 2323-363X (verkkojulkaisu)
<http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-302-371-0>

Juvenes Print – Suomen Yliopistopaino Oy
Tampere, 2015

Lukijalle/Esipuhe

Koulu on otollinen ympäristö erilaisille lasten kasvua edistäville ja ongelmia ennaltaehkäiseville ohjelmille. Se on ympäristö, jossa lähes koko ikäluokan tavoittaminen on mahdollista. Kouluympäristöön soveltuvia lasten kehitystä tukevia menetelmiä onkin kehitelty lukuisia, ja niiden vaikuttavuudesta on kerääntynyt jo paljon näyttöä viimeisten vuosikymmenien aikana. Kouluissa toteutettujen ohjelmien on todettu ehkäisevän muun muassa päihteiden käyttöä¹, väkivaltaista ja aggressiivista käyttäytymistä² sekä edistävän sosiaalisia taitoja³, stressin-⁴ ja elämäntilannetta⁵ sekä mielenterveyttä⁶.

Koulu on kodin ohella tärkeä lapsen sosiaalisen kehityksen ympäristö. Koulu tarjoaa päivittäin kodista poikkeavia sosiaalisilta jännitteiltään haastavia tilanteita. Koululla on näin ollen aitiopaikka lasten tunne- ja sosiaalisten taitojen edistämiseksi⁷. Näiden taitojen oppiminen on tärkeää myös henkilön myöhempää elämäntilannetta ajatellen. Tutkimukset⁸ osoittavat, kuinka tärkeää on tukea lapsen sosioemotionaalista kehitystä kouluvuosina epäsuotuisten kehityspolkujen välttämiseksi. Pitkät seuranta tutkimukset osoittavat selvästi, että lapsuusiän sosiaaliset ongelmat ja käyttöhäiriöt ennustavat laajoja negatiivisia seuraamuksia myöhemmässä elämässä: epäonnistumista koulutuksessa, päihteiden käyttöä, väkivaltaista käyttäytymistä, rikollisuutta sekä psykiatrisia sairauksia, kuten vakavaa masennusta ja persoonallisuushäiriöitä⁹. Tiedetään myös, että esimerkiksi ujous ja vetäytyminen sosiaalisista tilanteista voivat ennustaa masennusta ja vakavaa päihteiden käyttöä myöhemmässä elämäntilanteessa¹⁰. Suomalaisissa tutkimuksissa on havaittu, että alakouluikäisillä lapsilla yksinäisyyteen linkittyy usein heikko sosiaalinen kompetenssi, motivaation ongelmat sekä oppimisvaikeudet ja yläkouluikäisillä sosiaalinen ahdistuneisuus, sosiaalinen fobia sekä masennus¹¹.

Sosioemotionaalaisia taitoja vahvistavat kouluinterventiot toteutetaan yleensä luokkatilanteissa, ja niillä pyritään edistämään lasten taitoja tunnistaa ja kontrolloida tunnetilojaan, kunnioittaa toisten näkemyksiä, asettaa prososiaalisia tavoitteita, ratkaista ongelmia ja käyttää vuorovaikutustaitoja. Hyvin usein ohjelmissa samalla myös kehitetään ja rakennetaan ympäristöjä, jotka tukevat näitä pyrkimyksiä¹². Suomessa toteutettuja työmenetelmiä ovat muun muassa Friends¹³, Yhdessä kasvamisen ohjelma Lions Quest¹⁴, KiVa Koulu¹⁵ sekä Hyvän mielen koulu¹⁶.

Kouluintervention kehittäminen lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemiseksi alkoi Stakesissa vuonna 2003 sosiaali- ja terveysministeriön aloitteesta ja jatkui sittemmin Yhteispeli-hankkeena Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen (THL), Ylöjärven kaupungin ja opetus- ja kulttuuriministeriön (OKM) yhteistyössä. Tavoitteena oli kehittää työvälineitä luokanopettajien ja alakoulujen rehtorien käyttöön lasten sosioemotionaalisen kehityksen tueksi. Yhteispelin menetelmät -julkaisu luovutettiin opetus- ja kulttuuriministeriölle kesällä 2013.

¹ Cuijpers 2002; Gottfredson & Wilson 2003

² Derzon ym. 1999; Wilson & Lipsey 2005; Gansle 2005

³ Quinn ym. 1999; Chen 2006

⁴ Hains & Ellmann 1994; Kraag ym. 2006

⁵ Botvin & Griffin 2004

⁶ Wells ym. 2003

⁷ Kampman & Solantaus 2010

⁸ Brook & Whiteman 1992; Hawkins, Catalano & Miller 1992; Weissberg ym. 2003; Tremblay ym. 2004; Durlak ym. 2011

⁹ Patterson ym. 1992; Nagin & Tremblay 2001; Tremblay ym. 2004

¹⁰ Block ym. 1988

¹¹ Junttila ym. 2007

¹² Payton ym. 2000

¹³ Tuominiemi 2010

¹⁴ Kuusela & Lintunen 2010

¹⁵ Salmivalli & Poskiparta 2012

¹⁶ Hannukkala & Salonen 2008

Tiivistelmä

Kaija Appelqvist-Schmidlechner et al. Yhteispeli Arviointitutkimus menetelmien turvallisuudesta, soveltuvuudesta ja koetusta hyödystä. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos (THL). Työpaperi 9/2015 144 sivua. Helsinki 2015.

ISBN 978-952-302-370-3 (painettu); ISBN 978-952-302-371-0 (verkkojulkaisu)

Yhteispeli-hanke on THL:n, Ylöjärven kaupungin ja OKM:n yhteishanke, jonka tavoitteena on kehittää työvälineitä alakoulun opettajien ja rehtoreiden käyttöön lasten sosioemotionaalisen kehityksen tueksi. Hankkeen päämääränä on tukea lasten sosioemotionaalisia ja yhdessä toimimisen taitojen kehittymistä lasten välillä, mutta myös työyhteisössä koulun työntekijöiden välillä sekä opettajan ja vanhempien välillä. Työvälineitä on kehitetty yhdessä Ylöjärven koulujen kanssa.

Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa tietoa Yhteispeli-hankkeessa kehitettyjen työvälineiden turvallisuudesta, soveltuvuudesta ja koetuista hyödyistä sekä mahdollisista epäsuotuisista vaikutuksista varsinaisten kehittämiskoulujen ulkopuolella. Kokemuksia kartoitettiin rehtoreiden työvälineiden lisäksi seuraavista opettajien työvälineistä: teen itse -tuokio, aamupiiri sekä teemme yhdessä -tuokio. Työvälineiden kehittäminen oli tutkimuksen aikana vielä kesken ja tarkoituksena oli käyttää tutkimuksen tuloksia työvälineiden saattamisessa lopulliseen muotoonsa.

Tutkimukseen osallistui yhteensä neljä koulua, kaksi Vantaalta ja kaksi Raisiosta. Tutkimuksessa oli mukana 23 opettajaa luokkineen, 4 rehtoria sekä oppilaiden huoltajat. Oppilaita tutkimuksessa oli mukana yhteensä 451. Tutkimusaineisto kerättiin kyselylomakkeilla vuosina 2011–2012. Oppilaiden kysely toteutettiin luokkakyselynä. Opettajilta, rehtoreilta ja vanhemmilta aineistoa kerättiin postikyselynä. Opettajia ja rehtoreita pyydettiin tämän lisäksi pitämään lokikirjaa kunkin menetelmän toteuttamisesta. Kyselyt toteutettiin neljänä eri ajankohtana: alkukysely keväällä 2011 sekä kolme seurantakyselyä lukukauden päätyttyä (syksyllä 2011, keväällä 2012 ja syksyllä 2012). Kyselylomakkeet sisälsivät lasten käyttäytymisen ja tunne-elämän oireita ja prososiaalista käyttäytymistä kartoittavan SDQ-mittarin sekä itse kehitettyjä kysymyssarjoja. Kysymykset ja kysymyssarjat liittyivät lasten sosioemotionaalisiin taitoihin, koulumotivaatioon ja kaverisuhteisiin, opettajien työmotivaatioon, työssä jaksamiseen, työyhteisön ilmapiiriin sekä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Lomakkeilla kerättiin myös kokemuksia eri työvälineiden käytöstä.

Opettajat arvioivat Yhteispelissä kehitettyjen työvälineiden olevan lapsille hyödyllisiä ja sopivan hyvin omiin työtapoihinsa. Myös suurin osa lapsista – erityisesti nuoremmat oppilaat – piti menetelmiä mielekkäinä ja osallistui niihin mielellään. Seuranta-aikana oli nähtävissä monia positiivisia muutoksia niin oppilaissa kuin koulun ja kodin välisessä yhteistyössä. Työvälineiden hyödyt olivat nähtävissä kodin ja koulun välisen yhteistyön parantumisena, lasten sosioemotionaalisten taitojen kohentumisena sekä kiusaamisen vähentymisenä. Tutkimuksessa ilmeni myös joitakin epäsuotuisia muutoksia, joita pohdittiin työryhmässä. Seuranta-aikana työyhteisön ilmapiirissä ilmeni kahtiajakoa Yhteispelin työvälineitä käyttävien ja muiden opettajien välillä.

Yhteispelissä kehitetyt työvälineet näyttävät suomalaisiin kouluihin hyvin soveltuvilta, turvallisilta sekä käyttökelpoisilta. Tutkimus antaa perusteet kattavan satunnaistetun vaikuttavuustutkimuksen toteuttamiselle.

Avainsanat: sosioemotionaalinen, työilmapiiri, motivaatio, koulu, opettaja, oppilas, rehtori, vanhempi, kodin ja koulun yhteistyö, työväline, menetelmä, turvallinen, soveltuva, hyödyllinen

Sammandrag

Kaija Appelqvist-Schmidlechner et al.. Yhteispeli Arviointitutkimus menetelmien turvallisuudesta, soveltuvuudesta ja koetusta hyödystä. [Samspel Undersökning av metodernas trygghet, tillämplighet och den upplevda nyttan. Institutet för hälsa och välfärd (THL). Diskussionsunderlag 9/2015. 144 sidor. Helsingfors, Finland 2015.

ISBN 978-952-302-370-3 (tryckt); ISBN 978-952-302-371-0 (nätpublikation)

Samspel är ett samprojekt mellan Institutet för hälsa och välfärd (THL), Ylöjärvi stad samt undervisnings- och kulturministeriet. Projektets syfte är att utveckla arbetsmetoder och -instrument för lärare och rektorer på lägre grundnivå till stöd för barnens socioemotionella utveckling. Målsättningen med projektet är att stödja barnens socioemotionella färdigheter och utvecklingen av färdigheterna i växelverkan med varandra, stödja växelverkan mellan skolans personal samt mellan lärare och föräldrar. Arbetsmetoderna och -instrumenten har utvecklats i samverkan med med Ylöjärvi stads skolor.

Målet med undersökningen är att ta fram information om trygghet, tillämplighet och den upplevda nyttan av de metoder som utvecklats inom projektet Samspel samt om möjlig ogynnsam inverkan i skolor som inte hörde till de egentliga metodskolorna. Metoderna utvecklades ännu under undersökningens gång.

Sammanlagt fyra skolor, två skolor från Vanda och två skolor från Reso, deltog i undersökningen. Inalles 23 lärare med sina elever och deras föräldrar samt fyra rektorer var med i undersökningen. Det sammanlagda elevantalet var 451. Undersökningsmaterialet bestod av ett frågeformulär och samlades in under åren 2011-2012. Elevernas enkät genomfördes i form av en skolenkät. Material från lärarna, rektorerna och föräldrarna samlades in per post. Dessutom ombads lärarna och rektorerna att föra loggbok för att dokumentera varje enskild metod. Enkäten utfördes på fyra olika tidpunkter; startenkäten på våren 2011 och de tre följande enkäterna vid terminavslutningen (hösten 2011, våren 2012 och hösten 2012). Enkätformuläret omfattade ett SDQ-mätinstrument, som kartlade barnens uppförande, symptom i deras känsloliv samt deras prosociala beteende. Därtill omfattade det självutvecklade frågeserier, som berörde barnens socioemotionella färdigheter, skolmotivation och vänskapsförhållanden, lärarnas arbetsmotivation, arbetshälsa samt arbetsgemenskapens atmosfär och samarbete mellan hem och skola. Formuläret gav information även om användningen av olika arbetsmetoder och -instrument inom projektet Samspel.

Lärarna värderade arbetsmetoderna och -instrumenten inom projektet Samspel som nyttiga för barnen och väl tillämpliga som arbetsmetoder i skolan. Även största delen av barnen – speciellt de yngsta eleverna – ansåg metoderna vara meningsfulla och deltog gärna i tillämpningen av dem. Under uppföljningsperioden kunde man se många positiva förändringar både hos elever och i samarbetet mellan hem och skola. Samarbetet mellan hem och skola samt barnens socioemotionella färdigheter blev bättre samtidigt som mobbningen minskade. Undersökningen förde fram även sådan ogynnsam information, som diskuterades igenom i arbetsgruppen. Under uppföljningsperioden framträdde det polarisering i arbetsgemenskapens atmosfär mellan de lärare som använde metoderna och de som inte gjorde det.

Arbetsinstrumenten som har utvecklats inom ramen för projektet Samspelet verkar vara väl tillämpade, trygga och användbara i finländska skolor. Undersökningen ger berättigande att utföra en omfattande, randomiserad effektivitetsundersökning.

Nyckelord: socioemotionell, atmosfär, arbetshälsa, motivation, skola, lärare, elev, rektor, förälder, samarbete mellan hem och skola, arbetsinstrument, metod, säker, tillämplig, nytta, användbar

Abstract

Kaija Appelqvist-Schmidlechner et al.. Yhteispeli Arviointitutkimus menetelmien turvallisuudesta, soveltuvuudesta ja koetusta hyödystä. [Evaluation study on the safety, feasibility, and perceived benefits of the “Together at School” intervention programme]. National Institute for Health and Welfare (THL). Discussionpaper 9/2015. 144 pages. Helsinki, Finland 2015.

ISBN 978-952-302-370-3 (printed); ISBN 978-952-302-371-0 (online publication)

Together at School Intervention Program was a joint project involving the National Institute for Health and Welfare, the town of Ylöjärvi, and the Finnish Ministry of Education and Culture. The aim of the project was to develop methods and tools for teachers and head masters to promote the socio-emotional skills of children in Finnish primary schools. The aim was also to promote cooperative interaction among the students, in the teacher body and in the home-school collaboration.

The aim of this study was to evaluate the safety, feasibility, and perceived benefits and possible adverse repercussions of the ready-made methods and tools in the Together at School Intervention Programme at a time when development process was still ongoing, but coming to a close. The aim was to get experience of these methods outside the schools where the intervention was being developed. The study was planned to serve the finalization of the program according to the findings and moving on to large scale randomized study on effectiveness.

The study sought to gather the participants’ experiences of the teacher-administered classroom tools (Circle time, the Do it myself lesson, and the Do it together lesson) and the tools developed for school head masters.

Children were recruited for the study from four public primary schools, two from the city of Vantaa and two from the town of Raisio. Altogether, 23 classes (25 teachers and four head masters), plus the parents of the class pupils (N=549), participated in the study. The data were collected using questionnaires in 2011 and 2012. The study had a longitudinal design, with a baseline in spring 2011 and follow-up tests in autumn 2011, spring 2012, and autumn 2012. The questionnaires included a Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) and a series of questions developed for the purpose of this study. The questions related to the children’s socio-emotional skills, motivation at school, and peer relations. Other questions related to employee motivation, coping with workload, the working climate, and cooperation between the school and parents. Further, experiences of the Together at School tools were also gathered using the questionnaires.

The tools developed in the Together at School project were considered by the teachers to be feasible and beneficial for the children. Most of the children – particularly children of a younger age – found the tools pleasant, too. During the follow-up, several positive changes were observed in the socio-emotional skills of the children, as was enhanced cooperation between the schools and the parents. Furthermore, bullying in the schools was reduced during the follow-up. However, there were also some negative changes, and these were discussed and reflected accordingly. There seemed to be a split in the school community between teachers using the Together at School tools and those who were not.

The findings showed that the tools developed in the Together at School project are feasible, safe, and beneficial. The study gives grounds for moving on to the next step, a large scale randomized controlled trial on the effectiveness of the Together at School Intervention Program.

Keywords: socioemotional, working climate, motivation, school, teacher, pupil, head teacher, parent, cooperation between the schools and the parents, tool, method, safe, feasible, beneficial

Sisällys

Lukijalle/Esipuhe	3
Tiivistelmä.....	4
Sammandrag.....	5
Abstract	6
1. Yhteispeli-hanke	8
1.1 Opettajan työvälineet	11
1.2 Rehtorin työvälineet.....	12
1.3 Kodin ja koulun yhteistyön työvälineet	14
2. Tutkimuksen tavoitteet	15
3. Tutkimuksen toteutus.....	16
3.1 Tutkimuskoulujen rekrytointi ja henkilöstön kouluttaminen	16
3.2 Aineiston kerääminen ja tutkimusmenetelmät	16
3.2.1 Tutkimuksessa käytetyt mittarit ja kysymykset.....	17
3.3 Tutkimuksessa käytetyt analyysimenetelmät	19
3.4 Eettiset kysymykset	21
4. Tutkimukseen osallistuneet.....	22
5. Tulokset	23
5.1 Lähtötilanne	23
5.1.1 Oppilaiden taustatiedot	23
5.1.2 Koulussa viihtyminen ja koulumotivaatio	23
5.1.3 Oppilaiden sosioemotionaaliset taidot.....	25
5.1.4 Koulun ja kodin yhteistyö.....	33
5.1.5 Opettajien työ ja työssä jaksaminen	36
5.2 Kokemukset työvälineistä.....	40
5.2.1 Teen itse -tunnit	40
5.2.2 Aamupiiri.....	41
5.2.3 Teemme yhdessä -työskentely.....	44
5.2.4 Rehtorin työvälineet	46
5.3 Työvälineistä saadut hyödyt	48
5.3.1 Oppilaisiin liittyvät hyödyt.....	48
5.3.2 Työyhteisöön liittyvät hyödyt.....	53
5.3.3 Kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvät hyödyt	54
6. Pohdinta	55
6.1 Tutkimustulosten ja niiden merkitysten arviointia.....	55
6.2 Tutkimuksen rajoitukset ja vahvuudet	58
7. Yhteenveto	60
Arviointitutkimuksen keskeisimmät tulokset:	60
Johtopäätökset:.....	60
Lähteet.....	61
Liitteet	63

1. Yhteispeli-hanke

Yhteispeli on alakouluun tarkoitettu monitasoinen, koko koulua koskettava ohjelma, jonka pyrkimyksenä on tukea lasten sosioemotionaalista kehitystä opillisen kehityksen ohella. Yhteispelin tausta, teoria ja kehittämisprosessi on tarkemmin kuvattu julkaisussa Solantau, Lindblom, Ojala ja Kampman, Yhteispeli osa I¹⁷ ja Yhteispelin menetelmät julkaisussa Kampman, Solantau, Anttila, Santalahti ja Yhteispelin työryhmä, Yhteispeli osa II¹⁸.

Yhteispeli-hankkeen tarkoituksena¹⁹ oli kehittää

- 1) näyttöön perustuvia työvälineitä esi- ja alakoulujen opettajille lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemiseksi ja menetelmiä positiivisen ja turvallisen oppimisympäristön luomiseksi lapsille ja työympäristön luomiseksi aikuisille
- 2) vastaavat koulutusmoduulit
- 3) implementaatiomalli intervention levittämiseksi kouluihin.

Pyrkimyksenä on, että Yhteispeli-ohjelma ja sen työvälineet auttavat

- opettamaan lapsille tunne-, vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisutaitoja
- luomaan positiivisen, turvallisen ja luottamuksellisen oppimisympäristön lapsille
- luomaan positiivisen ja luottamuksellisen työympäristön koulun työntekijöille
- luomaan toimivan suhteen opettajan ja vanhempien välille
- tekemään koulusta sosiaalisesti vastuullisen yhteisön, jossa opettajat, vanhemmat ja muut aikuiset kiinnittävät yhdessä huomiota lasten hyvinvointiin.

Yhteispelissä huomiota kiinnitetään erityisesti 11 tunne- ja vuorovaikutustaidon kehittämiseen ja harjaanuttamiseen, jotka ovat keskeisiä taitavalle tunteiden käsittelylle ja toimivalle vuorovaikutukselle. Yksittäiset taidot jakautuvat 1) *tunnetaitoihin*, 2) *vastuun ottamisen ja ongelmanratkaisun taitoihin* sekä 3) *vuorovaikutustaitoihin* (taulukko 1.)

¹⁷ Solantau ym. 2015

¹⁸ Kampman ym. 2015

¹⁹ Solantau & Kampman 2015

Taulukko 1. Yhteispelin malli tunne- ja vuorovaikutustaidoista²⁰**TUNNETAIDOT**

Tunteiden tunnistaminen ja nimeäminen: taito havaita ja nimetä erilaisia tunteita itsessä ja muissa

Tunteiden säätely: taito muuntaa tarvittaessa tunnetta, sen kestoja tai sen voimakkuutta

VASTUUN JA ONGELMANRATKAISUN TAIDOT

Yhteisten sääntöjen noudattaminen: taito tunnistaa ja noudattaa sosiaalisia normeja ja sääntöjä

Toisten kunnioittaminen: taito hyväksyä yksilöiden ja ryhmien väliset erilaisuudet ja oikeudet ja arvostaa niitä

Tavoitteen asettaminen: taito asettaa itselleen positiivisia ja realistisia tavoitteita

Sosiaalisen ongelman ratkaiseminen: taito tunnistaa ristiriitatilanteita, keksiä erilaisia ratkaisuja sekä toteuttaa niitä

VUOROVAIKUTUSTAIDOT

Kuuntelu: taito ymmärtää toisen kertomaa ja viestiä toiselle niin, että hän tulee ymmärretyksi

Kertominen: taito aloittaa ja ylläpitää keskusteluja sekä taito ilmaista omat ajatukset ja tunteet selkeästi

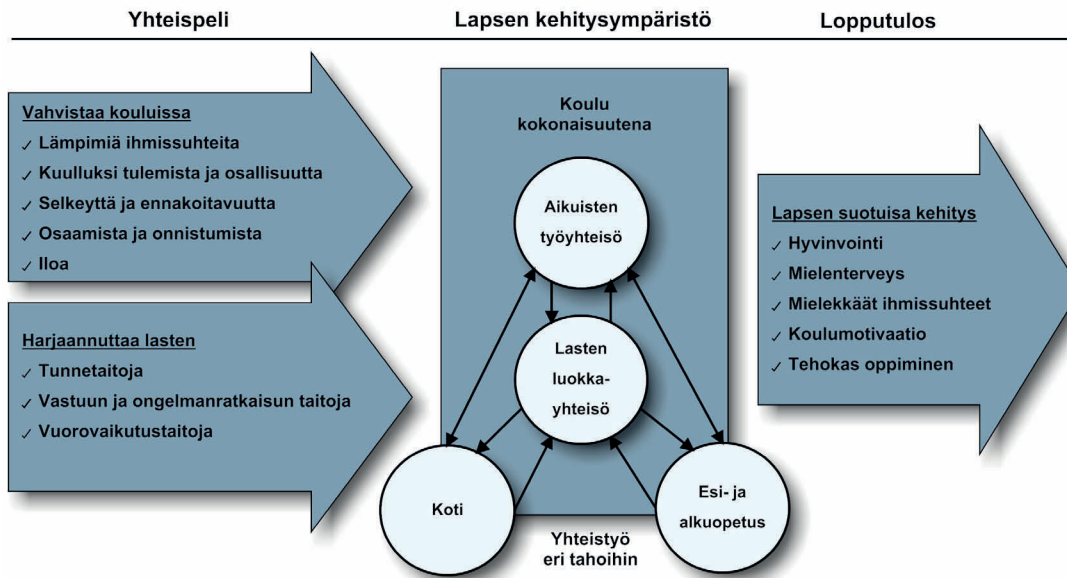
Vuorottelu: taito toimia vuorotellen ja jakaen, sekä parin kanssa että ryhmässä

Neuvottelu: taito ottaa ristiriitatilanteessa huomioon kaikki osapuolet sekä taito löytää kaikkia tyydyttävä rauhanomainen ratkaisu

Avun pyytäminen: taito tunnistaa itsessään avun tarve ja taito hankkia sopivaa apua

Yhteispeli-hankkeessa yhdessä toimimisen kulttuuria rakennetaan tietoisesti pala palalta koko kouluun. Hankkeen päämääränä on tukea tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehittymistä lasten välillä, mutta myös työyhteisössä koulun työntekijöiden välillä sekä opettajan ja vanhempien välillä. Tähän pyritään vaikuttamalla koulujen toimintatapoihin, asenteisiin ja arvoihin sekä lisäämällä yhteistyön sujuvuutta koulun yhteistyötahojen, kuten kodin ja esiopetuksen, kanssa (kuvio 1).

²⁰ Lindblom ym. 2015, soveltaen Payton ym. 2000

Kuvio 1. Yhteispelin vaikutukset lapsen kehitysympäristöön ja lapsen kehitykseen²¹

Yhteispeli-hankkeessa on yhdistetty kaksi tavoitetta: hankkeessa pyritään tarjoamaan mielenterveyttä edistäviä ja mielenterveysongelmia ehkäiseviä toimintamalleja suomalaisen alakouluun sekä samanaikaisesti tarjoamaan opettajan ja rehtorin kaipaamia työvälineitä opetus suunnitelman kasvatuksellisten vaatimusten toteuttamiseen ja lasten sosioemotionaalisen kehityksen tukemiseen. Hankkeen päämäärä on luoda käytännöllisten työvälineiden kokonaisuus, jossa samat työvälineet auttavat kummankin tavoitteen toteutumista²².

Hankkeen tausta-ajatusten muodostaminen on aloitettu perehtymällä suomalaisen alakoulun tavalliseen arkeen ja kartoittamalla alakoulujen tämänhetkisiä tarpeita lasten kasvun tukemisen suhteen. Samalla on myös perehdytty kansainväliseen kirjallisuuteen lasten kehitystä tukevista sekä ongelmia ennaltaehkäisevistä interventioista. Näiden pohjalta on luotu malli siitä, mikä olisi paras lähestymistapa lasten sosioemotionaalisen kehityksen tukemiseksi suomalaisissa alakouluissa²³.

Kehitettävät työmenetelmät ovat luonteeltaan universaaleja, eli ne on tarkoitettu tavoittamaan koko koulua käyvän ikäluokan. Tavoitteena on lapsen kehityksen kokonaisvaltainen tukeminen opettajaa ja koko luokkaa hyödyttävällä tavalla. Kehitettävät työmenetelmät on suunniteltu osaksi koulun jokapäiväistä toimintaa²⁴.

²¹ Lindblom ym.2015

²² Kampman & Solantaus 2010

²³ Kampman 2010

²⁴ Kampman & Solantaus 2010

1.1 Opettajan työvälineet

Tässä kappaleessa esitellään Yhteispeli-hankkeessa kehitettyjä työvälineitä, jotka olivat tämän tutkimuksen kohteina. Näitä olivat opettajien työvälineiksi kehitetyt aamupiiri, teen itse -tunti ja teemme yhdessä -tunti sekä rehtoreiden työvälineiksi tarkoitetut kuvataulu, pikkukurssit, työyhteisökeskustelut, YT-kokoukset, tavoitteet toiminnaksi -keskustelu sekä opettajien työvälineiden käytön tuki. Kodin ja koulun välisen yhteistyön välineenä toimivat tutustumista paaminen, vanhempainilta sekä luokkatiedote.

Arviointitutkimuksessa käytettyjä työvälineitä kehitettiin edelleen tutkimuksen tulosten mukaan. Näin ollen julkaisussa Kampman ym. (2015²⁵) kuvatut lopulliset menetelmät eroavat joissakin yksityiskohdissa tässä tutkimuksessa käytetyistä. Menetelmien periaatteet ovat kuitenkin samat. Työvälineitä kutsutaan valmiissa materiaaleissa toimintatavoiksi. YHTEISPELI-kirjoitusasu on muuttunut muotoon Yhteispeli. Työvälineiden nimiin on tullut seuraavia muutoksia: aamupiiri on luokkapiiri, teen itse -tunti on teen itse -tuokio ja teemme yhdessä -tunti on teemme yhdessä -tuokio. Työyhteisökeskustelu ja YT-kokoukset luokissa on yhdistetty työyhteisökokous -toimintatavaksi ja opettajien työvälineiden käytön tuki on muunnut osaksi koulun kehittämisen -materiaalia.²⁶

Aamupiiri

Aamupiiri on päivittäinen 15 minuutin mittainen luokan yhteinen tuokio, jonka tavoitteena on edistää myönteistä ilmapiiriä luokassa, vahvistaa lapsen empatiakykyä sekä kehittää vuorovaikutuksen perustaitoja, kuten toisten kuuntelua, oman ajatuksen ilmaisemista ja vuorottelua. Tuokion aikana opettaja ohjaa oppilaita noudattamaan sääntöjä ja huomioimaan luokkatovereitaan kunnioittavalla tavalla. Aamupiirissä on kolme erilaista osaa: tervehtiminen, itsestä kertominen ja leikki. Tervehtimisessä jokainen oppilas tervehtii luokkatovereitaan. Itsestä kertomisen vaiheessa lapset saavat yksi kerrallaan kertoa piirissä muulle ryhmälle ennalta sovitusta aiheesta. Toiset oppilaat voivat esittää kertojalle kysymyksiä, ja kertoja saa itse jakaa puheenvuorot. Piirin leikin tarkoituksena on tarjota myönteisiä kokemuksia yhteenkuuluvuudesta sekä helpottaa lasten tutustumista toisiinsa.²⁷

Teen itse -tunti

Teen itse -tunti on itsenäisen työskentelyn malli, joka motivoi lasta toimimaan pitkäjänteisesti oman työnsä parissa. Kyseessä on viikoittainen tunti, jonka avulla harjoitellaan itsenäistä ja pitkäjänteistä työskentelyä, työrauhan antamista muille, valintojen tekemistä sekä ongelmanratkaisua. Tunti koostuu 20–40 minuutin mittaisesta itsenäisen työskentelyn jaksosta sekä siihen liittyvistä alkuvalmisteluista ja lopetuksesta.

Tunneilla oppilailla on mahdollisuus valita itselleen kiinnostavaa tekemistä erilaisista vaihtoehdoista. Tunneilla on selkeä ja toistuva rakenne ja oppilaiden tulee tietää, millaista työskentelyä heiltä odotetaan. Oppilaille tarjotaan mahdollisuus syventyä rauhassa omaan tekemiseen myönteisessä ja kannustavassa ilmapiirissä. Tunnin lopussa opettaja voi tarjota halukkaille mahdollisuuden esitellä muille, mitä he ovat tunnin aikana tehneet sekä kertoa, miten työ on tehty ja kohtasivatko he työskentelyn aikana ongelmia. Näin lapsille muodostuu käsitys siitä, että itsenäinen työskentely saattaa aiheuttaa muillekin ongelmia ja samalla he oppivat muilta keinoja selviytyä näistä ongelmista.²⁸

²⁵ Kampman ym. 2015

²⁶ Yhteispelin kehittämissaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

²⁷ Yhteispelin kehittämissaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

²⁸ Yhteispelin kehittämissaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

Teemme yhdessä -tunti

Teemme yhdessä -tunti on oppimistuokio, jonka avulla harjoitellaan yhdessä työskentelyn perustaitoja, kuten oman asian esittämistä, kuuntelua, vuorottelua ja neuvottelua. Ennen tuokiota oppilaille luodaan mielikuva toivotusta yhdessä työskentelystä. Mielikuvan tavoitteena on, että oppilaat sisäistävät, millaista on hyvä vuorovaikutus ja miten heidän odotetaan toimivan tuokioiden aikana. Apuna käytetään mielikuvia kirahvista ja hyeenasta. Kirahvi symbolisoi lempeyttä, rauhallisuutta, kuuntelemisen taitoa ja hyvää yhteistyökykyä, hyeena puolestaan negatiivista suhtautumista asioihin, itsekkyyttä, epäkunnioittavaa suhtautumista toisiin eli huonoja vuorovaikutustaitoja.

Tuokion aikana lapset työskentelevät pienryhmissä. Työskentely aloitetaan parityöskentelynä ja siirrytään vähitellen lasten taitojen karttuessa pienryhmätyöskentelyyn. Yhdessä työskentelyn avuksi on kehitetty konkreettisia ”apupyöriä”, joiden avulla oppilaita voidaan ohjata erilaisten vuorovaikutustaitojen käyttämisessä. Apupyörinä toimivat esimerkiksi kortit, aloituslauseet tai napit. Tuokion lopuksi opettaja ohjaa oppilaita keskustelemaan ryhmissä tai koko luokan kesken yhdessä työskentelystä.²⁹

1.2 Rehtorin työvälineet

Kuvataulu

Kuvataulu on rehtorin ja koko työyhteisön työväline, jonka tarkoituksena on tukea työyhteisön tutustumista toisiinsa. Kuvataulussa on nähtävillä kaikkien koulun työntekijöiden kuvat sekä kuvaan yhdistettynä nimi, työtehtävät ja vastualueet koulussa. Kuvataulu asetetaan koulussa sellaiseen paikkaan, jossa se on helposti kaikkien nähtävillä. Se tulee sijoittaa ensisijaisesti opettajainhuoneeseen, missä se palvelee parhaiten opettajia, koulunkäynninohjaajia, kanslistia ja rehtoria. Kuvataulun sijoittamista suositellaan myös käytävään tai koulun aulaan, jolloin se palvelee oppilaita, vanhempia sekä muita koululla vierailevia henkilöitä. Kuvataulua päivitetään silloin, kun henkilökunnan kokoonpanossa tai työtehtävissä tapahtuu muutoksia. Kuvataulu helpottaa kontaktien syntymistä työyhteisössä sekä ohjaa oikean henkilön puoleen apua tarvittaessa.³⁰

Pikkukurssit

Pikkukurssilla tarkoitetaan työyhteisön jäsenten toisilleen pitämiä kursseja aihepiireistä, jotka hyödyttävät koko työyhteisöä. Kurssi kestää tavallisesti noin 1–1,5 tuntia. Se voi olla muodoltaan luento, työtavan esittely, käytännön konkreettista harjoittelua tai vapaamuotoinen keskustelutilaisuus. Pikkukurssien aiheina voivat olla esimerkiksi teknisen työn välineiden huolto, Pedanet, videotykkikoulutus, koulupaini, perusasiat ATK:sta, NLP, toimiva välituntivalvonta tai hassuttelun ja huumorin mahdollisuudet opetuksessa.

Pikkukurssien avulla rehtori ohjaa työyhteisönsä sisäiseen tietojen, taitojen, ajatusten ja ideoiden vaihtoon. Pikkukurssien tavoitteena on 1) lisätä ammatillisen tiedon ja osaamisen leviämistä työyhteisössä, 2) tehdä työyhteisössä olevaa erilaista osaamista näkyväksi, 3) tukea ammatillista kehittymistä sekä 4) lisätä oman ja muiden osaamisen arvostamista työyhteisössä.³¹

Työyhteisökeskustelu

Työyhteisökeskustelulla tarkoitetaan kaikkia osallistavaa ja avointa keskustelua koulun yhteisistä asioista. Kyseessä on keskustelumalli, jota voidaan käyttää osana opettajankokousta tai muussa yhteisessä keskustelutilanteessa. Työyhteisökeskustelun tavoitteena on helpottaa oman ajatuksen ilmaisua ja kuulluksi tulemisesta työyhteisössä sekä vahvistaa tasapuolista ja osallistavaa keskustelua ja yhteistyötä koulussa. Ennen työ-

²⁹ Yhteispelin kehittämissaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

³⁰ Yhteispelin kehittämissaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

³¹ Yhteispelin kehittämissaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

yhteisökeskustelua rehtori määrittelee keskustelun aiheen ja tarkoituksen. Varsinainen keskustelu käydään 3–5 hengen ryhmissä tai pareittain. Pienryhmäkeskustelujen jälkeen ryhmät kertovat muille keskustelun aikana heränneet ajatukset. Tämän jälkeen ajatuksista keskustellaan vielä yhdessä ja ne kirjataan. Lopuksi rehtori tekee yhteenvedon keskustelussa esiin nousseista ajatuksista ja kertoo, miten keskustelun antia tullaan hyödyntämään tulevaisuudessa.³²

YT-kokoukset luokissa

YT-kokoukset luokissa -käytännöllä tarkoitetaan noin 10–15 minuutin mittaista opettajankokouksen yhteydessä pidettävää tuokiota, joka järjestetään jokaisen opettajan luokassa vuorotellen. Käytännön tarkoituksena on tarjota opettajille ja ohjaajille mahdollisuus jakaa omia työhön liittyviä ajatuksiaan ja tarpeitaan sekä nostaa esille tärkeiksi kokemiaan ajankohtaisia asioita. Tuokioon sisältyy myös keskustelua, jolloin muut saavat esittää ajatuksiaan tai kysymyksiä kuulemastaan ja luokassa näkemästään. Tavoitteena on 1) lisätä työntekijöiden tuntemusta toisistaan sekä toistensa työtavoista, 2) mahdollistaa keskustelu ammatillisista asioista, 3) osoittaa ja saada arvostusta sekä 4) helpottaa opettajien välistä yhteistyötä.³³

Tavoitteet toiminnaksi -keskustelu

Tavoitteet toiminnaksi -keskustelu on rehtorin apuväline koulun toimintakulttuurin tavoitteelliseen kehittämiseen. Keskustelun tarkoituksena on johtaa nykyisten toimintatapojen uudistamiseen tai tarkistamiseen. Keskustelu voi toimia joko rehtorin ohjauksella, jolloin rehtori keskusteluttaa osan kysymyksistä yhteisesti ja kerää jokaiselta osallistujalta konkreettiset tavoitteet erikseen tai työyhteisökeskustelun rakenteella ryhmissä, jolloin yksi ryhmän jäsen toimii keskustelun vetäjänä. Keskustelun aiheiksi sopivat erityisen hyvin koulun arvoista tai kuntien strategioista nousevat aiheet, jotka halutaan saada näkymään koulun arjessa. Keskusteluun voi nostaa myös sellaisia asioita, jotka on tunnistettu tärkeiksi kehittämisen ja tarkentamisen kohteiksi. Keskusteluun varataan aikaa 30 minuutista tuntiin YT-ajalta.³⁴

Opettajien työvälineiden käytön tuki

Työvälineiden käytön tuki on yhteinen, osallistava ja refleктоiva keskustelu uudesta toimintatavasta. Opettajien työvälineiden käytön tuella tarkoitetaan rehtorin käyttämiä keinoja tukea uuden toimintatavan käyttöönottoa ja juurruttamista. Tähän kuuluvat koulutukseen osallistumisen mahdollistaminen sekä opettajan koulutuksessa omaksuttujen tietojen ja taitojen pitkäjänteisen käytön tukeminen. Koulutuksen jälkeen rehtori voi esimerkiksi tarjota mahdollisuuksia koulutuksen käyneiden henkilöiden sekä muiden asiasta kiinnostuneiden yhteistyölle ja huolehtia siitä, että koulutuksen jälkeen ilmeneviin mahdollisiin haasteisiin etsitään ratkaisuja yhdessä.³⁵

³² Yhteispelin kehittämissaikaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

³³ Yhteispelin kehittämissaikaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

³⁴ Yhteispelin kehittämissaikaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

³⁵ Yhteispelin kehittämissaikaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

1.3 Kodin ja koulun yhteistyön työvälineet

Tutustumistapaaminen

Tutustumistapaaminen on 15 - 20 minuutin mittainen keskustelu opettajat ja oppilaan huoltajien kanssa. Tapaamisen tavoitteena on luoda rakentavaa yhteistyötä vanhempien ja opettajan välille, sekä lisätä opettajan oppilaantuntemusta. Tutustumistapaamisessa vanhemmat kertovat opettajalle millainen heidän lapsensa on ja miten lapsi toimii erilaisissa tilanteissa. Opettaja kuuntelee ja kysyy tarvittaessa lisää. Tutustumistapaamiset järjestetään tavallisesti elo-syyskuussa, heti uuden lukuvuoden alussa. Tutustumistapaamiset pidetään aina ensimmäisen luokan aluksi sekä silloin, kun uusi opettaja saa uuden luokan tai oppilaan.³⁶

Vanhempainilta ja luokkatiedote

Yhteispelissä on kehitetty lyhyt vanhempainillan malli, joka voidaan toteuttaa kaikilla luokka-asteilla noin 60 minuutissa. Vanhempainillan tavoitteena on vahvistaa kasvattajien välistä vuorovaikutusta ja tarjota tukea vanhempien omalle kasvatustyölle. Vanhempainillan aikana osallistujilla on mahdollista keskustella lasten koulunkäyntiin liittyvistä kysymyksistä ja kuulla opettajalta tärkeitä koulukuulumisista. Vanhempainillassa pääpaino on vuorovaikutuksessa ja tiedottamisen opettaja hoitaa ennen vanhempainiltaa luokkatiedotteella. Luokkatiedotteessa opettaja kertoo vanhemmille kaiken olennaisen luokkaa ja koulunkäyntiä koskevan tiedon heti lukuvuoden aluksi.

³⁶ Yhteispelin kehittämisajaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

2. Tutkimuksen tavoitteet

Tutkimuksen tarkoitus oli tuottaa tietoa Yhteispeli-hankkeessa kehitettyjen työvälineiden turvallisuudesta, soveltuvuudesta ja koetusta hyödystä varsinaisen kehittämisalueen ulkopuolella. Tutkimuksen avulla pyrittiin löytämään sekä menetelmien mahdolliset ongelmat että myös niiden vahvuudet. Tutkimuksen perusteella on mahdollista kehittää menetelmiä ja koulutusmoduuleita edelleen. Tutkimuskysymykset olivat seuraavat:

- Työvälineiden turvallisuus:
 - Ovatko menetelmät turvallisia? Tuottavatko ne haittaa tai aiheuttavatko ne lisäongelmia luokassa tai opettajakunnan keskuudessa?
- Työvälineiden soveltuvuus:
 - Ovatko menetelmät käyttökelpoisia? Soveltuvatko ne koulun arkeen aika-, henkilö- ja koulutusresurssien puitteissa?
 - Kokevatko opettajat ja rehtorit menetelmät mielekkäiksi?
 - Mikä vaikutus menetelmillä on opettajien ja rehtorien työmotivaatioon?
 - Kokevatko oppilaat menetelmät mielekkäiksi ja osallistuvatko he niihin mielellään?
- Koettu hyöty:
 - Onko menetelmistä ollut hyötyä
 - oppilaiden prososiaalisiin ja vuorovaikutustaitoihin sekä koulutyöhön sitoutumiseen
 - luokan ilmapiiriin ja luokkatyöskentelyyn
 - opetushenkilökunnan yhteistyöhön sekä koulun tavoitteisiin sitoutumiseen
 - kodin ja koulun väliseen kommunikaatioon ja yhteistyöhön?

Tavoitteena oli tämän lisäksi kerätä tietoa tutkimukseen osallistuvien alakoulujen tilanteesta liittyen oppilaiden tunne- ja vuorovaikutustaitoihin, kouluviihtyvyyteen, opettajien ja vanhempien väliseen vuorovaikutukseen sekä opettajien työssä jaksamiseen.

3. Tutkimuksen toteutus

3.1 Tutkimuskoulujen rekrytointi ja henkilöstön kouluttaminen

Tutkimus toteutettiin Vantaalla Kulomäen ja Päiväkummun kouluissa sekä Raisiossa Kaanaan ja Ihalan kouluissa. Jokaisesta tutkimuskoulusta mukana oli rehtori ja useampia opettajia. Opettajat ja rehtori saivat kuukausittaisen korvauksen osallistumisestaan Yhteispeliin ja olivat tällä tavoin sitoutuneet osallistumaan koulutuksiin, kokeilemaan työvälineitä luokissa tai työyhteisössä sekä osallistumaan tutkimukseen.

Tutkimuksessa mukana olleet opettajat ja rehtorit koulutettiin työmenetelmien käyttöön hanketyöryhmän järjestämissä koulutuksissa. Koulutuspäivä kesti pääsääntöisesti klo 9.30–15.30. Vuoden 2012 loppuun mennessä koulutuspäiviä järjestettiin yhteensä 18.

Koulutukset voidaan jakaa kolmeen ryhmään: 1) opettajakoulutuksiin, 2) rehtorikoulutuksiin sekä 3) työyhteisökoulutuksiin.

1. *Opettajakoulutuksiin* osallistui tutkimuskouluista yhteensä 21 opettajaa. Koulutuksen jälkeen opettajat aloittivat työmenetelmien käytön ja pitivät siitä kirjaa. Opettajien työvälinekoulutukset kehitettiin ja testattiin Ylöjärvellä.
2. *Rehtoreiden* koulutuspäivät olivat luonteeltaan kehittämispäiviä, joissa työvälineitä vielä kehitettiin yhdessä Ylöjärven, Vantaan ja Raision rehtoreiden kanssa. Koulutuksiin osallistui yhteensä 6 rehtoria. Rehtorikoulutuksia ei testattu etukäteen Ylöjärvellä.
3. *Työyhteisökoulutuksiin* kutsuttiin kunkin tutkimuskoulun opettajat ja koulunkäynninohjaajat sekä rehtori. Osallistujia tilaisuuksissa oli koulujen koosta riippuen 13–35.

3.2 Aineiston kerääminen ja tutkimusmenetelmät

Tutkimuksessa aloitti vuonna 2011 hankkeen neljästä tutkimuskoulusta yhteensä 21 opettajaa (joista kahdella ei luokkaa vielä keväällä 2011), 19 luokkaa, 4 rehtoria sekä oppilaiden huoltajat. Tutkimusryhmä toimitti opettajille suostumukset ja tutkimustiedotteet, jotka opettajat jakoivat oppilailleen helmikuussa 2011. Oppilaiden huoltajat ohjeistettiin palauttamaan suostumukset palautuskuoressa suoraan tutkimusryhmälle (kts. luku 4, kuvio 2).

Huoltajille, opettajille ja rehtoreille järjestettiin helmikuussa tiedotustilaisuudet, joissa oli mahdollista esittää tutkijoille kysymyksiä. Oppilaiden huoltajia ja opettajia pyydettiin selittämään tutkimuksen sisältö oppilaille. Koska ensimmäisen suostumuskierroksen vastausprosentti jäi melko alhaiseksi, päätettiin suostumuslomaketta muuttaa. Ensimmäisen kierroksen suostumuslomakkeella huoltaja antoi kerralla suostumuksensa kaikkiin tutkimuksen osa-alueisiin (oppilaan kysely, opettajan suorittama oppilasarviointi, huoltajan kysely ja koulun rekisteritietojen käyttö). Toista kierrosta varten suostumuslomake muutettiin muotoon, jossa huoltaja voi kieltäytyä tai suostua kuhunkin osa-alueeseen erikseen. Jo suostumuslomakkeen palauttaneille huoltajille annettiin mahdollisuus palauttaa myös uusi suostumuslomake ja tätä kautta kieltäytyä joistakin tutkimuksen osa-alueista. Uudet suostumukset ja tutkimustiedotteet toimitettiin opettajien kautta huoltajille maaliskuussa 2011. Huhtikuussa tehtiin vielä yksi muistutuskierron niiden oppilaiden vanhemmille, jotka eivät olleet palauttaneet suostumuslomaketta. Opettajien ja rehtoreiden suostumukset kerättiin maaliskuussa.

Syksyllä 2011 tutkimuskouluissa aloitti 3 uutta luokkaa, joiden opettajat olivat halukkaita aloittamaan Yhteispeli-hankkeessa, ja kaksi jo keväällä mukaan tullutta opettajaa otti oman luokan. Näiden luokkien oppilaiden huoltajille lähetettiin elokuussa 2011 suostumuslomakkeet ja tutkimustiedotteet. Lokakuussa 2011 lähetettiin vielä uusi suostumuskierron niille huoltajille, jotka eivät siihen mennessä olleet palauttaneet suostumuslomaketta.

Toukokuussa 2011 suoritettiin alkukysely kaikkien suostumuksensa antaneiden vanhempien ja oppilaiden sekä opettajien ja rehtoreiden keskuudessa. Alkukyselyssä mitattiin perustaso, johon mahdollista muutosta verrataan. Seurantakysely toteutettiin jokaisen lukukauden lopulla, yhteensä kolme kertaa vuoden 2012 loppuun mennessä: joulukuussa 2011, toukokuussa 2012 ja joulukuussa 2012. Seurantakyselyissä kartoitettiin alkukyselyssä mukana olleiden mittareiden ja kysymyssarjojen lisäksi myös vastaajien kokemuksia Yhteispelissä käytetyistä menetelmistä. Tässä tutkimuksessa tarkastellaan pääasiassa vain kolmea ensimmäistä mittauskertaa, sillä neljännen mittauskerran aineisto ei ollut raportin kirjoittamisvaiheessa vielä kokonaisuudessaan käytettävissä. Ainoastaan oppilaan kyselyä koskevissa tarkasteluissa on käytetty neljää mittauspistettä.

Seurantajakson aikana jotkut opettajat ja luokat lopettivat osallistumisensa hankkeessa. Tilalle saatiin vastaavasti uusia opettajia ja luokkia. Tutkimukseen osallistuneiden opettajien, luokkien ja oppilaiden määrä vaihteli seurantajakson aikana kuvion 2 mukaisesti.

Oppilaiden kysely toteutettiin luokkakyselynä. Kolmannen ja sitä ylempien luokkien oppilaat täyttivät lomakkeensa luokassa. Kyselyn käynnisti ja lopetti Yhteispelin työntekijä, jolta oli tarvittaessa mahdollisuus kysyä apua. Ensimmäisen ja toisen luokan oppilaiden kysely toteutettiin avustetusti siten, että Yhteispelin työntekijä luki kysymykset ääneen oppilaalle ja kirjasi tämän vastaukset.

Opettajilta ja vanhemmilta aineistoa kerättiin postitse vastaajille toimitetuilla lomakkeilla. Kaikki vastaajat lähettivät vastauksensa henkilökohtaisesti tutkijoille. Opettajia ja rehtoreita pyydettiin tämän lisäksi pitämään lokikirjaa kunkin menetelmän toteuttamisesta.

3.2.1 Tutkimuksessa käytetyt mittarit ja kysymykset

Mittareiden kehittäminen

Kaikki tutkimuksessa käytetyt mittarit – SDQ:ta lukuun ottamatta – on kehitetty tätä tutkimusta varten. Kysymykset kehitettiin työryhmässä, jossa työskenteli lastenpsykiatri, psykologi, tilastotieteilijä ja opettajia. Mittareita pilotoitiin käytännössä kouluilla, opettajilla, rehtoreilla ja lapsilla. Piloteista saatujen kokemusten perusteella mittareita muokattiin ja testattiin uudelleen.

Kyselyiden haluttiin mittaavan mahdollisimman hyvin Yhteispeli-hankkeessa määriteltyjä tavoitteita. Tästä syystä mittareiden kehitys ja mittareiden sisältämät osa-alueet pohjautuivat Yhteispelin teoreettiselle perustalle. Esimerkiksi lapsen taidot ja oppilaan taidot -mittareissa taidot jaoteltiin Paytonin ym. (2000) mukaan. Mittareiden kehityksessä otettiin myös huomioon tutkittavien lasten ikä, kehitysvaihe ja oletettu taitotaso. Tästä syystä esimerkiksi lasten kyselyssä päädyttiin käyttämään suhteellisen yksinkertaisia väittämiä sekä kolmiportaista vastausasteikkoa. Vastausasteikon kolmiportaisuutta tuki myös se, että muissakin suomalaisilla lapsilla yleisesti käytetyissä mittareissa (mm. SDQ ja CDI) on kolmiluokkainen vastausasteikko.

Tietoa kerättiin oppilailta, opettajilta, rehtoreilta sekä lasten huoltajilta (taulukko 2). Kyselylomakkeet, jotka ovat raportin liitteenä, sisälsivät seuraavia mittareita ja kysymyssarjoja:

Oppilaisiin liittyvät kysymykset

Lasten käyttäytymisen ja tunne-elämän oireita ja prososiaalista käyttäytymistä mitattiin lasten vahvuuksia ja vaikeuksia kartoittavalla SDQ-mittarilla³⁷. Kyselylomake sisältää 25 kuvailevaa väitettä, jotka on jaettu viiteen osioon: 1) tunne-elämän oireet, 2) käytösoireet, 3) yliaktiivisuuden/tarkkaavuuden oireet, 4) kaverisuhteiden ongelmat ja 5) prososiaalinen käyttäytyminen. Arviot kerättiin niin opettajilta kuin vanhemmilta. Kuhunkin kysymykseen vastaus valitaan kolmiportaisesta asteikosta (0–2 pistettä). Vaikeuksien kokonaispistemäärä saadaan laskemalla yhteen muiden paitsi prososiaalisen käytöksen kyselyosion pisteet. Kokonaispistemäärä voi vaihdella 0:n ja 40:n välillä. Kyselyosioittain pistemäärä voi vaihdella 0 ja 10 pisteen välillä, jos kaikkiin viiteen väittämään on vastattu. Pisteiden avulla voidaan muodostaa luokat ”normaali”, ”raja-arvo” ja ”poikkeava” mittarin käyttöohjeiden mukaisesti. Vanhempien arvioimana raja-arvot ovat korkeammat kuin opettajien arvioimana. Vanhemman vastaamana vaikeuksien kokonaispistemäärää 17–40 ja opettajan arvioimana pistemäärää 16–40 pidetään poikkeavana. Kyselylomakkeeseen sisältyy myös vaikeusosio, jonka avulla voidaan arvioida oireiden aiheuttamaa yleistä huolta, vaikeuksia ja sosiaalista toimintakykyhäiriötä. Pistemäärät osiosta voivat vaihdella vanhempien kyselyssä 0:n ja 10:n välillä ja opettajien kyselyssä 0:sta 6:teen. Pistemäärän ollessa 2 tai yli tulos luetaan poikkeavaksi.

Lapsen taitoja kartoitettiin varta vasten hankkeen tarpeisiin kehitetyllä lomakkeella, jossa arvioitiin lapsen taitoja ja osaamista eri osa-alueilla Paytonia ym. (2000) mukaillen. Opettajalle ja lapsen huoltajille oli omat lomakkeensa. Opettajan lomakkeen osa-alueet olivat ”itsenäinen opiskelu”, ”ryhmätyö”, ”vuorovaikeus”, ”tunnetaidot” sekä ”sosiaalisten ongelmien kanssa toimiminen”. Lapsen huoltajille suunnatun lomakkeen osa-alueet olivat ”itsenäinen työskentely”, ”vuorovaikeus”, ”tunnetaidot” sekä ”ongelma- ja ristiriitatilanteet”. Jokainen osa-alue sisälsi kolmesta viiteen kysymystä. Vastausvaihtoehtoina käytettiin Likert-tyyppistä asteikkoa 1–5 (1 = selvästi puutteellinen, 5 = erinomainen).

Lapsen koulumotivaatiota, kaverisuhteita sekä kehitystä kartoitettiin itse kehitetyillä kysymyksillä oppilailta. Koulumotivaatiosta pyydettiin arvioita niin oppilailta itseltään kuin myös heidän vanhemmiltaan. Arvio lapsen kehityksestä kerättiin opettajilta ja kaverisuhteista oppilailta itseltään. Opettajien vastausvaihtoehdot olivat Likert-tyyppisellä asteikolla 1–5, oppilailla 1–3.

Perheen sosiodemografisista muuttujista vanhemmilta kysyttiin koulutustaso, ammatti ja työssäkäynti, perherakenne, äidinkieli ja uskonto.

Opettajan työhön ja yhteistyöhön liittyvät kysymykset

Opettajien työmotivaatiota ja jaksamista sekä työyhteisön yleistä ilmapiiriä kartoitettiin itse kehitetyillä kysymyksillä opettajilta ja rehtoreilta. Vastausvaihtoehtoina käytettiin Likert-tyyppistä asteikkoa 1–5.

Kokemuksia yhteistyöstä koulun ja vanhempien välillä kerättiin niin opettajilta, rehtoreilta kuin vanhemmilta. Vastausvaihtoehtoina käytettiin Likert-tyyppistä asteikkoa 1–5.

Työvälineisiin liittyvät kysymykset

Työvälineiden turvallisuutta, soveltuvuutta ja koettua hyötyä kartoitettiin opettajilta ja rehtoreilta itse kehitetyillä kysymyksillä, joissa vastausvaihtoehtoina käytettiin Likert-tyyppistä asteikkoa 1–5.

³⁷ Strengths and Difficulties Questionnaire, Goodman 1997; Koskelainen 2001

Taulukko 2. Kyselylomakkeiden sisältämät mittarit ja kysymyssarjat eri kohderyhmillä.

Oppilaat	Opettajat	Vanhemmat	Rehtorit
Kokemukset työvälineistä Koulumotivaatio Kaverisuhteet	Kokemukset työvälineistä Oppilaan vahvuudet ja vaikeudet (SDQ) Arvio oppilaiden taidoista Luokkailmapiiri Kokemukset yhteistyöstä kotien kanssa Oma motivaatio ja jaksaminen	Sosiodemografiset muuttujat Oppilaan vahvuudet ja vaikeudet (SDQ) Arvio oppilaiden taidoista Lapsen koulumotivaatio Kokemukset yhteistyöstä koulun kanssa	Kokemukset työvälineistä Kokemukset yhteistyöstä kotien kanssa Työyhteisön ilmapiiri Oma motivaatio ja jaksaminen

Työvälineiden käytöstä kerättiin tietoa opettajien ja rehtoreiden lokikirjanpidon mukaan. Opettajat täyttivät kerran kuukaudessa lomakkeen, jossa he ilmoittivat kunkin työvälineen käyttökerrat kultakin kuukaudesta. Täydelliset seuranta-ajan tiedot saatiin yhteensä 12 opettajalta. Kolmen eri koulun rehtorit kirjasiivat tunnollisesti rehtoreille kehitettyjen työvälineiden käyttöä ensimmäisen lukukauden ajan. Tämän jälkeen lokikirjojen täyttäminen ja niiden palauttaminen oli vain satunnaista tyrehtyen lopulta kokonaan. Tästä syystä raportissa esitellään rehtoreiden lokikirjojen osalta tuloksia vain ensimmäisen lukukauden ajalta (syyslukukausi 2011).

3.3 Tutkimuksessa käytetyt analyysimenetelmät

Kvantitatiivinen aineisto on kuvattu käyttäen suoria jakaumia ja prosenttiosuuksia. Osa tuloksista on havainnollistettu taulukoin ja kuvioin, mikä ilmaistaan tekstissä suluissa. Kuvioissa, joissa on mukana useampi muuttuja, kysymykseen vastaavien lukumäärää kuvaava n on ilmaistu vaihteluvälillä.

Jos oppilas oli vastannut kyselyihin tai oppilaasta oli täytetty arvioinnit keväällä 2011, tämä määritettiin alkumittauksen (1. mittaus) ajankohdaksi. Jos oppilaan ensimmäiset vastaukset tai arvioinnit löytyivät syksyllä 2011, alkumittauksen ajankohdaksi määritettiin syyskuu 2011. Tämä johtui siitä, että tutkimukseen otettiin mukaan uusia oppilaita sekä keväällä että syksyllä 2011.

Oppilaan kyselyn vastauksia alkumittauksessa (liitetaulukko 1) mallinnettiin jokaisen kysymyksen kohdalla erikseen yleistetyllä lineaarisella mallilla, missä vaste oletettiin multinomijakautuneeksi. Linkkifunktiona käytettiin kumulatiivista logit-linkkiä. Mallin selittäjinä käytettiin sukupuolta ja ikää. Tyttöjen ja poikien välistä vastauseroa tarkasteltiin testaamalla sukupuoli-muuttujan tilastollista merkitsevyyttä t -testillä.

Oppilaan kyselyn vastauksissa tapahtunutta ajallista muutosta ensimmäisen ja viimeisen mittauksen välillä on mallinnettu erikseen tytöillä ja pojilla sekä aloitusmittauksen aikaan luokilla 1–2 ja luokilla 3–5 olleilla oppilailta (liitetaulukot 4–7). Näissä taulukoissa on käytetty yleistettyä lineaarista sekamallia, jossa vaste on multinomijakautunut. Alku- ja loppumittauksen välinen korreloituneisuus on otettu huomioon käyttämällä oppilaskohtaista satunnaista vakiota. Tytöille ja pojille erikseen sovitetuissa malleissa selittäjinä käytettiin ikää alkumittauksessa sekä tutkimuksessaoloaika. Eri ikäryhmille erikseen sovitetuissa malleissa selittäjinä käytettiin sukupuolta sekä tutkimuksessaoloaika. Aineiston klusterioitumista luokkiin ja kouluihin ei voitu sisällyttää malleihin estimointisyistä. Lisätarkasteluna kysymyksiin sovitettiin mallit, joka sisälsivät luokkakohtaisen satunnaistermin, mutta eivät oppilaskohtaista satunnaistermiä. Lisätarkasteluiden perusteella päädyttiin samanlaisiin tuloksiin kuin raportoiduissa taulukoissa. Tulosten tulkinnassa on silti hyvä ottaa huomioon klusterirakenteen puuttuminen malleista.

OR-kertoimia (Odds Ratio) liitetaulukoissa 1 ja 4–7 tulkitaan siten, että kertoimen ollessa yli 1 on mallin perusteella todennäköisempää, että vastaukset ovat siirtyneet suuntaan samaa mieltä ->siltä väliltä ->eri mieltä alkumittauksen ja loppumittauksen välillä. Jos kerroin on alle 1, vastaukset ovat todennäköisesti siirtyneet suuntaan eri mieltä ->siltä väliltä ->samaa mieltä.

SDQ-pistemäärät luokiteltiin tilastollisia analyysejä varten kahteen luokkaan, jotka olivat normaali-luokka sekä raja-arvo tai poikkeava -luokka. Taulukoissa pistemäärät on esitetty kolmiluokkaisina: normaali-luokka, raja-arvo- ja poikkeava-luokka. Kuulumista raja-arvo tai poikkeava -luokkaan mallinnettiin logistisella regressiomallilla. Mallissa käytettiin selittäjänä sukupuolta (liitetaulukko 2) tai luokka-astetta (liitetaulukko 3). Liitetaulukossa 3 oppilaat luokiteltiin alkumittauksen hetkellä luokilla 1–3 olleisiin sekä luokilla 4–6 olleisiin. Liitetaulukossa 2 on testattu sukupuolimuuttujan merkitsevyyttä ja liitetaulukossa 3 luokitellun luokka-asteen merkitsevyyttä. Molemmissa taulukoissa on myös raportoitu selittävän muuttujan OR-kertoimet. Liitetaulukossa 2 referenssiluokkana olivat tytöt ja liitetaulukossa 3 referenssiluokan muodostivat 4–6-luokkalaiset.

Liitetaulukossa 8 opettajan vastausta on mallinnettu varianssianalyysillä, missä aikariippuvuus on otettu huomioon estimoimalla malli GEE-estimoinnilla³⁸. Selittäjänä on käytetty muuttujaa, joka kertoo, onko kyseessä oppilaan ensimmäinen vai viimeinen mittaus. Mittausten välisen eron merkitsevyyttä on testattu t-testillä.

Liitetaulukon 9 vanhempien vastauksiin sovitettiin lineaarinen regressiomalli, missä selittäjinä käytettiin sukupuolta, luokka-astetta ja mittausajankohtaa. Luokka-astetta käsiteltiin jatkuvana muuttujana, ja mittausajankohdasta muodostettiin kaksi dikotomista muuttujaa (2. mittaus ja 3. mittaus), joiden eron merkitsevyyttä 1. mittaukseen (referenssiluokka) testattiin t-testillä. Myös tässä mallissa samasta oppilaasta tehtyjen mittausten välinen aikariippuvuus otettiin huomioon GEE-estimoinnilla.

Liitetaulukoissa 10 ja 11 SDQ-pistemäärät on esitetty kolmiluokkaisina: normaali-luokka, raja-arvo ja poikkeava luokka. Tilastollisissa analyyseissä käytettiin kahta luokkaa: normaali-luokka sekä raja-arvo tai poikkeava -luokka. Kuulumista raja-arvo tai poikkeava -luokkaan on mallinnettu logistisella regressiomallilla, missä selittäjinä käytettiin luokka-astetta (liitetaulukko 10), sukupuolta (liitetaulukko 11) sekä mittausajankohtaa. Mittausajankohdasta muodostettiin jälleen kaksi muuttujaa (2. mittaus ja 3. mittaus), ja ensimmäistä mittausta pidettiin referenssiluokkana. Liitetaulukossa 10 on tarkasteltu poikia ja tyttöjä erikseen ja liitetaulukossa 11 1–3-luokkalaisia ja 4–6-luokkalaisia erikseen. 2. ja 3. mittauksen eron merkitsevyyttä verrattuna ensimmäiseen mittaukseen on testattu Waldin testillä.

Oppilaan taidot -kyselyn vastauksista on laskettu osa-aluekohtaiset keskiarvot, ja jokaista keskiarvoa on selitetty lineaarisessa regressiomallissa luokka-asteella ja mittausajankohdalla. Liitetaulukossa 12 on tarkasteltu tyttöjä ja poikia erikseen. Mittausajankohta on luokiteltu, ja vastausten muutosta mittausajankohtien välillä on testattu samalla tavoin kuin liitetaulukoissa 10 ja 11. Liitetaulukossa 13 on käytetty samankaltaista mallia kuin liitetaulukossa 12, mutta selittäjistä luokka-aste on korvattu sukupuolella ja taulukossa on tarkasteltu 1–3- ja 4–6-luokkalaisia erikseen.

Liitetaulukossa 14 on käytetty samanlaista mallia kuin liitetaulukossa 12, mutta selitettävänä muuttujana ovat vanhempien arvioimat lapsen taidot. Myös liitetaulukoissa 10–14 saman oppilaan mittausten välinen korreloituneisuus ajassa on estimoitu käyttäen GEE-estimointia.

³⁸ Liang & Zeger 1986

Aineiston analyysissä käytettiin PASW Statistics 18-, R- (versio 2.15.1) sekä SAS 9.3 -ohjelmia. Tilastollisen merkitsevyyden rajana pidettiin yleisesti käytettyä p-arvoa .05. Tilastolliset merkitsevyydet on havainnollistettu osassa kuvioista ja taulukoista seuraavasti:

***	p<.001
**	p<.01
*	p<.05

Opettajien kyselyn avovastaukset sekä oppilaiden kyselyssä ne avovastaukset, jotka liittyivät työvälineistä aiheutuneisiin harmeihin, analysoitiin sisällön erittelyllä. Tekstistä käy myös ilmi, kuinka moni vastaaja on ottanut kyseessä olleen asian esille kaikki eri mittauskerrat mukaan lukien. Tekstissä vastaajien määrät on merkitty sulkuihin. Oppilaiden kommentteja työvälineistä saatuihin hyötyihin ei ole analysoitu, mutta niitä on käytetty kvantitatiivisesta aineistosta saatuja tuloksia kuvaamaan.

3.4 Eettiset kysymykset

Tutkimukseen osallistuminen oli oppilaille vapaaehtoista. Ensimmäisen kyselyn yhteydessä Yhteispelin työntekijä kertoi vielä kertaalleen oppilaille tutkimuksen tarkoituksesta ja oppilaiden mahdollisuudesta kieltäytyä välittömästi tai missä tahansa tutkimuksen vaiheessa.

Yhteispelin työmenetelmät on kehitetty yhteistyössä opettajien, luokkien ja rehtoreiden kanssa. Tällä tavoin on yritetty saada työvälineistä mahdollisimman käyttökelpoisia ja turvallisia ja välttää työvälineiden mahdolliset haittavaikutukset.

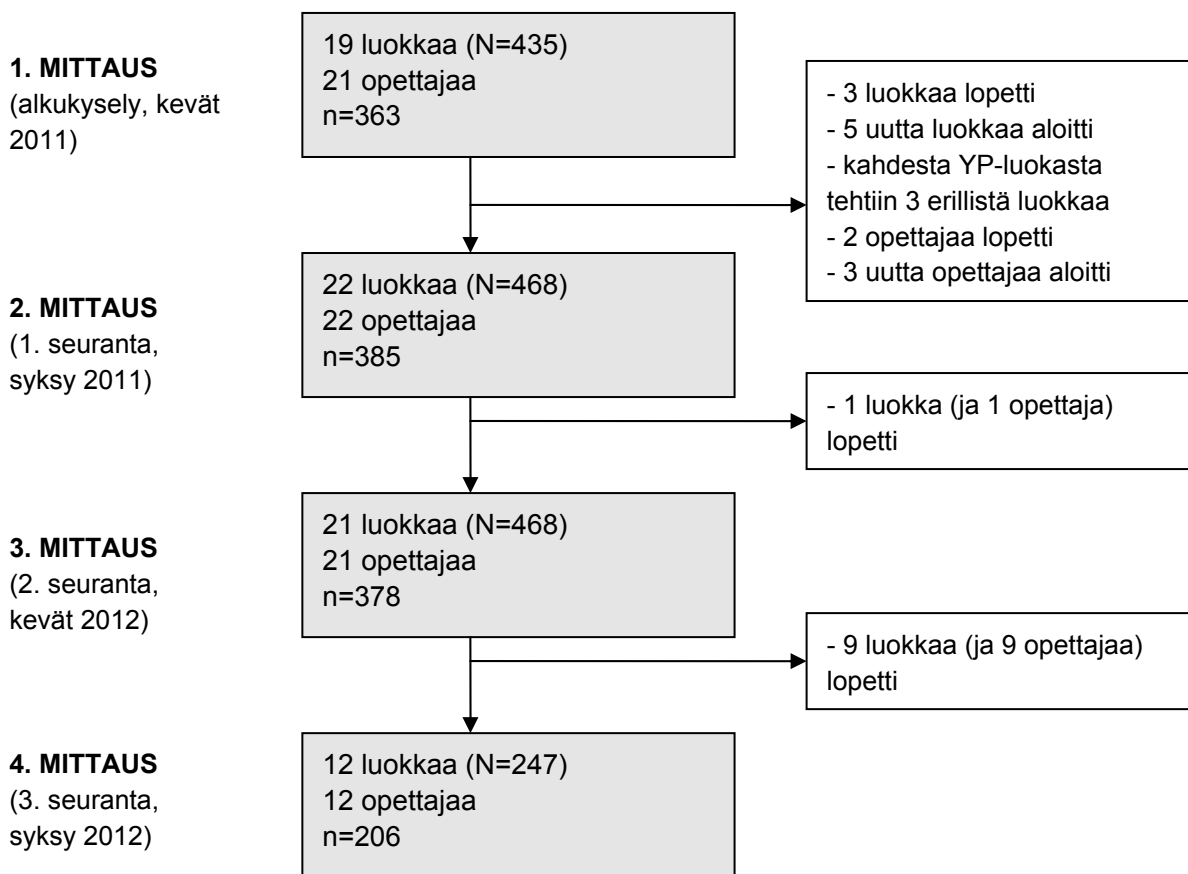
Tutkimukseen osallistuvilta oppilailta kerättiin henkilötunnukset ja jokaiselle henkilötunnukselle asetettiin tutkimusnumero. Henkilötunnuksista muodostui henkilörekisteri, josta tehtiin rekisteriseloste. Aineistoa käsiteltäessä käytettiin pelkästään tutkimusnumeroa. Aineisto käsiteltiin siis ilman henkilötunnisteita, eikä tuloksia julkaista yksilötasolla.

Henkilötunnuksen ja tutkimusnumeron yhdistävä tiedosto säilytetään THL:n koneella erillään tutkimusaineistosta. Kaikki muut tiedostokopiot on tuhottu. THL:n tutkimuseettinen toimikunta on puoltanut tutkimuksen tekemistä.

4. Tutkimukseen osallistuneet

Tutkimukseen osallistui yhteensä neljä koulua Vantaalta ja Raisiosta, 23 opettajaa luokkineen, neljä rehtoria ja oppilaiden huoltajat. Arviointitutkimuksessa koko seuranta-aikana mukana oli yhteensä 23 luokkaa, joista osa kuitenkin vain osan aikaa (kuvio 2). Tutkimusaikana luokissa opiskeli yhteensä 549 oppilasta, joista 451 eli 82 prosenttia antoi suostumuksensa vähintään yhteen tutkimuksen osa-alueista (oppilaan kysely, huoltajan kysely, opettajan arvioinnit, koulun rekisteritietojen käyttö). Koko seurantajakson ajan alusta loppuun tutkimuksessa oli mukana yhteensä yhdeksän luokkaa.

Suostumus huoltajien kyselyyn saatiin 429 oppilaasta, oppilaan kyselyyn 436 oppilaasta sekä opettajien arviointiin 449 oppilaasta.

Kuvio 2. Tutkimusasetelma ja tutkimuksessa mukana olleiden luokkien ja oppilaiden määrät.

5. Tulokset

5.1 Lähtötilanne

5.1.1 Oppilaiden taustatiedot

Tutkimukseen osallistuneista oppilaista 52 prosenttia oli tyttöjä ja 48 prosenttia poikia. Vantaalta tutkimukseen osallistuvia oppilaita oli yhteensä 242 (126 Päiväkummun ja 116 Kulomäen koululta) ja Raisiosta 209 (123 Ihalan koululta ja 86 Kaanaan koululta).

Oppilaista 18 prosenttia oli vuoden 2011 syyslukukauden alkaessa ensimmäisellä luokalla, 15 prosenttia toisella, 26 prosenttia kolmannella, 11 prosenttia neljännellä, 20 prosenttia viidennellä ja 11 prosenttia kuudennella luokalla.

Suurin osa (79 %) tutkimukseen osallistuneista oppilaista asui äidin ja isän kanssa. Valtaosa (93 %) puhui suomea äidinkielenään. Äidit olivat keskimäärin iältään 40- ja isät 42-vuotiaita. Suurin osa (94 %) kuului evankelis-luterilaiseen seurakuntaan.

Suurin osa lasten äideistä (60 %) oli peruskoulutukseltaan ylioppilaita. Isistä ylioppilaita oli vajaa puolet (47 %). Äideistä ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneita oli 38 prosenttia. Ilman ammatillista koulutusta oli 7 prosenttia äideistä. Isistä ammattikorkeakoulu- tai yliopistotutkinnon suorittaneita oli 31 prosenttia, ilman ammatillista koulutusta oli joka kymmenes (10 %) isä. Ansiotyössä tutkimushetkellä oli äideistä 76 ja isistä 88 prosenttia.

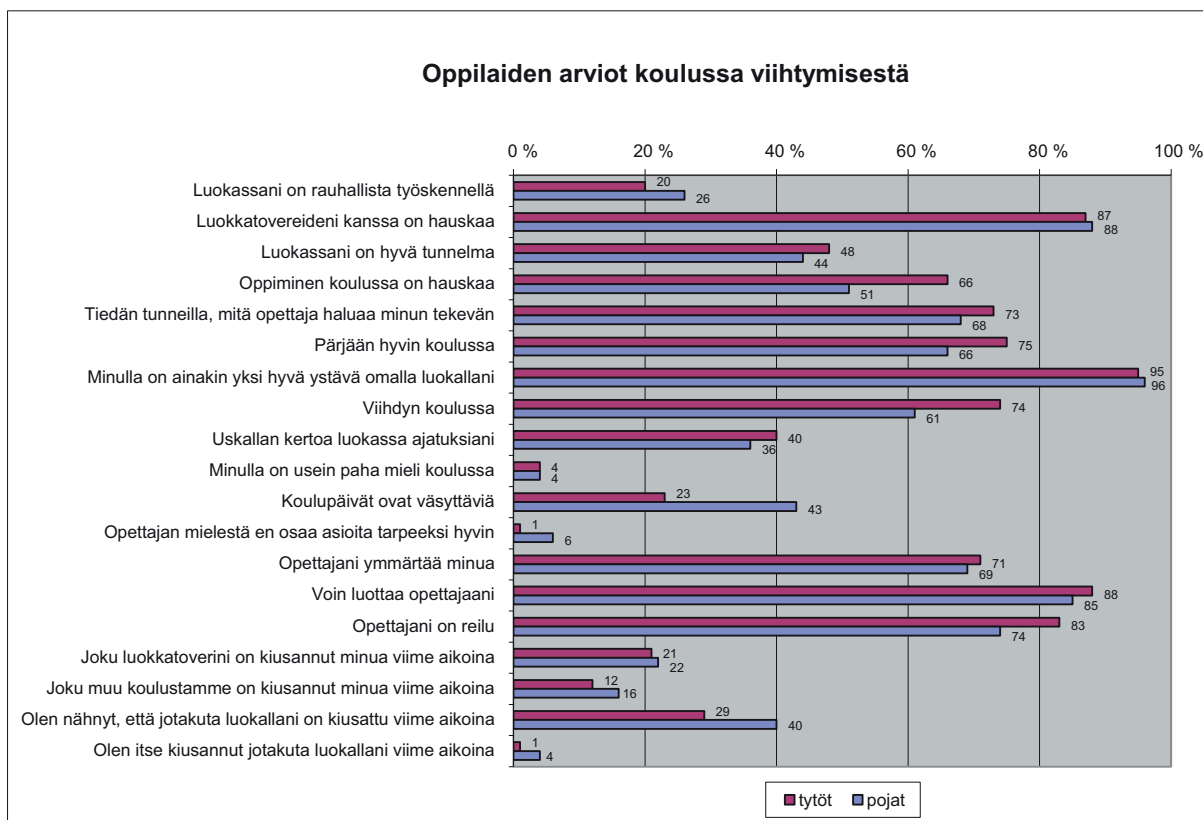
5.1.2 Koulussa viihtyminen ja koulumotivaatio

Oppilaiden arviot koulussa viihtymisestä

Suurin osa vastaajista arvioi viihtyvänsä (69 %) ja pärjäävänsä (71 %) koulussa, koki koulussa oppimisen (61 %) ja luokkatovereiden kanssa olemisen (88 %) hauskaksi ja opettajansa reiluksi (80 %, kuvio 3). Lähes kaikilla (95 %) oli luokassa vähintään yksi hyvä kaveri. Kuitenkin vain vajaa puolet (47 %) oli sitä mieltä, että luokassa on hyvä tunnelma ja noin joka neljäs (27 %), että luokassa on rauhallista työskennellä. Vajaa puolet vastaajista (41 %) uskaltaa tuoda ajatuksiaan julki luokassa.

Koulussa viihtymisessä oli eroja tyttöjen ja poikien välillä (kuvio 3 ja liitetaulukko 1). Koulupäivänsä väsyttäväksi koki pojista lähes puolet (43 %) ja tytöistä noin neljäsosa (23 %, $p < .001$). Pojat myös arvioivat osaavansa opettajan mielestä huonommin asioita tyttöihin verrattuna ($p < .001$).

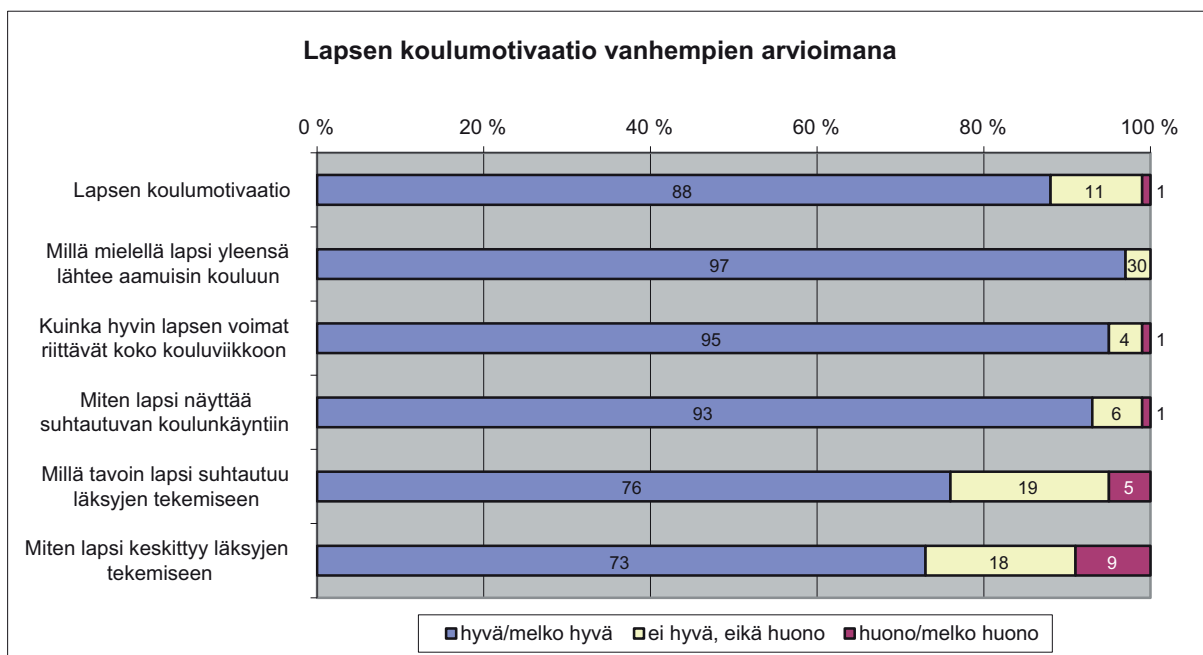
Viime aikoina luokkakaverin taholta kiusaamisen kohteeksi oli joutunut noin joka viides vastaajista (22 %) alkukyselyssä. Pojat tunnustivat tyttöjä yleisemmin kiusanneensa jotakuta luokallaan ($p < .001$).

Kuvio 3. Prosenttiosuudet oppilaan kyselylomakkeen väittämän kanssa samaa mieltä olevista tytöistä (n=203–205) ja pojista (n=199–200) lähtötilanteessa.

Vanhempien arviot lapsen koulumotivaatiosta

Vanhempien arvioiden mukaan koulumotivaatio-ongelmia oli vain hyvin pienellä osalla (1 %) tutkimukseen osallistuneista lapsista. Suurin osa (93 %) vanhemmista arvioi lapsensa suhtautuvan vähintään melko hyvin koulunkäyntiin, eikä kouluviikko vaikuttanut lapselle liian rankalta (95 %). Kolme lasta neljästä (76 %) suhtautui myös vähintään melko hyvin läksyjen tekemiseen ja osasi vanhemman arvion mukaan myös keskittyä niihin (kuvio 4).

Kuvio 4. Lapsen koulumotivaatio vanhempien arvioimana lähtötilanteessa (n=345–347).

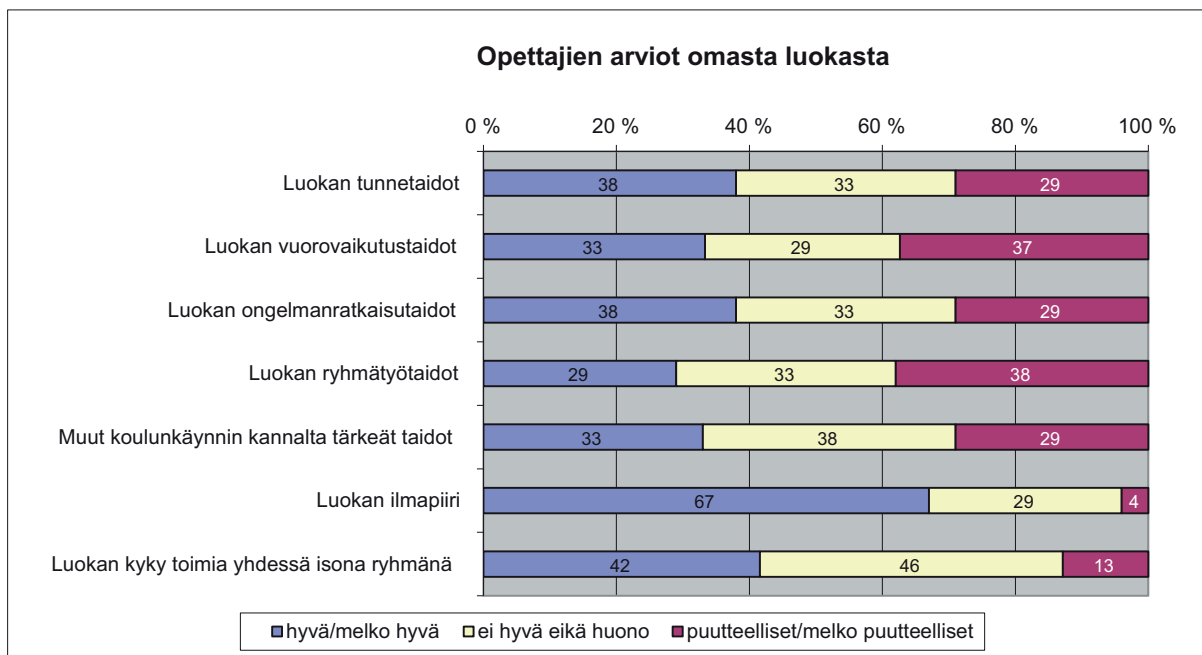
Tyttöjen koulumotivaatio, suhtautuminen kouluun ja läksyjen tekemiseen sekä keskittyminen läksyjen tekemiseen oli vanhempien arvioiden mukaan poikia parempi ($p < .001$). Tämän lisäksi vanhemmat arvioivat tyttöjen voimien riittävän koko kouluviikkoon poikia paremmin ($p < .01$).

Nuorempien ikäluokkien (luokat 1–3) koulumotivaatio ($p < .01$) sekä suhtautuminen kouluun ($p < .001$) ja läksyjen tekemiseen ($p < .05$) arvioitiin vanhempien taholta paremmaksi vanhempiin (luokat 4–6) ikäluokkiin verrattuna.

5.1.3 Oppilaiden sosioemotionaaliset taidot

Opettajien arviot omasta luokasta

Opettajilta ($n=24$) pyydettiin arvioita luokan tunnetaidoista, vuorovaikutustaidoista sekä luokan ilmapiiristä. Reilu kolmasosa arvioi luokkansa tunnetaidot (38 %) sekä ongelmanratkaisutaidot (38 %) vähintään melko hyväksi, kun taas noin kolmasosa opettajista arvioi luokkansa edellä mainitut taidot puutteelliseksi. Niin ikään reilu kolmasosa (37 %) arvioi luokan vuorovaikutustaidot puutteelliseksi. Luokan ilmapiiri arvioitiin pääsääntöisesti hyväksi (kuvio 5). Häiriköintiä tunneilla koki lähes puolet (42 %) opettajista, mutta vain yksi opettaja arvioi oppilaiden keskuudessa esiintyvän melko paljon kiusaamista.

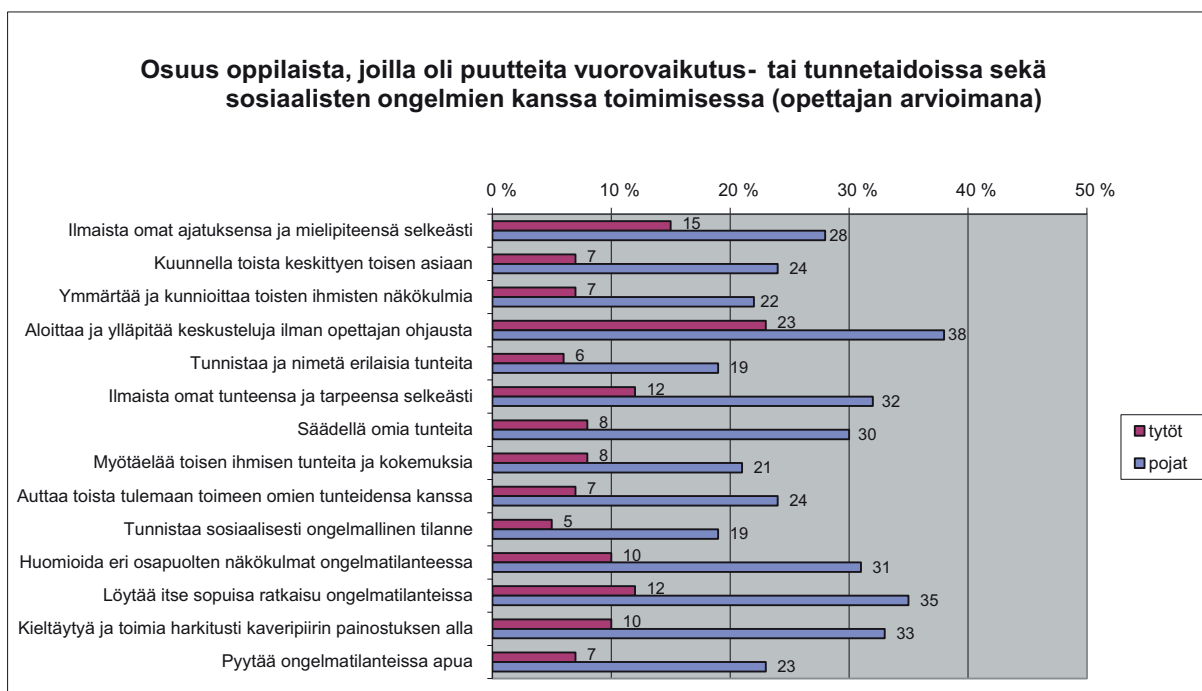
Kuvio 5. Opettajien (n=24) arviot omasta luokastaan lähtötilanteessa.

Lasten taidot

Sekä opettajat että vanhemmat arvioivat lasten taitoja eri osa-alueilla (itsenäinen työskentely, vuorovaikutus, tunnetaidot, sosiaalisten ongelmatilanteiden selvittäminen) asteikolla 1–5 (1 = selvästi puutteellinen, 5 = erinomainen). Opettajat arvioivat tyttöjen taidot jokaisella osa-alueella poikia paremmaksi ($p < .001$ –.01). Seuraavissa kuvioissa on esitetty niiden oppilaiden osuus, joiden kohdalla oppilaan taidot on arvioitu puutteellisiksi (vastausvaihtoehdot 1 tai 2) osa-alueiden eri väittämässä (kuviot 6 ja 7).

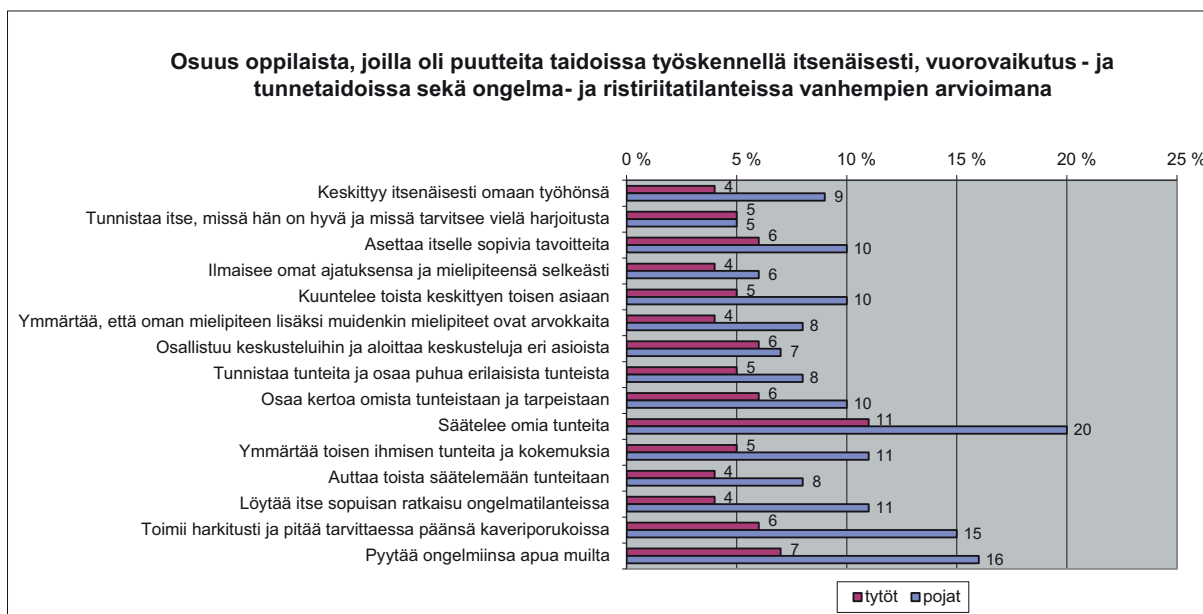

Kuvio 6. Osuus tytöistä (n=229–230) ja pojista (n=214), joilla oli lähtötilanteessa opettajan arvioimana puutteita taidoissa työskennellä itsenäisesti sekä ryhmätyötaidoissa.

Kuvio 7. Osuus tytöistä (n=230) ja pojista (n=214), joilla oli lähtötilanteessa opettajan arvioimana puutteita vuorovaikutus- ja tunnetaidoissa sekä sosiaalisten ongelmien kanssa toimimisessa.

Myös vanhempia pyydettiin arvioimaan lastensa taitoja. Vanhemmat arvioivat lastensa taidot yleisesti paremmaksi kuin opettajat. Opettajien lailla vanhemmat arvioivat tyttöjen taidot paremmaksi poikiin verrattuna lomakkeen kaikissa osa-alueissa ($p < .001$ –.001, kuvio 8).

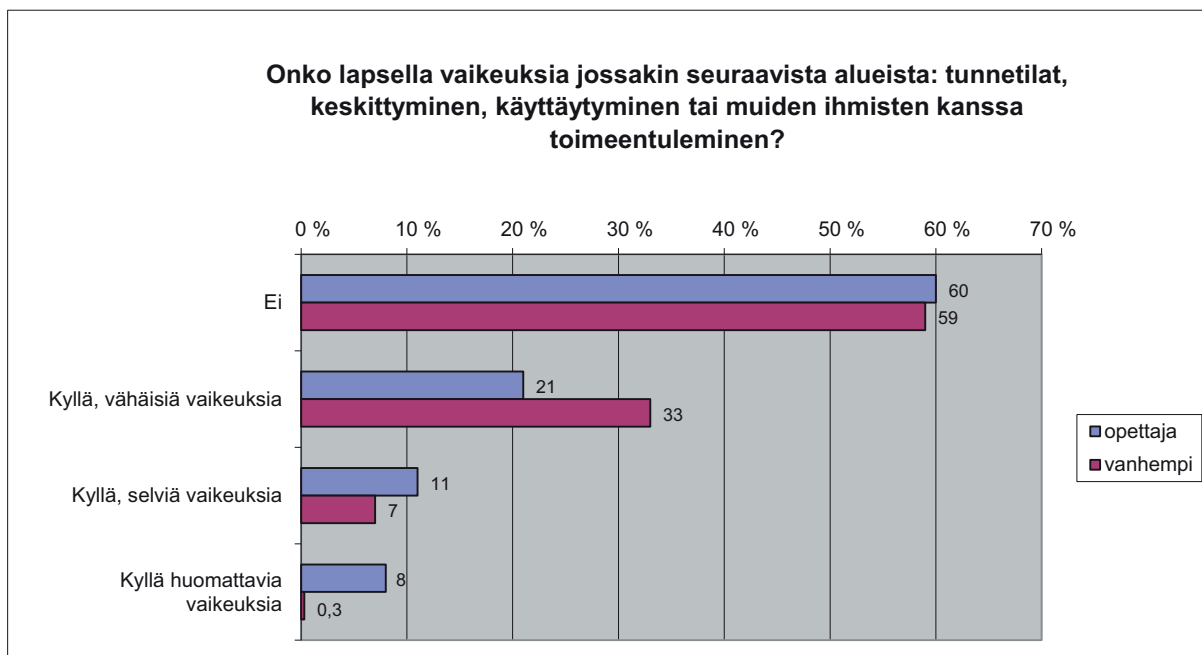

Kuvio 8. Osuus tytöistä (n=171–172) ja pojista (n=168–170), joilla oli puutteita tunne- ja vuorovaikutustaidoissa vanhempien arvioimana lähtötilanteessa.

Lasten käyttäytymisen ja tunne-elämän oireet ja prososiaalinen käyttäytyminen

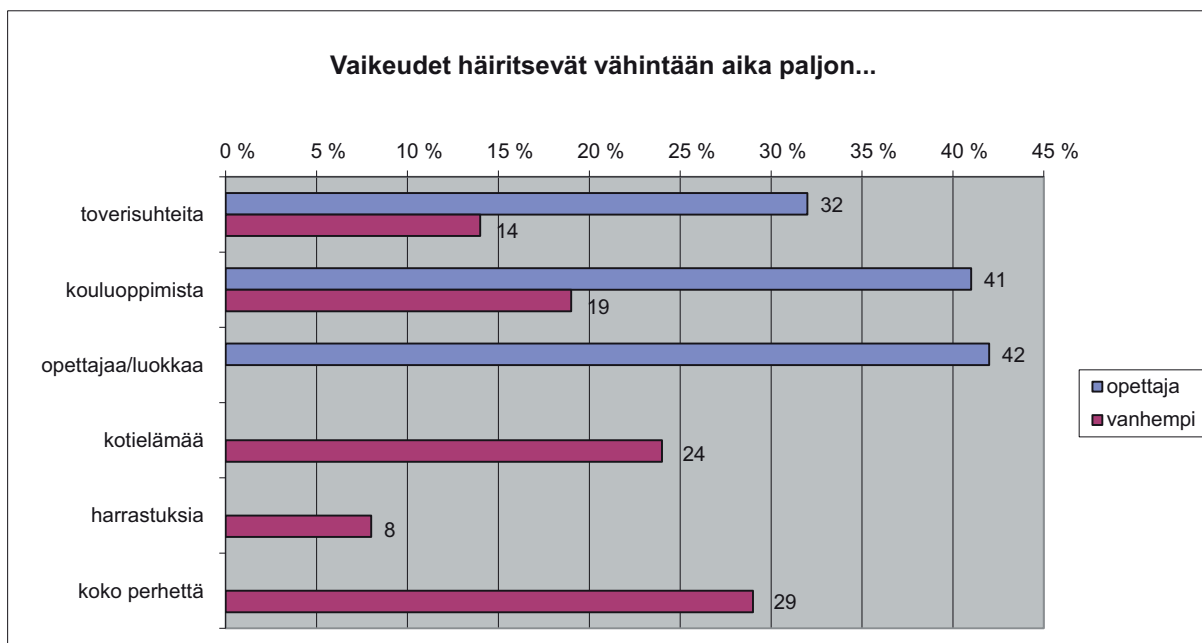
Lasten käyttäytymisen ja tunne-elämän oireita ja prososiaalista käyttäytymistä mitattiin SDQ-mittarilla opettajien ja vanhempien arvioimana. Opettajien arvioimana poikkeavan vaikeuksien kokonaispistemäärän sai 10 prosenttia oppilaista, vanhempien arvioimana 6 prosenttia oppilaista. Oireet olivat yleisempiä pojilla ja vanhemmilla oppilailla. Opettajan arvioiden mukaan 15 prosentilla pojista ja 5 prosentilla tytöistä SDQ-pistemäärä oli poikkeava ($p < .001$). Vanhempien oppilaiden (luokat 4–6) keskuudessa poikkeavan piste-määrän sai 14 ja nuorempien oppilaiden (luokat 1–3) keskuudessa 8 prosenttia ($p < .01$, liitetaulukot 2–3). Vanhempien arvioissa ei ollut sukupuolten tai ikäryhmien välisiä eroja.

Niin opettajat kuin vanhemmatkin arvioivat, että oppilaista noin 60 prosentilla ei ollut ollenkaan tunnetiloihin, keskittymiseen, käyttäytymiseen tai muiden ihmisten kanssa toimeen tulemiseen liittyviä vaikeuksia. Selviä tai huomattavia vaikeuksia oli opettajien arvioiden mukaan 19 prosentilla oppilaista ja vanhempien arvioiden mukaan noin 7 prosentilla oppilaista (kuvio 9). Joka viidennen lapsen kohdalla (21 %) vaikeudet olivat opettajien mielestä sen kaltaisia, että ne huolestuttivat vähintään aika paljon. Vanhempien arvioissa huolta herätti 12 prosenttia lapsista.

Kuvio 9. Osuus lapsista, joilla oli vaikeuksia eri osa-alueilla lähtötilanteessa vanhempien (n=337) ja opettajien (n=430) arvioimana.

Vaikeuksista kärsivistä lapsista noin kolmasosalla (32 %) vaikeudet häiritsevät vähintään aika paljon toverisuhteita ja vajaalla puolella (41 %) kouluoppimista opettajien arvioiden mukaan. Vanhemmat arvioivat vajaalla kolmasosalla (29 %) vaikeuksien heijastuvan myös koko perheeseen (kuvio 10).

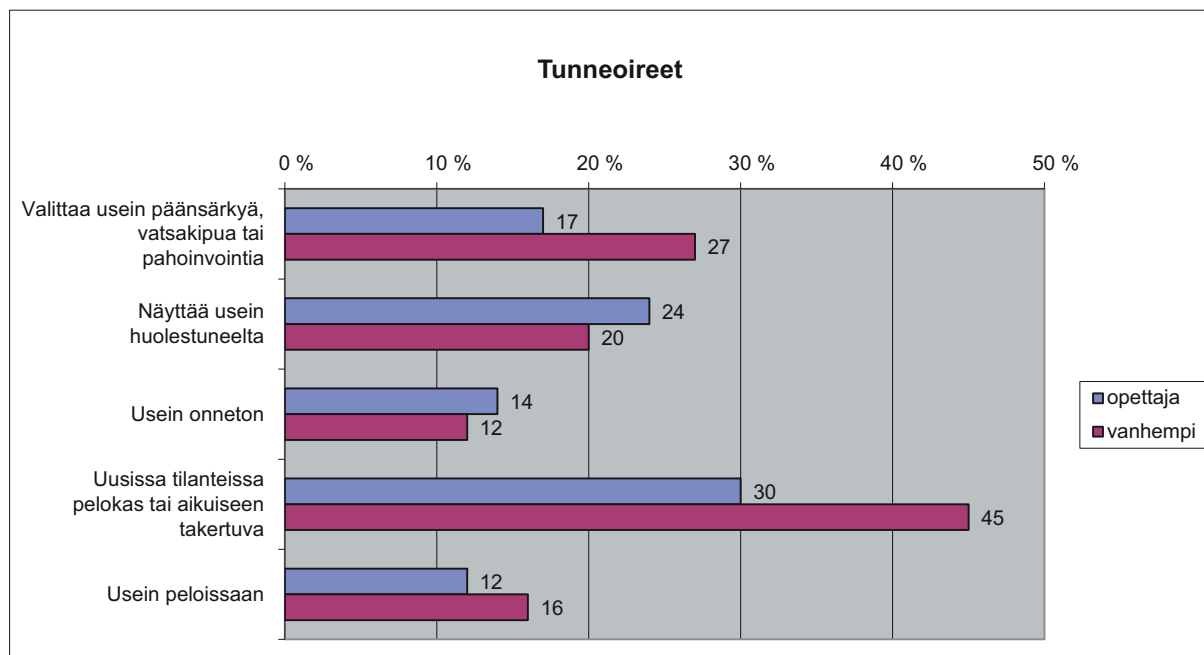
Kuvio 10. Prosenttiosuus oppilaista, joiden vaikeudet häiritsevät vähintään aika paljon eri elämäalueita lähtötilanteessa vanhempien (n=133–136) ja opettajien (n=172–173) arvioimana.

Seuraavassa esitellään SDQ-mittarin eri osioiden pistemäärät ja osa-alueiden mukaisten vaikeuksien esiintyvyys tutkimusjoukossa.

Tunneoireet

Oppilaista 3 prosenttia sai poikkeavan pistemäärän tunneoireiden kyselyosiossa opettajien arvioimana. Vanhempien arvioimana pistemäärä oli poikkeava 6 prosentilla oppilaista. Tunneoireet olivat opettajien arvioiden mukaan yleisempiä pojilla kuin tytöillä ($p<.05$) ja vanhemmilla oppilailla nuorempiin verrattuna ($p<.01$). Vanhempien arvioissa ei ollut sukupuolten tai ikäluokkien välisiä eroja.

Vanhemmat raportoivat yleisemmin lapsen fyysisestä oireilusta sekä pelokkuudesta uusissa tilanteissa. Noin viidesosa oppilaista vaikutti niin opettajien kuin vanhempienkin arvion mukaan usein huolestuneelta (kuvio 11).

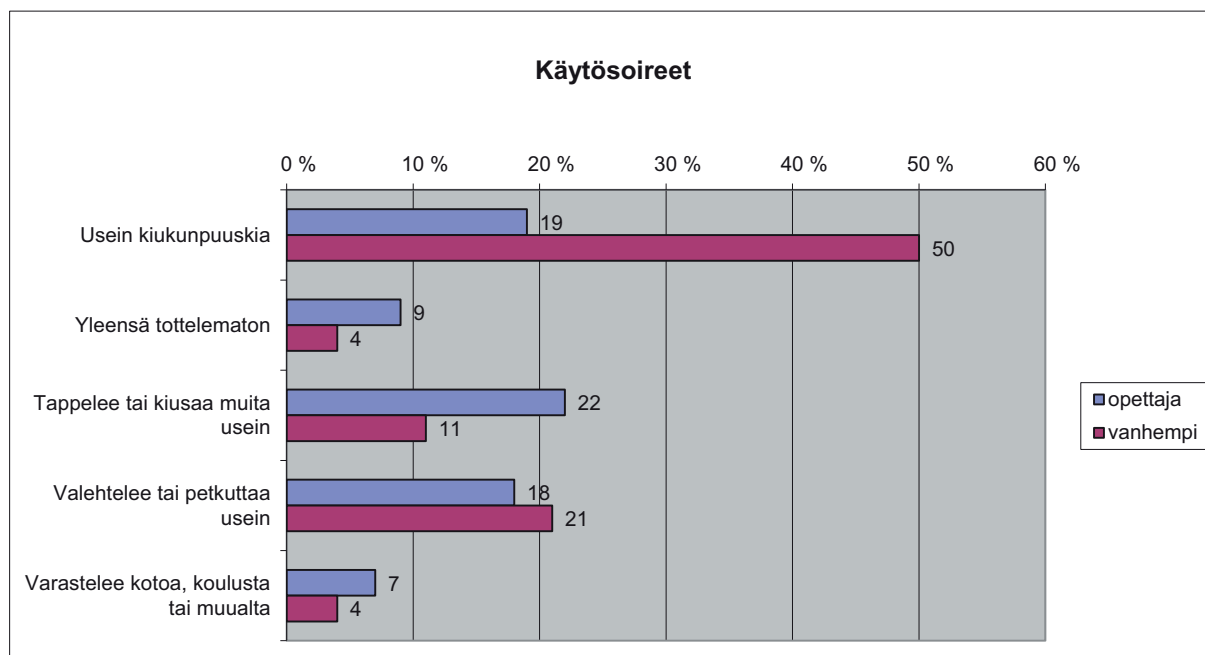

Kuvio 11. Prosenttiosuus oppilaista, joilla opettajan (n=443–444) tai vanhemman (n=342–343) mukaan oli vähintään jonkin verran tunneoireita lähtötilanteessa SDQ-mittarilla mitattuna

Käyttöoireet

Opettajat arvioivat 12 prosentilla oppilaistaan olevan käyttöoireita. Vanhempien arvion mukaan 10 prosenttia oppilaista osoittautui pistemäärältään käyttöoireiltaan poikkeavaksi. Käyttöoireet olivat yleisempiä pojilla tyttöihin verrattuna niin opettajien ($p<.001$) kuin vanhempienkin arvioimina ($p<.01$). Opettajien arvioiden mukaan käyttöoireilua esiintyi enemmän yleisillä ikäluokilla nuorempiin verrattuna ($p<.01$).

Noin viidesosa oppilaista kiukutteli, tappeli, kiusasi, valehteli tai petkutti usein opettajien arvioimana. Vanhemmista puolet arvioi lapsensa saavan usein kiukunpuuskaa, mutta vain joka kymmenes arvioi lapsensa tappelevan tai kiusaavan muita usein (kuvio 12).

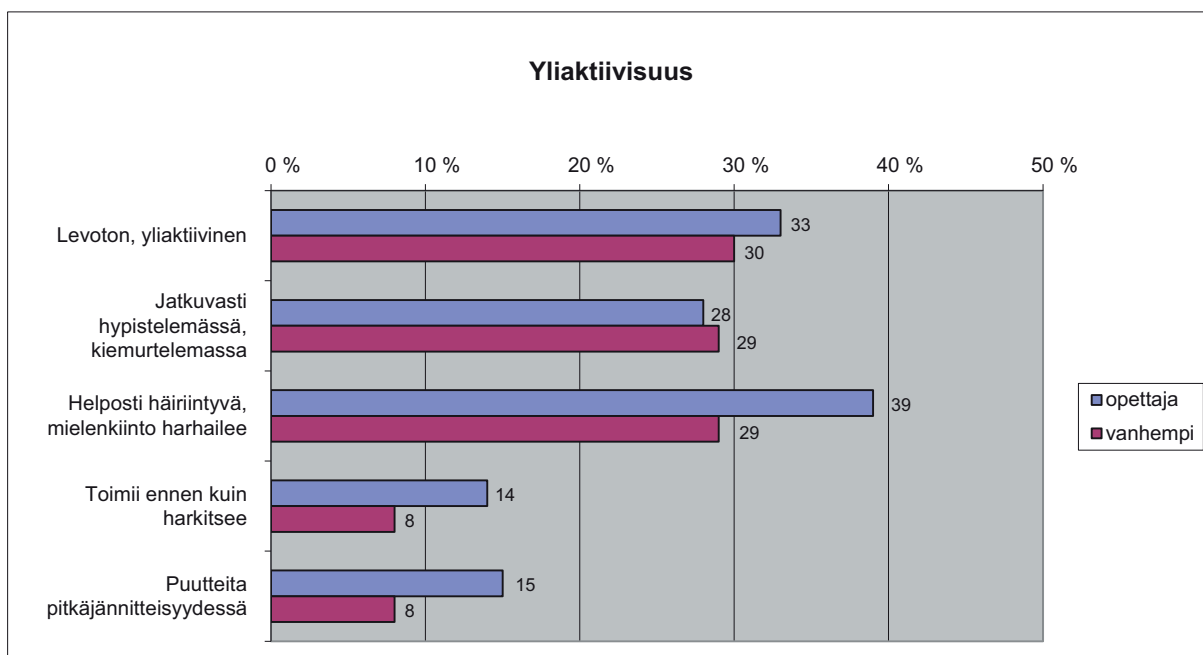

Kuvio 12. Prosenttiosuus oppilaista, joilla opettajan (n=443–444) tai vanhemman (n=341–343) mukaan oli vähintään jonkin verran käyttöoireita lähtötilanteessa SDQ-mittarilla mitattuna.

Yliaktiivisuus

Oppilaista 15 prosentilla oli opettajien arvioiden mukaan yliaktiivisuuteen viittaavia oireita, kun tarkastellaan kaikkia tähän osioon kuuluvia muuttujia. Vanhempien arvioiden mukaan 7 prosenttia oppilaista oli yliaktiivisia. Opettajien arvioissa yliaktiivisuus oli yleisempää pojilla tyttöihin verrattuna ($p < .01$). Vanhempien arvioissa sukupuolten välillä ei ollut eroja.

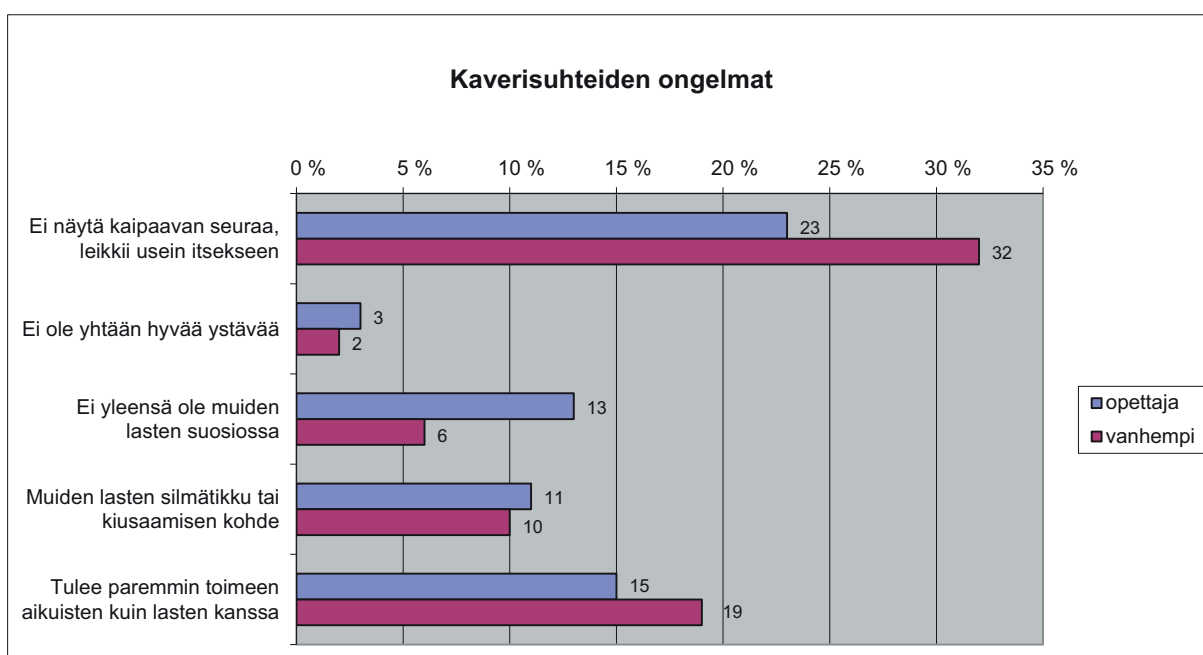
SDQ-mittarin yliaktiivisuutta mittaavan osion eri kysymyksiä tarkasteltaessa niin vanhemmat kuin opettajatkin arvioivat noin kolmasosan oppilaista olevan levoton ja helposti häiriintyvä. Opettajat arvioivat 15 prosentilla oppilaista olevan puutteita pitkäjännitteisyydessä vanhempien arvioidessa vain 8 prosentilla olevan tämänkaltaisia vaikeuksia (kuvio 13).

Kuvio 13. Prosenttiosuus oppilaista, joilla oli opettajan (n=444) tai vanhemman (n=341–343) mukaan vähintään jonkin verran yliaktiivisuuteen viittaavaa käytöstä lähtötilanteessa SDQ-mittarilla mitattuna.

Kaverisuhteiden ongelmat

Oppilaista 7 prosentilla oli kaverisuhteisiin liittyviä ongelmia opettajien arvioimana. Vanhempien arvioimana 8 prosentilla oppilaista oli kaverisuhteiden ongelmia. Opettajien arvioiden mukaan tyttöjen ja poikien välillä ei ollut eroja kaverisuhteiden ongelmien esiintyvyydessä. Sen sijaan vanhemmilla ikäluokilla ongelmia esiintyi enemmän nuorempiin ikäluokkiin verrattuna ($p=.001$). Noin joka kymmenes oppilas oli niin vanhemman kuin opettajankin arvion mukaan ainakin jossakin määrin muiden silmätikku tai kiusaamisen kohde (kuvio 14).

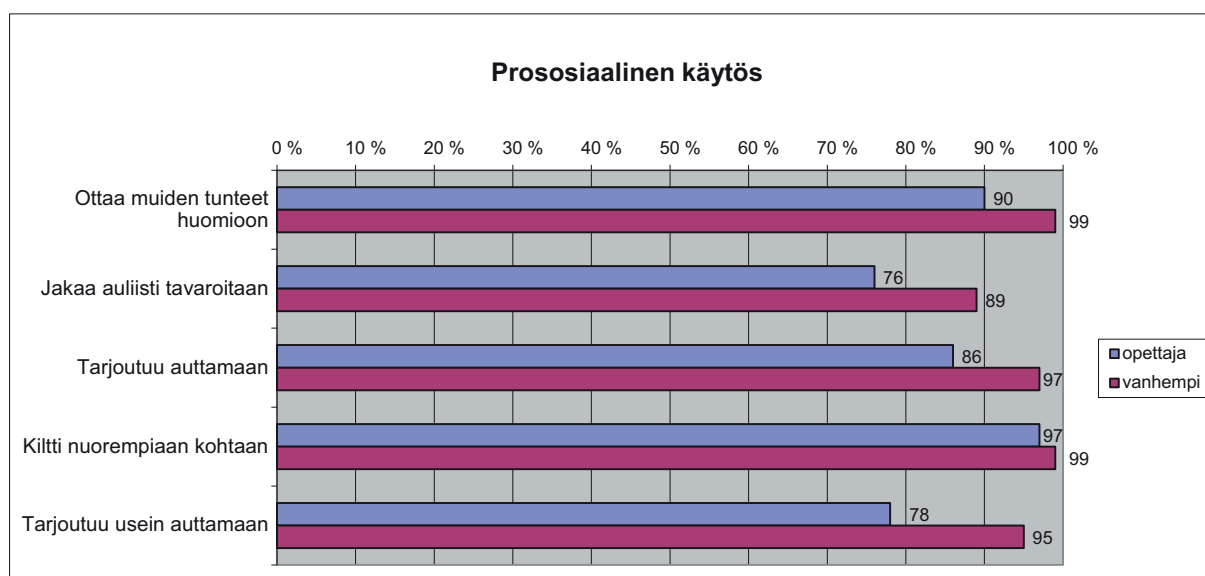

Kuvio 14. Prosenttiosuus oppilaista, joilla oli opettajan (n=443–444) tai vanhemman (n=342–343) mukaan vähintään jonkin verran kaverisuhteiden ongelmia lähtötilanteessa SDQ-mittarilla mitattuna.

Prososiaalinen käytös

Opettajien arvioimana 58 prosentilla oppilaista prososiaalisuutta kuvaava kokonais-pistemäärä oli normaali. Oppilaista 18 prosenttia sai raja-arvoa ja 24 prosenttia poikkeavaa prososiaalista käytöstä kuvaavan pistemäärän. Tyttöjen ja poikien pistemäärät erosivat tilastollisesti merkitsevästi toisistaan ($p < .001$). Tytöistä normaalin pistemäärän sai 72 prosenttia ja pojista 44 prosenttia. Vanhempien arvioimana 85 prosentilla oppilaista prososiaalinen käytös oli normaalia eikä sukupuolten välillä ollut tilastollisesti merkitseviä eroja.

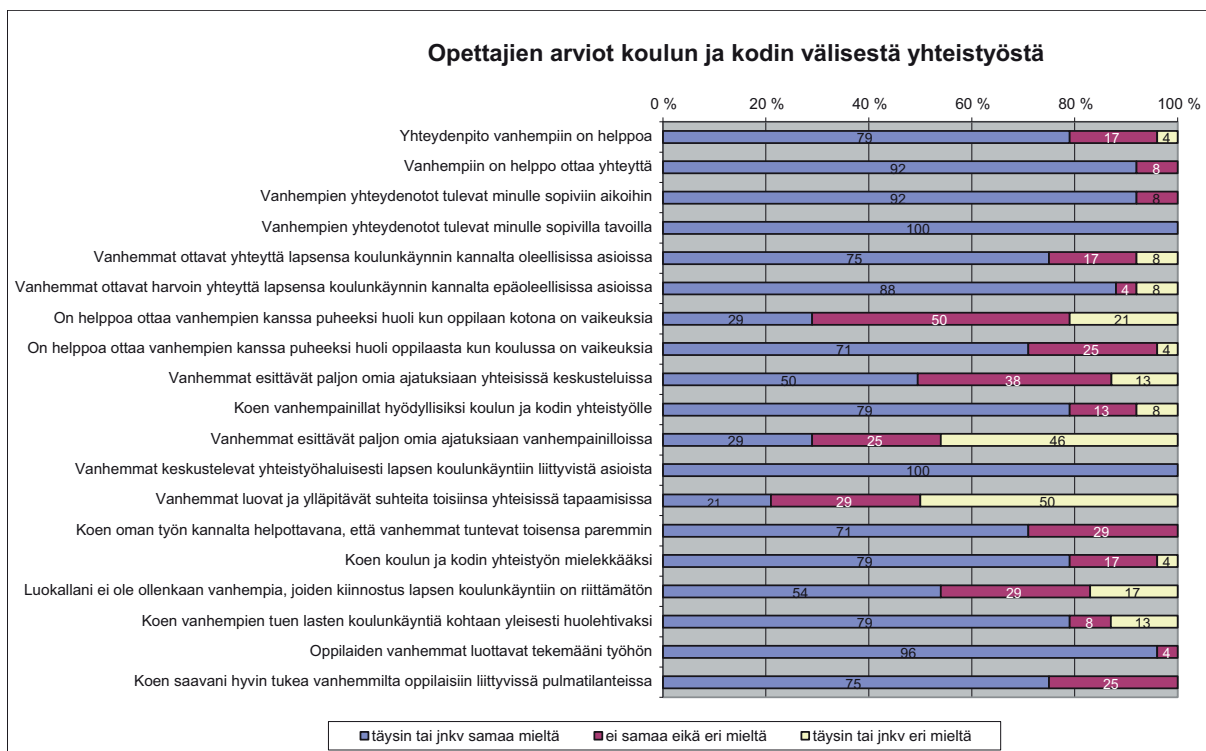
Poikkeava tai raja-arvoa kuvaava pistemäärä oli opettajien arvioiden mukaan yleisempää pojilla ($p < .001$) ja vanhemmilla ikäluokilla ($p < .05$) tyttöihin ja nuorempiin ikäluokkiin verrattuna. Vanhemmat arvioivat oppilaiden prososiaalisen käytöksen paremmaksi kuin opettajat (kuvio 15).

Kuvio 15. Prosenttiosuus oppilaista, joiden kohdalla väittämä päti vähintään jonkin verran opettajan (443–444) ja vanhemman (n=342–343) arvioimana lähtötilanteessa.

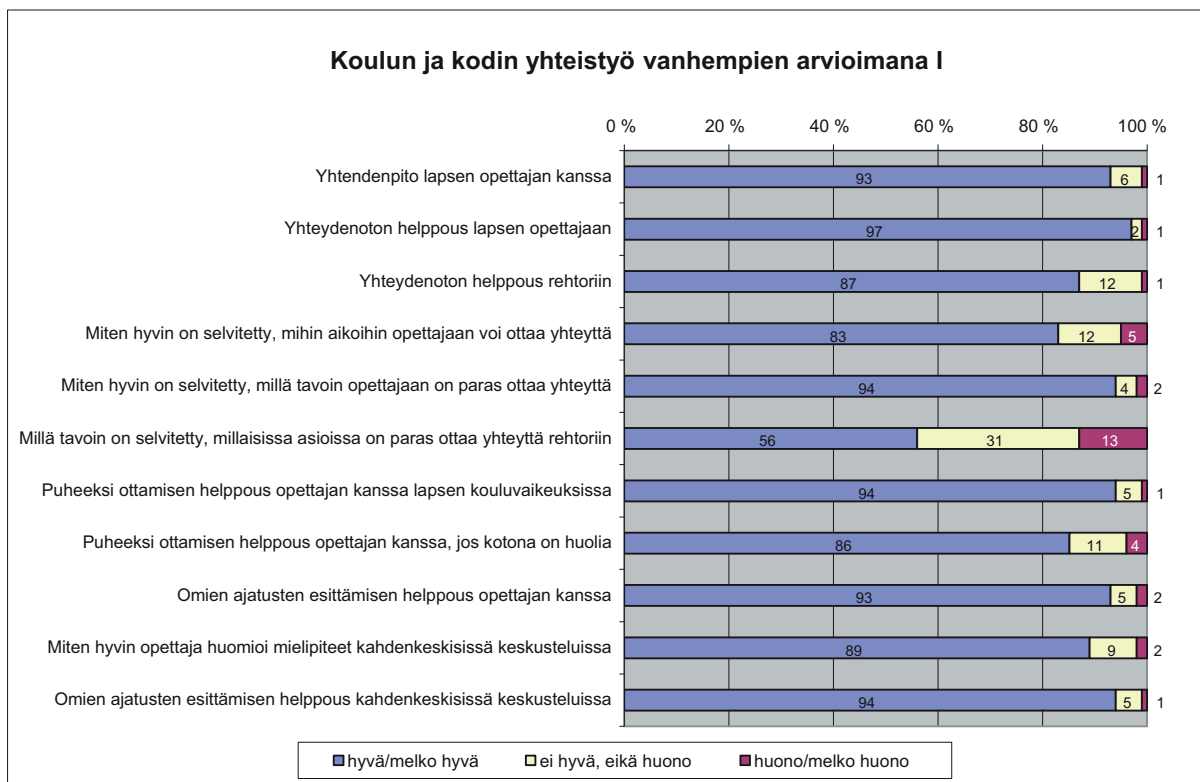
5.1.4 Koulun ja kodin yhteistyö

Opettajia pyydettiin arvioimaan koulun ja kodin välistä yhteistyötä eri väittämien avulla. Opettajista suurin osa (79 %) piti yhteydenpitoa vanhempiin helppona. Yhteydenotto vanhempiin tuntui helpolta erityisesti oppilaan kouluun liittyvissä asioissa. Vaikeammalta yhteydenotto tuntui silloin, kun opettaja arveli oppilaalla olevan kotiin liittyviä vaikeuksia. Opettajat pitivät vanhempainiltoja tärkeänä, joskin lähes puolet (46 %) opettajista koki, että vanhemmat eivät ole erityisen aktiivisia tuomaan esille omia ajatuksiaan ja mielipiteitään. Vanhemmat eivät opettajien arvion mukaan myöskään ylläpidä kovin tiiviisti suhteita muihin vanhempiin. Opettajista neljä arvioi luokallaan olevan vanhempia, jotka eivät ole riittävästi kiinnostuneita lapsen koulunkäynnin tukemisesta. Suurin osa opettajista koki koulun ja kodin välisen yhteistyön mielekkääksi (79 %) ja tunsivat vanhempien luottavan tekemäänsä työhön (96 %, kuvio 16). Vastaajista reilu kolmasosa (38 %) ei ollut kokenut yhtään haastavaa tilannetta luokan vanhempien kanssa viimeisen kuukauden aikana. Alle kolmasosa (29 %) oli kokenut yhden ja kolmasosa (33 %) sitä useamman haastavan tilanteen vanhempien kanssa viimeisen kuukauden aikana.

Kuvio 16. Opettajien (n=24) arviot koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä lähtötilanteessa.

Myös vanhemmilta pyydettiin arvioita koulun ja kodin välisestä yhteistyöstä. Vanhemmat arvioivat koulun ja kodin välisen yhteistyön yleisesti hyvin toimivaksi. Yhteydenotto opettajaan ja puheeksi ottaminen koettiin helpoksi varsinkin koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Vanhemmat tunsivat, että heidän ajatuksiaan ja mielipiteitään kuunnellaan opettajan kanssa käydyissä kahdenkeskisissä keskusteluissa. Yhteydenotto rehtoriin koettiin hieman vaikeammaksi (kuvio 17).

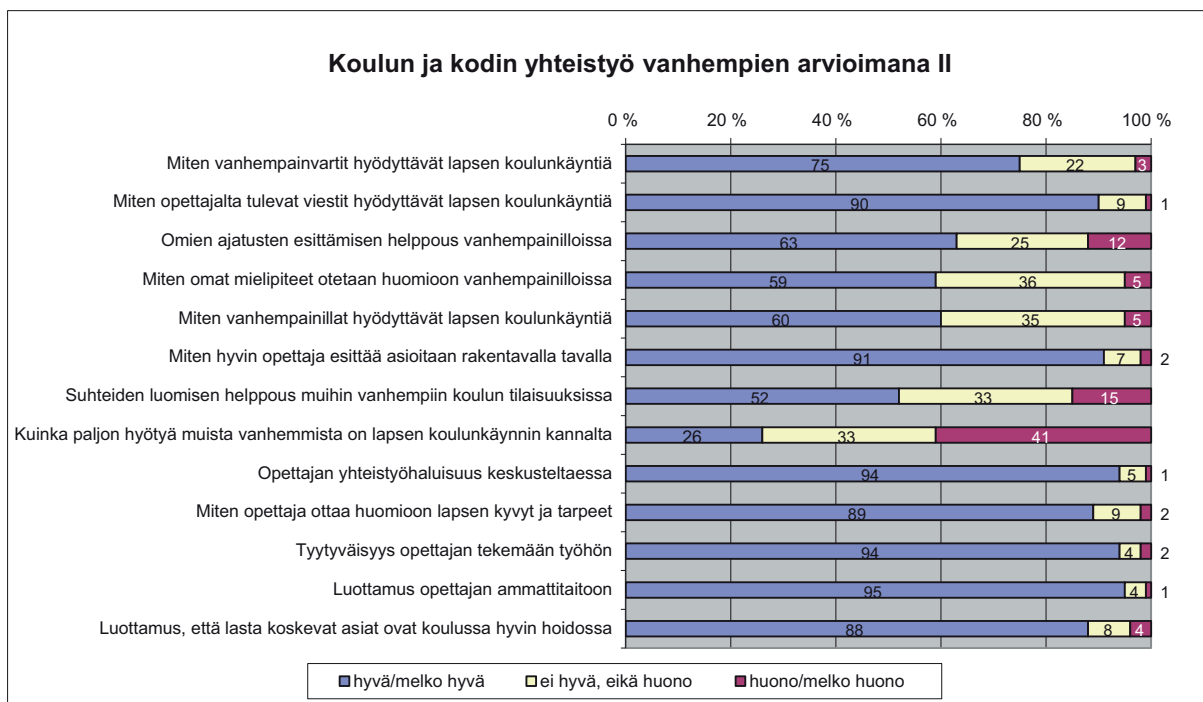

Kuvio 17. Koulun ja kodin yhteistyö vanhempien arvioimana lähtötilanteessa (n=346–347).

Kolme vanhempaa neljästä (75 %) piti vanhempainvartteja hyödyllisinä (kuvio 18). Opettajilta tulevien viestien koettiin pääsääntöisesti hyödyttävän lapsen koulunkäyntiä. Vanhempainiltojen hyödyllisyyttä ei nähty aivan yhtä selvästi. Omien ajatusten esittäminen vanhempainilloissa ei tuntunut kaikille helpolta, eivätkä kaikki kokeneet, että omat mielipiteet otetaan tapaamisissa riittävästi huomioon. Vanhemmista 15 prosenttia arvioi, että suhteiden luominen muihin vanhempiin koulun tilaisuuksissa on vaikeaa, ja vain joka neljäs (26 %) vanhemmista arvioi, että muista vanhemmista on hyötyä lapsen koulunkäynnin kannalta.

Vanhempien (luokat 4–6) oppilaiden vanhemmat olivat hieman kriittisempiä nuorempien (luokat 1–3) oppilaiden vanhempiin verrattuna. Nuorempien (luokat 1–3) oppilaiden vanhemmat kokivat vanhempainvartit ($p < .05$), opettajan lähettämät viestit ($p < .01$) sekä luokan muut vanhemmat ($p < .01$) hyödyllisemmäksi lapsen koulunkäynnin kannalta ylempien luokkien oppilaiden vanhempiin verrattuna.

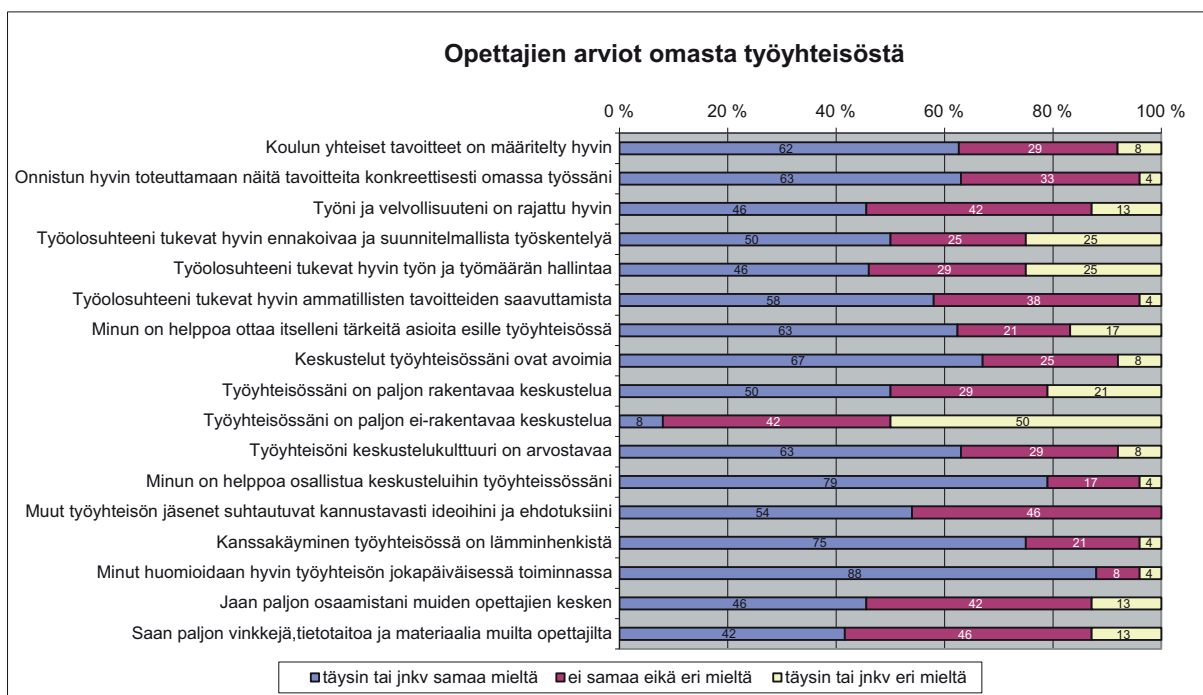
Vanhempien tyytyväisyys opettajaan oli yleisesti korkealla. Opettajaa pidettiin pääsääntöisesti yhteistyöhaluisena ja hänen ammatilliseen kykyyn luotettiin. Nuorempien lasten vanhempien luottamus siihen, että lasta koskevat asiat ja ongelmat ovat koulussa hyvissä käsissä, oli vahvempi vanhempien lasten vanhempiin verrattuna ($p < .05$).

Kuvio 18. Koulun ja kodin yhteistyö vanhempien arvioimana lähtötilanteessa (n=343–347).

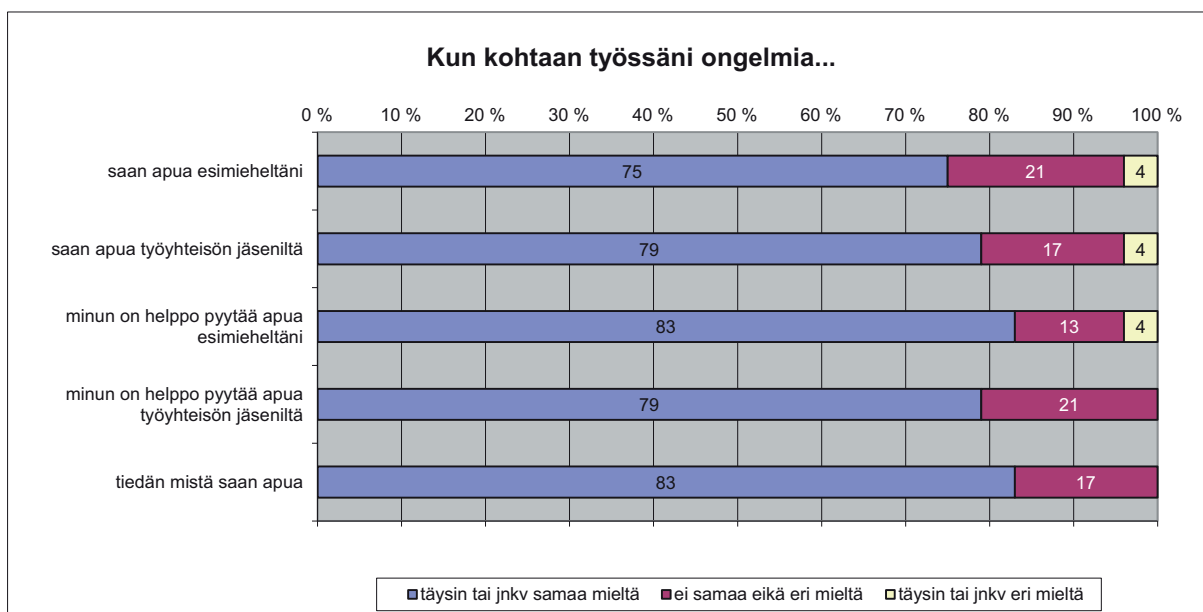
5.1.5 Opettajien työ ja työssä jaksaminen

Kaksi opettajaa kolmesta arvioi, että koulun yhteiset tavoitteet on määritelty hyvin ja näiden tavoitteiden toteuttaminen omassa työssä onnistuu hyvin. Opettajista kuitenkin puolet (55 %) koki, että työn ja velvollisuuksien rajaamisessa on puutteita. Niin ikään noin puolet opettajista arvioi, että työolosuhteet eivät kaikilta osin tue ennakoivaa ja suunnitelmallista työskentelyä, työn ja työmäärän hallintaa eikä ammatillisten tavoitteiden saavuttamista. Opettajista kaksi kolmesta (63 %) koki työyhteisönsä keskustelukulttuurin arvostavaksi ja puolet (50 %) arvioi työyhteisössään käytävän paljon rakentavaa keskustelua. Keskusteluun on yleensä helppo osallistua, ja kanssakäyminen työyhteisössä arvioitiin lämminhenkiseksi. Suurin osa (88 %) opettajista koki, että hänet huomioidaan hyvin työyhteisön jokapäiväisessä toiminnassa. Kuitenkin vain vajaa puolet opettajista arvioi jakavansa osaamistaan muiden opettajien kesken (46 %) ja myös saavansa itse vinkkejä, tietotaitoa ja materiaalia muilta opettajilta (42 %, kuvio 19). Opettajat antoivat työyhteisön toiminnalle kouluarvosanan 8.

Kuvio 19. Opettajien (n=24) arvio omasta työyhteisöstä ja työyhteisön ilmapiiristä lähtötilanteessa.

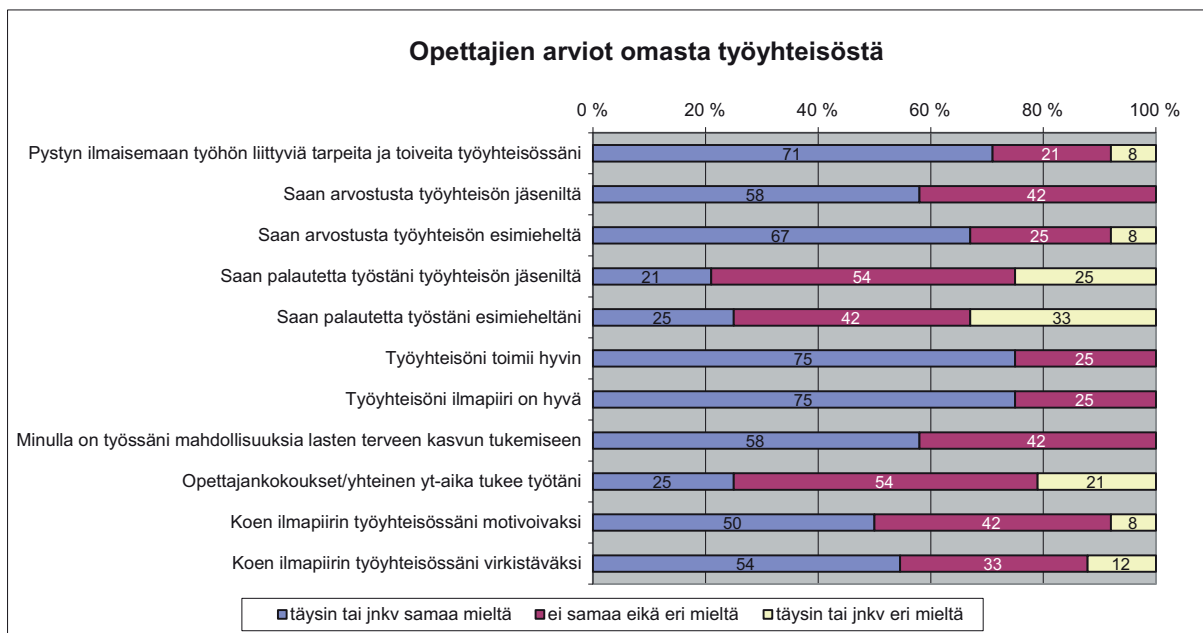
Ongelmia kohdatessaan suurin osa opettajista tunsi saavansa hyvin apua esimieheltä tai työyhteisön muilta jäseniltä. Avun pyytäminen koettiin helpoksi (kuvio 20).

Kuvio 20. Opettajien (n=24) arviot työyhteisöltä saamasta tuesta pulmatilanteissa lähtötilanteessa.

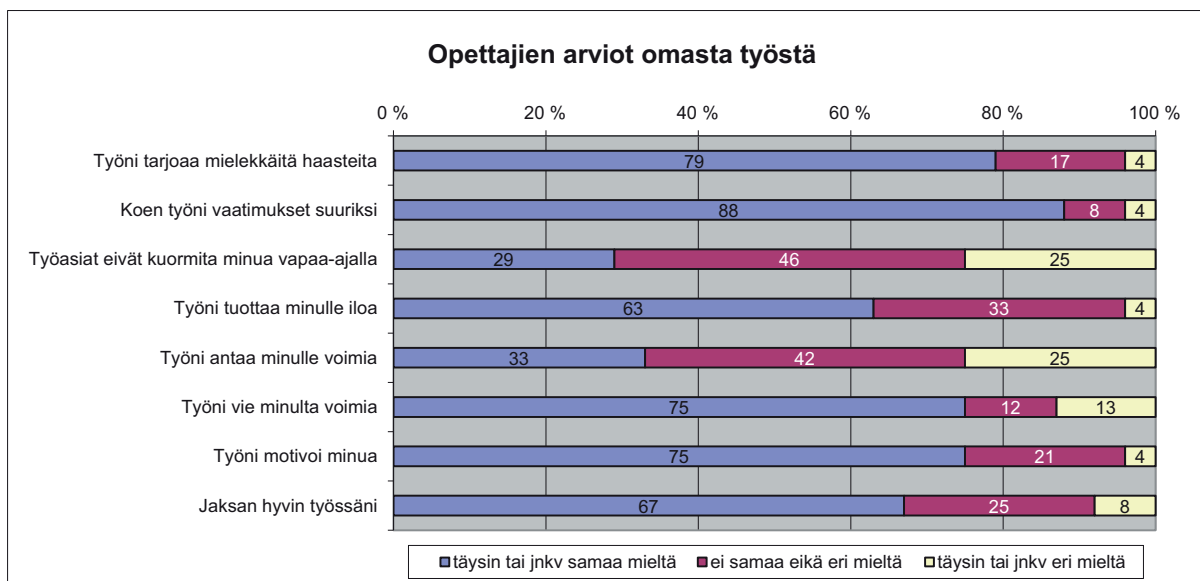
Opettajista kolme neljästä koki työyhteisönsä toimivuuden ja ilmapiirin hyväksi. Suurin osa (71 %) tunsi pystyvänsä ilmaisemaan työhön liittyviä tarpeita ja toiveita työyhteisössään. Kuitenkin vain puolet opettajista arvioi ilmapiirin motivoivaksi tai virkistäväksi. Palautteen saaminen esimieheltä tai työyhteisön

muilta jäseniltä oli melko harvinaista, ja vain yksi opettaja neljästä (25 %) koki opettajankokouksien ja yhteisen YT-ajan tukevan työtään (kuvio 21).

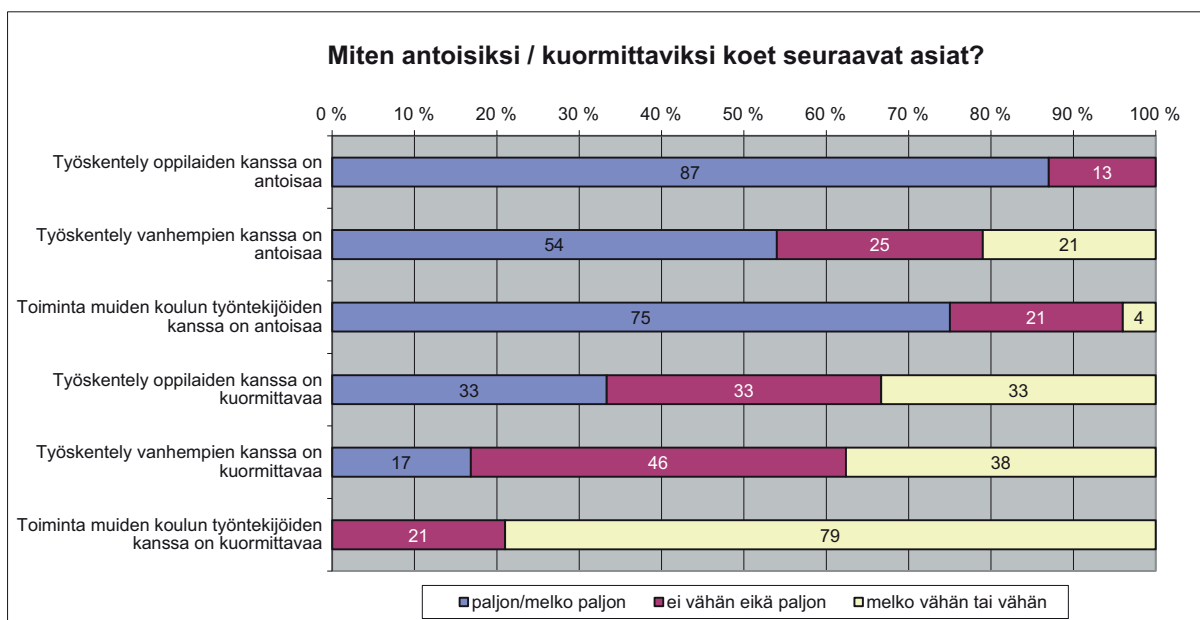
Kuvio 21. Opettajien (n=24) arviot omasta työyhteisöstä ja työyhteisön ilmapiiristä lähtötilanteessa.

Opettajista suurin osa (79 %) tunsu työnsä tarjoavan mielekkäitä haasteita. Samalla työ kuitenkin koettiin myös kuormittavaksi. Joka neljäs (25 %) opettaja kertoi työnsä kuormittavan myös vapaa-ajalla, vajaalla kolmanneksella (29 %) työasiat eivät kuormittaneet vapaa-aikaa. Opettajista kolme neljästä (75 %) arvioi työnsä voimia vieväksi. Kuitenkin yhtä suuri osa opettajista (75 %) koki työn motivoivaksi ja kaksi opettajaa kolmesta (63 %) kertoi työn tuottavan iloa. Opettajista kaksi kolmasosaa (67 %) arvioi jaksavansa työsäään hyvin (kuvio 22).

Kuvio 22. Opettajien (n=24) arviot omasta työstä lähtötilanteessa.

Opettajat arvioivat työskentelyn oppilaiden kanssa pääsääntöisesti antoisaksi, kolmasosa (33 %) opettajista samaan aikaan myös kuormittavaksi. Yli puolet (54 %) opettajista piti työskentelyä vanhempien kanssa antoisana, vain muutama koki tämän kuormittavaksi. Opettajista kolme neljästä (75 %) arvioi toiminnan muiden koulun työntekijöiden kanssa antoisaksi. Kukaan opettajista ei kokenut muiden työntekijöiden kanssa työskentelyä selvästi kuormittavaksi (kuvio 23).

Kuvio 23. Opettajien (n=24) arviot työn antoisuudesta ja kuormittavuudesta lähtötilanteessa.

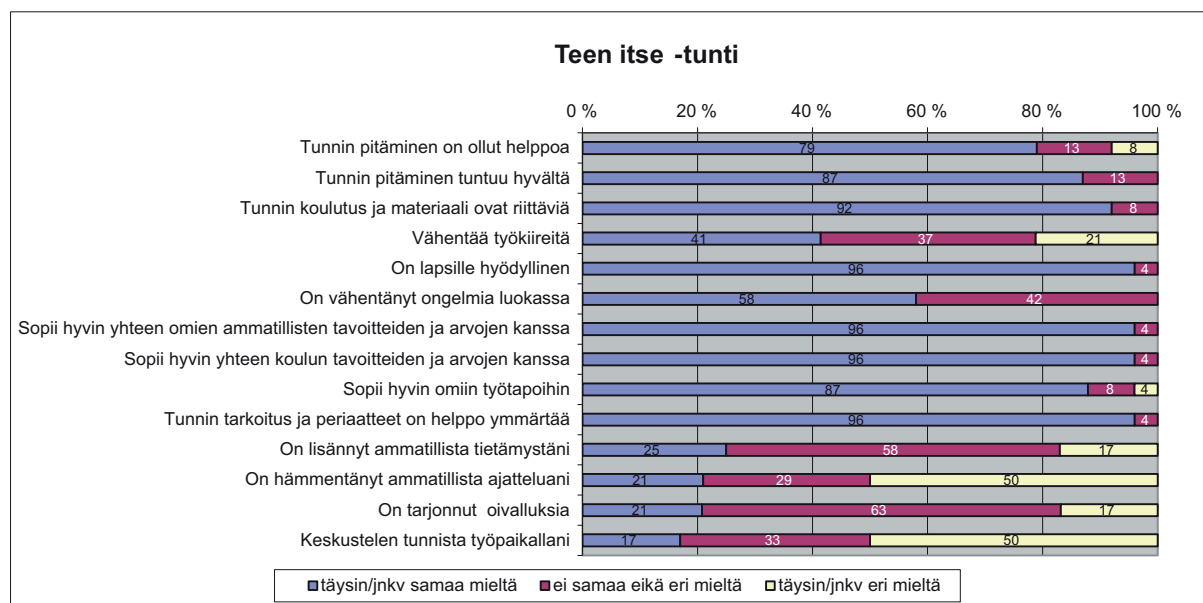
5.2 Kokemukset työvälaineistä

5.2.1 Teen itse -tunnit

Opettajien näkökulma

Opettajat pitivät luokilleen teen itse -tuntia keskimäärin 9 kertaa lukukaudessa (3–14 kertaa). Koko seurantajakson aikana teen itse -tunteja pidettiin luokille keskimäärin 34 kertaa (10–46 kertaa). Hankkeen ensimmäisen lukuvuoden aikana lähes puolet opettajista kertoi myös koulun muiden työntekijöiden olleen seuraamassa tunnin pitämistä.

Opettajat mielsivät teen itse -tunnin pitämisen helpoksi ja lapsille hyödylliseksi. Tunnin arvioitiin sopivan hyvin yhteen niin omiin työtapoihin kuin omien sekä koulun ammatillisten tavoitteiden ja arvojen kanssa. Opettajat eivät juurikaan kokeneet tunnin lisänneen ammatillista tietämystä, mutta yli puolet opettajista arvioi työvälaineen vähentäneen ongelmia luokassa (kuvio 24). Opettajien huomiot teen itse -tuntien vaikutuksista luokan ongelmien vähentymiseen olivat yleisempiä viimeisellä kyselykerralla verrattuna ensimmäiseen kyselykertaan ($p < .001$). Työväline herätti keskusteluja työpaikalla varsinkin hankkeen alkuaikana.

Kuvio 24: Opettajien arviot teen itse -tuntien toteuttamisesta viimeisellä kyselykerralla (n=24).

Oppilaiden näkökulma

Yhdeksän oppilasta kymmenestä (90 %) ilmoitti pitävänsä teen itse -tunnista ensimmäisellä kyselykerralla. Sukupuolten välillä ei ollut tilastollista eroa. Alemmat luokat (1–3) pitivät tunnista ylempiä luokkia (4–6) yleisemmin (94 % vs. 78 %, $p < .001$). Seurantajakson aikana innostus teen itse -tunneista laantui hieman ja viimeisellä kyselykerralla 79 prosenttia vastaajista ilmoitti pitävänsä tunneista ($p < .05$).

Avoimissa vastauksissa oppilaat toivat esille ennen kaikkea rauhallisen tunnelman ja hiljaisuuden, joka mahdollisti keskittymisen omaan työhön. Myönteisenä asiana nähtiin myös se, että oppilailla on mahdolli-

suus valita itseään kiinnostava tehtävä. Oppilaat kokivat antoisaksi joutua välillä itse pohtimaan ja ratkaisemaan ongelmia ilman apua.

”Meillä on muuten, jos ei ole teen itse -tuntemusta, ihan kauhea meteli. Se ainakin rauhoittaa mua. Saa istua omalla paikalla ihan kaikessa rauhassa.”

”Siinä saa valita oman tekemisen ja on kiva, kun on hiljaista. On kiva, kun pitää yrittää itse tehdä, ei saa kysyä opettajalta.”

”Kun on hiljaista, niin voi hyvin keskittyä, on kivaa kun ei ole niin paljon meteliä.”

Oppilaita harmitti teen itse -tunneille yleisimmin joko tarjottujen tehtävien sisältö (n=95) tai työrauhan puute toisten oppilaiden häiriköidessä tai pelleillessä (n=89). Aina valittavissa ei ollut juuri sitä itselle mieluista tehtävää. Oppilaat toivoivat enemmän vaihtoehtoja, joista valita.

”Joskus siellä on tylsiä juttuja, ei oo piirtämistä eikä tangarammeja eikä äidinkieltä.”

”Jos aiheet ovat tylsiä, ei tuntikaan ole erityisen mielenkiintoinen.”

”Se ettei silloin saa valita kuin kolmesta aiheesta yhden (vaihtoehtoja enemmän).”

”Se kun jotkut välillä kuiskailee toisille, jotkut tönii ja kuiskaa mulle tunnin aikana (se on ärsyttävää).”

Tunneilla oppilaita harmitti jonkin verran myös se, että ei itse saa puhua kaverilleen (n=71). Oppilaat kokivat tämän lisäksi, että työskentelyyn käytetty aika on usein liian lyhyt (n=45). Tunneilla ei aina saa valmiiksi valitsemaansa tehtävää.

”Kun se on vain 10–30 min ja joskus jää asioita kesken.”

”Aika on vain 20 min eli aikaa voisi olla esim. 30 min.”

Jonkin verran harmia aiheutti myös se, että opettajalta ei saa kysyä ohjeita, vaan on tultava toimeen omillaan (n=44).

”Se jos tulee joku ongelma ja ei saa kysyä apua.”

”Jos en heti tajua mitä pitää tehdä eikä sitten saa enää kysyä apua.”

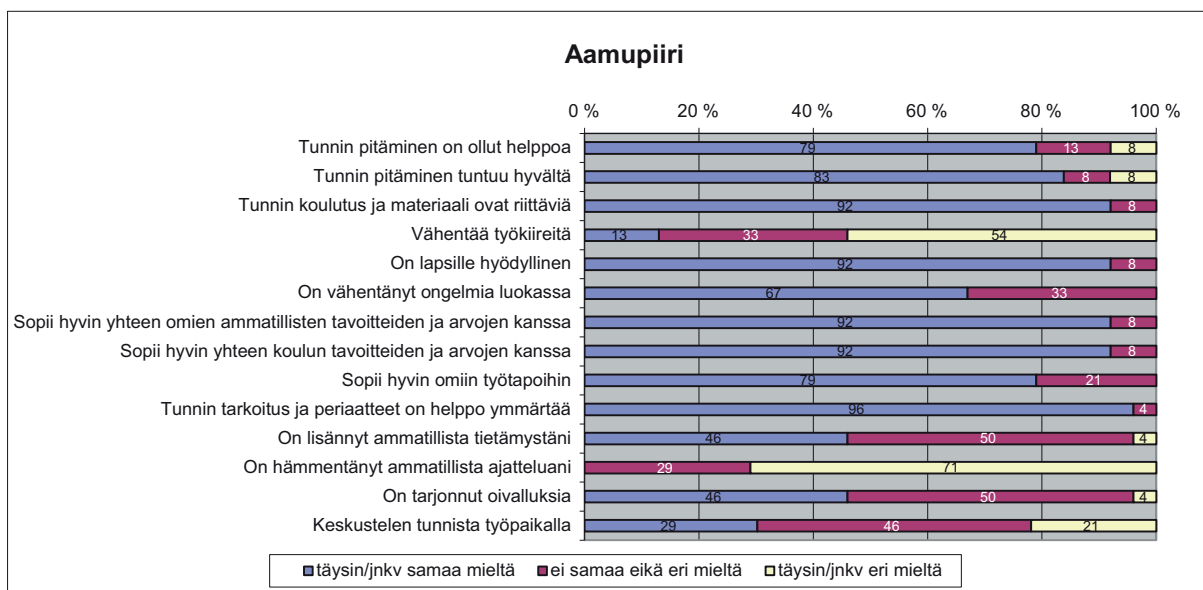
Teen itse -tunneilla harmia aiheuttivat lisäksi seuraavat asiat: tuokioita on liian harvoin (n=20), valinnan vaikeus tehtäviä valitessa (n=18), töitään ei saa näyttää toisille kesken tuntia (n=17), vaikeat tehtävät (n=15), yksin työskentely (n=11), hiljaisuus (n=4) ja liian pitkä työskentelyaika (n=1).

5.2.2 Aamupiiri

Opettajien näkökulma

Opettajat pitivät luokilleen aamupiiriä keskimäärin 40 kertaa lukukaudessa (19–54 kertaa). Koko seuranta-jakson aikana aamupiirejä pidettiin luokille keskimäärin 136 kertaa (58–196 kertaa). Hankkeen ensimmäisen lukuvuoden aikana lähes puolet (40 %) opettajista kertoi myös koulun muiden työntekijöiden olleen seuraamassa tuokion pitämistä.

Opettajat arvioivat aamupiirin lapsille hyödylliseksi sekä helposti toteutettavaksi. Tuokion pitäminen helpottui seurantajakson aikana ($p < .05$). Lähes jokainen opettaja arvioi työmenetelmän sopivan hyvin yhteen omien ja koulujen tavoitteiden ja arvojen kanssa. Kaksi opettajaa kolmesta (67 %) arvioi viimeisellä kyselykerralla, että aamupiirin pitäminen on vähentänyt ongelmia luokassa. Ensimmäisellä kyselykerralla tätä mieltä oli vajaa kolmasosa ($p < .001$). Lähes puolet (46 %) opettajista arvioi viimeisellä kyselykerralla ammatillisen tietämyksensä lisääntyneen työmenetelmän toteuttamisen myötä. Työmenetelmä herätti keskustelua työpaikalla ennen kaikkea hankkeen alkuvaiheessa. Työmenetelmän ei juurikaan nähty vähentävän työkiireitä (kuvio 25).

Kuvio 25. Opettajien arviot aamupiirin toteuttamisesta viimeisellä kyselykerralla (n=24).

Oppilaiden näkökulma

Suurin osa oppilaista (84 %) piti aamupiiristä, joskin seuranta-aikana tuokiosta pitävien osuus laski hieman ollen matalimmillaan 73 prosentissa ($p < .01$). Sukupuolten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Alemmat luokat (1–3) pitivät tunnista ylempiä luokkia (4–6) yleisemmin (88 % vs. 75 %, $p < .001$).

Avokysymysten vastausten perusteella oppilaat pitivät ennen kaikkea yhdessä leikkimisestä, luokkaka-vereiden tervehtimisestä ja heihin paremmin tutustumisesta. Oppilaat toivat myös esille, että aamupiirissä opitaan paremmin kuuntelemaan toisia ja odottamaan omaa vuoroaan.

”Että puhutaan ja leikitään ja pidetään hauskaa koko luokan kanssa.”

”Voi kuunnella ja tutustua johonkin toiseen, jonka luulee tuntevansa paremmin, siinä rauhoittuu.”

”Saa tervehtiä kavereita. Että muutkin tervehtii itseä, mukava herätys, tulee hyvä mieli päiväksi.”

”Se on hauskaa. Jos en ole leikkinyt jonkun tyyppin kanssa, huomaan, että sillä on sama harrastus kuin itelläkin.”

Harmia aamupiirissä aiheutti ennen kaikkea toisten oppilaiden häiriköinti ja pelleily (n=107). Rauhatomuutta syntyi usein piiriä muodostettaessa.

”Se että yleensä aamupiirin aikana on hirveä meteli.”

”Siellä aina pelleillään, eikä kuule.”

”Joskus pojat ja minä pilataan se.”

Aamupiiriin käytettyä aikaa pidettiin myös liian lyhyenä (n=48).

”Kun se loppuu joskus niin aikaisin. Tahtoisin luokan rinkiä hetkestä pidemmän.”

Harmia aiheutti myös se, että jotkut puhuivat päälle odottamatta vuoroaan.

”Kun jotkut koko ajan keskeyttää eikä anna toisten puhua.”

”Se vähän harmittaa, jos toinen puhuu toisen päälle. En kuule hyvin, jos puhuu päälle.”

Joskus leikit tai aiheet tuntuivat tylsiltä (n=34). Osa vanhemmista oppilaista piti leikkejä lapsellisina. Erityisesti tervehtimisleikeistä eivät kaikki pitäneet (n=17).

”Se että ne on todella noloja ja lapsellisia eikä sovi 5-luokkalaisille!”

”Tervehtiminen menee pojilla vähän rajuksi. Ne kaatuilee ja lyö toista.”

Sääntöjen noudattaminen harmitti joitakin oppilaita. Luokkakavereiden kertomusten kuunteleminen, oman vuoron odottaminen ja hiljaa istuminen tuntui vaikealta (n=31). Harmia aiheutti jonkin verran myös itselle epämieluisat istumajärjestelyt ja ahtaus (n=26) varsinkin silloin, jos joutui istumaan toista sukupuolta edustavan luokkakaverin tai kiusaajan vieressä.

”Jos joutuu pojan viereen ja tehdään aamulypsytervehdys.”

”Kun joutuu istua kahden tytön vieressä.”

”Ei jaksaisi mennä siihen, jos ope sanoo niin pitää mennä kiusaajan viereen.”

Kaikki eivät pitäneet ryhmän keskipisteenä olemisesta ja itsestään kertomisesta (n=22). Tilanne tuntui jännittävältä, eikä kaikista aiheista välttämättä haluttu kertoa koko luokalle tai aihepiiristä oli vaikea keksiä mitään kerrottavaa.

”Jos ite kertoo ja on sanonut jotain, tulee kiusallinen tilanne, kun ei tiedä mitä pitäis sanoa seuraavaksi.”

”Joskus en haluaisi kertoa jostain aiheesta koko luokalle.”

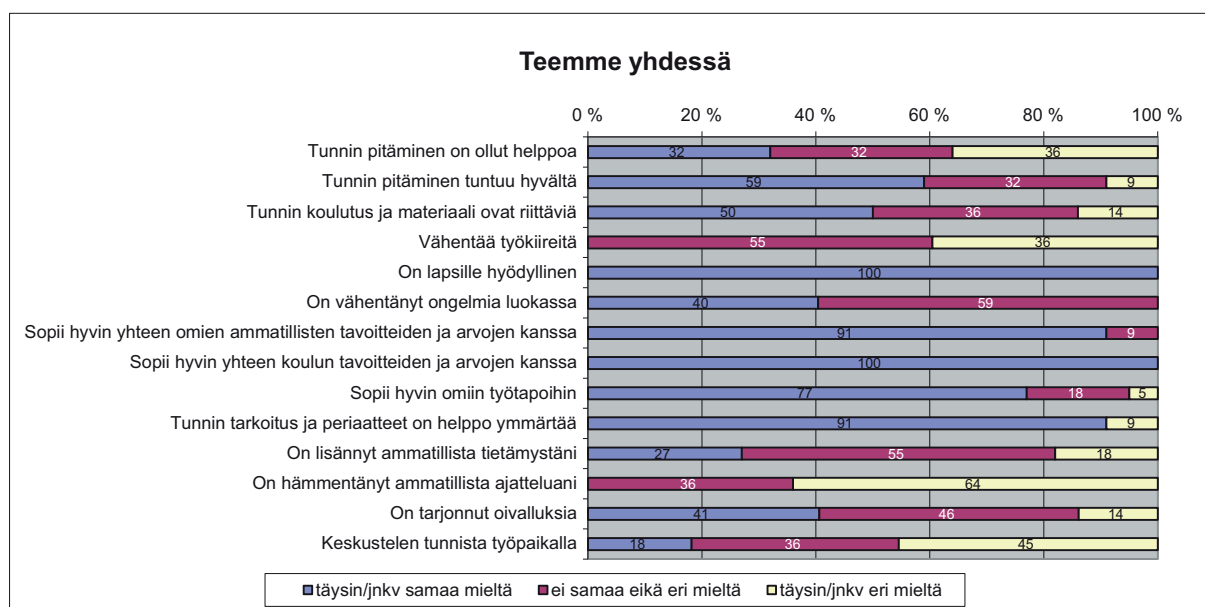
Muita harmia aiheuttavia tekijöitä olivat seuraavat: aina aamupiirissä ei leikitä (n=13), aamupiiri liian harvoin (n=11), en saa puheenvuoroa tai huomiota (n=10), ajan menetys muulta toiminnalta (n=8), tervehtiessä ei katsota silmiin (n=5), lattialla istuminen (n=5), aamupiiri kestää liian kauan (n=4), ei saa itse päättää, mitä tehdään (n=4), riidat ja niiden selvittely (n=3), oma väsymys ja keskittymiskyvyn puute (n=3), toisten kommentointi (n=3), opettajan huuto ja saarnat (n=3) sekä liian usein toteutetut aamupiirit (n=2).

5.2.3 Teemme yhdessä -työskentely

Opettajien näkökulma

Opettajat pitivät luokilleen teemme yhdessä -tuokioita keskimäärin 10 kertaa lukukaudessa (3–20 kertaa). Koko seurantajakson aikana opettajat pitivät teemme yhdessä -tuokioita luokilleen keskimäärin 36 kertaa (10–71 kertaa). Tutkimuksen aikana kaksi opettajaa kertoi koulun muiden työntekijöiden olleen useamman kerran seuraamassa tunnin pitämistä.

Teemme yhdessä -työskentelyn toteuttaminen ei ollut opettajien arvioiden mukaan aivan yhtä helppoa kuin teen itse -tunnin ja aamupiirin toteuttaminen. Viimeisellä mittauskerralla noin kolmasosa opettajista (32 %) piti tuokion pitämistä melko helppona tai helppona, ensimmäisellä mittauskerralla tätä mieltä oli yli puolet opettajista (59 %, $p < .01$). Jokainen opettaja kuitenkin piti menetelmää hyödyllisenä sekä arvioi sen sopivan hyvin yhteen sekä omien että koulun tavoitteiden ja arvojen kanssa. Vajaa puolet (40 %) koki työmenetelmän vähentäneen ongelmia omassa luokassa. Työkiireitä työmenetelmällä ei opettajien arvioiden mukaan vähennetä. Työväline oli tarjonnut oivalluksia 41 prosentille ja uutta ammatillista tietämystä 27 prosentille opettajista. Puolet (50 %) opettajista piti työskentelyn koulutusta ja materiaalia riittävinä (kuvio 26).

Kuvio 26. Opettajien arviot teemme yhdessä -työskentelystä viimeisellä kyselykerralla (n=22).

Oppilaiden näkökulma

Teemme yhdessä -tunnit olivat mieluisia suurimmalle osalle oppilaista. Ensimmäisellä kyselykerralla 84 prosenttia vastaajista kertoi pitävänsä teemme yhdessä -työskentelystä. Sukupuolten välillä ei ollut tilastollisesti merkitsevää eroa. Alemmat vuosiluokat (1–3) pitivät tuokiosta ylempii luokkia (4–6) enemmän (88 % vs. 65 %, $p < .001$). Yhdessä tekeminen ja kavereihin paremmin tutustuminen koettiin tärkeäksi ja mielekkääksi. Oppilaat kokivat samalla kehittävänsä ryhmätyötaitojaan.

”Koska siinä saa kavereilta uudenlaisia ideoita ja ajatuksia, lisäksi on kivaa tehdä välillä tehtäviä ryhmissä.”

”Se että oppii ryhmätyötä erilaisten ihmisten kanssa.”

”Se että oppii luottamaan kavereihin ja näkee mitä he osaavat.”

”Että välillä saa tehdä kavereittenkin kanssa jotain muutakin kuin leikkiä.”

Eniten harmia teemme yhdessä -tunneilla aiheuttivat pelleily, häiriköinti ja yleinen ”sählääminen” (n=44).

”Pojat kiusaa kun yritän keskittyä.”

”Se, että syntyy todella kova meteli. Jotenkin päätäkin särkee sellaisessa melussa.”

”Jos ei saa työskennellä hiljaa ja rauhassa.”

Myös ryhmän tai työparin muodostamiseen liittyi joskus harmia (n=43). Ryhmä tai työpari ei aina ollut mieluisa. Oppilaat olisivat mielellään itse valinneet parinsa tai ryhmänsä. Harmia saattoi aiheuttaa myös työparia valittaessa yksin jääminen.

”Kun jos on joku ärsyttävä hyyppä parina.”

”Jos saan parikseni sen josta en tykkää; jonkun tytön vaikka.”

”Kun itse ei saa valita ryhmiä missä työskentelee.”

Oppilaita harmittivat ristiriidat ja konfliktit ryhmässä, jos ryhmän jäsenten näkemykset ja mielipiteet erosivat toisistaan (n=39). Ryhmätyöskentely ei aina toiminut toivotulla tavalla.

”Joskus tulee kinaa, miten joku asia pitäisi tehdä ja joku sanoo, että ei tehdäkään niin.”

”Se että joskus tulee riitaa siitä mikä vaihtoehto otetaan.”

”Kun on joskus vaikea päästä yhteisymmärrykseen, jos on paljon erilaisia henkilöitä.”

”Se, että pari ei aina osaa toimia minun kanssani kitkatta.”

Kaikki eivät kokeneet tulleensa kuulluksi ryhmässä tai parin kanssa työskennellessä (n=28). Harmia aiheuttivat ennen kaikkea pomottelevat ja määräilevät luokkakaverit.

”Se että ryhmissä työskentely on vaikeaa jos ryhmässä on joku ’määräilijä’.”

”Se koska joku pyrkii aina olemaan pomo ja ainoa joka saa puhua.”

”Että kukaan ei kuuntele ajatuksiani.”

”Kun ei saa päättää mitään eikä uskalla sanoa vastaan.”

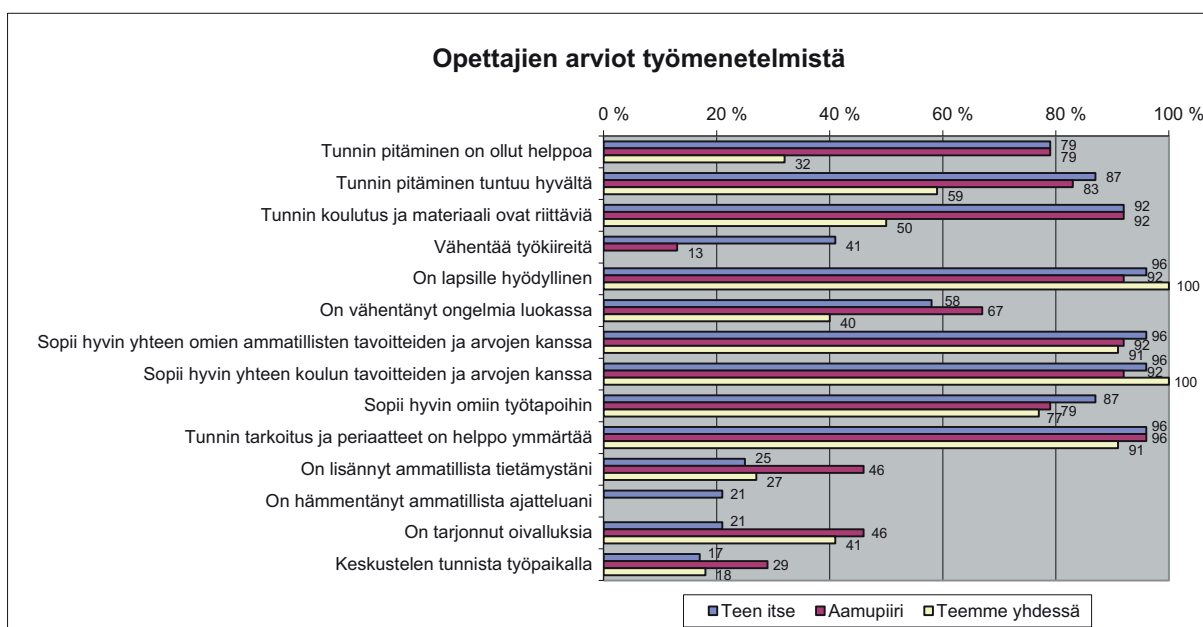
Harmia aiheutui myös, jos ryhmän jäsen tai työpari ei ollut halukas työskentelemään (n=18). Tällöin koko työ on saattanut langeta yhden oppilaan harteille.

”Kun joku ei suostu tekemään mitään tai ei anna toisten tehdä mitään. Ei keskity lainkaan aiheeseen tai valittaa koko ajan.”

”Minua harmittaa se jos joku tekee sitä yksin vaikka se on ryhmätyö.”

Joidenkin mielestä teemme yhdessä -tunneilla annetut tehtävät eivät olleet kiinnostavia (n=13). Harmia aiheutti myös liian harvoin toteutuneet teemme yhdessä -tuokiot (n=7), ryhmässä työskentely yleisesti (n=5), liian lyhytkestoinen tuokio (n=4), töiden hidas eteneminen (n=4), luokkakaverin epäystävällisyys ja ilkeys (n=4), liian pitkä työskentelyaika (n=2), hiljaa oleminen (n=1) sekäideoimisen vaikeus (n=1).

Seuraavassa kuviossa (kuvio 27) on koottu yhteen opettajien arviot kaikista kolmesta työmenetelmästä ja esitetty niiden opettajien osuus, jotka ovat vähintään jonkin verran samaa mieltä kyselylomakkeen väittämän kanssa. Kaikkia työvälineitä pidettiin lapsille hyödyllisinä ja niiden arvioitiin sopivan hyvin yhteen omien sekä koulun tavoitteiden ja arvojen kanssa. Myös tuntien tarkoitus ja periaatteet olivat opettajien arvioiden mukaan helposti ymmärrettävissä. Työmenetelmien ei juurikaan nähty vähentävän työkiireitä. Työmenetelmistä aamupiiri tarjosi opettajalle eniten ammatillisen tietämyksen kasvua ja uusia oivalluksia. Teemme yhdessä -työskentely tuntui vaikeimmalta toteuttaa, ja noin puolet opettajista olisikin kaivannut tähän enemmän koulutusta ja materiaalia. Kaikkien työvälineiden arvioitiin vähentäneen luokan ongelmia, aamupiirin kaikkein eniten.

Kuvio 27. Osuus opettajista (n=24), jotka ovat vähintään jonkin verran samaa mieltä työvälineitä koskevan väittämän kanssa viimeisellä kyselykerralla.

5.2.4 Rehtorin työvälineet

Työyhteisökeskustelu

Rehtorit (n=3) järjestivät keskimäärin 6 työyhteisökeskustelua (4–9 keskustelua) ensimmäisen lukukauden aikana. Työyhteisökeskustelujen vetäminen tuntui kaikista rehtoreista (n=4) viimeisessä kyselyssä melko helpolta. Työyhteisökeskustelujen vetämiseen liittyvää koulutusta ja materiaalia pidettiin tärkeänä ja riittävänä. Keskustelut koettiin hyödyllisiksi sekä oman ajankäytön että koko työyhteisön toimivuuden kannalta. Rehtorit arvioivat työyhteisökeskustelujen vähentäneen ongelmia työyhteisössä. Työvälineen nähtiin sopivan hyvin yhteen niin omien kuin koulun ammatillisten tavoitteiden ja arvojen kanssa sekä sopivan myös omiin työtapoihin. Työvälineen käyttö oli levinnyt oman organisaation sisällä laajemminkin.

”Oma esimies käytti yp-tyyppistä käsittelytapaa alueen rehtorikokouksessa :).”

”Oppilasarviointiasiaa työyhteisökeskusteluna YT -luokassa aamupiiri-systeemillä + tietoa YP:stä”

YT-kokoukset

Rehtorit järjestivät keskimäärin neljä YT-kokousta (2–7 kokousta) ensimmäisen lukukauden aikana. YT-kokousten vetäminen tuntui rehtoreista joko helpolta tai melko helpolta. Kokoukset koetaan hyödyllisiksi oman ajankäytön sekä koko työyhteisön toimivuuden kannalta. Kaksi rehtoria arvioi kokousten vähentäneen työyhteisön ongelmia hieman, kaksi rehtoria ei nähnyt muutosta puoleen eikä toiseen. Työvälineen koettiin sopivan hyvin yhteen omien sekä koulun ammatillisten tavoitteiden ja arvojen kanssa. Niiden nähtiin myös sopivan hyvin omiin työtapoihin. YT-kokouksissa opettajat pääsivät esittelemään omaa työtään.

”Lisäksi X-ope esitteli tapaansa käyttää dokumenttikameraa, ja sitä pystyy muutkin hyödyntämään.”

Pikkukurssit

Rehtorit järjestivät työyhteisössään keskimäärin yhden pikkukurssin (0–2 kurssia) ensimmäisen lukukauden aikana. Yksi rehtori koki viimeisellä kyselykerralla pikkukurssien käytön helpoksi, kaksi ei helpoksi eikä hankalaksikaan ja yksi rehtori melko hankalaksi. Pikkukurssit koettiin oman työn ajankäytön ja työyhteisön toimivuuden kannalta melko hyödyllisiksi. Yksi rehtori arvioi pikkukurssien vähentäneen ongelmia työyhteisössä, kolme rehtoria ei kokenut kurssien vaikuttaneen työyhteisön ongelmiin suuntaan tai toiseen. Pikkukurssien koettiin sopivan hyvin yhteen omien sekä koulun ammatillisten tavoitteiden ja arvojen kanssa sekä sopivan omiin työtapoihin.

”Kurssitarjotin supistui alkuperäisestä, kun liikunta-kurssille ei ollut halukkaita, ja Smart Board -kurssille oli tungosta. Lisäksi oli paperinteko- ja matematiikkaa luonnossa -kurssit.”

”Tällaista koulutuksen pitäisi olla’ sanoi yksi smartilaisista. Paperintekijät nauttivat rauhassa yhdessä tekemisestä. Tuotoksetkin olivat upeita :).”

Kuvataulu

Rehtorit arvioivat kuvataulun käytön tuntuneen omasta ja työyhteisön näkökulmasta vähintään melko hyvältä. Kuvataulun käytön arvioitiin tuoneen jonkin verran oivalluksia. Keskusteluja työvälineestä muiden rehtoreiden kanssa käytiin jonkin verran.

Tavoitteesta toiminnaksi

Rehtorit mielsivät tavoitteesta toiminnaksi -keskustelujen vetämisen pääsääntöisesti melko helpoksi. Koulutusta ja materiaalia pidettiin riittävinä. Keskustelut koettiin oman työn ajankäytön sekä työyhteisön kannalta hyödyllisiksi. Yksi rehtori arvioi työvälineen vähentäneen työyhteisön ongelmia, kaksi rehtoria ei nähnyt työvälineen vaikuttaneen ongelmien määrään ja yksi rehtori koki, että työväline oli lisännyt jonkin verran työyhteisön ongelmia. Keskustelujen koettiin kuitenkin sopivan hyvin yhteen omien sekä koulun ammatillisten tavoitteiden ja arvojen kanssa sekä sopivan omiin työtapoihin.

Tavoitteesta toiminnaksi -työmenetelmän käytöstä ei kertynyt luotettavaa lokikirjanpitoa.

Opettajien työvälineiden käytön tuki

Opettajan työvälineiden käytön tueksi laskettiin kaikki opettajien kanssa käydyt keskustelut, joissa rehtorilla on ollut lähtökohtana työvälineiden juurruttaminen tai käytön ongelmista keskusteleminen. Rehtorit

käyttivät opettajien työvälineiden käytön tukea keskimäärin 10 kertaa (1–16 kertaa) ensimmäisen lukukauden aikana. Työvälineiden käytön tukeminen koettiin työyhteisön ja oman työn ajankäytön kannalta melko hyödylliseksi. Työyhteisön ongelmiin työvälineiden käytön tuen ei juurikaan katsottu vaikuttaneen. Tuen antaminen saattoi tapahtua esimerkiksi osana johtoryhmätyöskentelyä, omana esimerkkinä, keskusteluna Yhteispeli-opettajien kanssa, vanhempainillassa tai oppilashuoltoryhmässä työvälineistä ja niiden hyödyistä kertomisena.

”Aamupiiriin käyttö kiinteänä osana omia et-tunteja, joilla mukana tällä kertaa avustaja ja toisinaan opettaja. Yhtenä toiveena ja tavoitteena on oman esimerkin myötä rohkaista ja totuttaa muitakin välineiden käytön aloitteluun.”

”Keskustelin open kanssa, joka kertoi oppineensa samanaikaisopetuksessa toiselta opelta yp-välineiden käyttöä.”

”Vanhempainillan yhteydessä kerroin, kuinka oppilaat ovat kehittyneet aamupiirissä et-tunnillani, koska opet ovat sitä harjoittaneet luokissaan.”

”Oppilashuoltoryhmän kevään vetäytymisyöpäivä. Päivän yhtenä aiheena oli YP. Syksyllä aloittaville uusille oppilashuoltoryhmäläisille esiteltiin YP:ä, ja kaikkia kannustettiin tukemaan opettajia ja lv:n 12–13 rehtoria välineen käytössä.”

5.3 Työvälineistä saadut hyödyt

5.3.1 Oppilaisiin liittyvät hyödyt

Oppilaiden näkökulmasta

Yhteispelin työvälineiden hyödyt näkyivät seurannassa oppilaiden arvioiden perusteella erityisesti koulussa pärjäämisen ja työrauhan parantumisena sekä kiusaamisen vähentymisenä (liitetaulukot 4 ja 5).

Tytöistä vajaa kolmasosa (27 %) ja pojista lähes puolet (42 %) oli alkumittauksessa nähnyt, että jotakuta luokalla oli kiusattu viime aikoina. Viimeisellä mittauskerralla vastaavaan oli törmännyt enää noin joka seitsemäs (14 %) tyttö ja joka neljäs (24 %) poika. Koulussa hyvin pärjäävien osuus nousi seuranta-aikana tytöillä 70:stä 77:ään prosenttiin ($p < .05$).

Pojat arvioivat työrauhan luokassa parantuneen ($p < .05$). Työrauhan luokassa huonoksi arvioi alkumittauksessa 14 prosenttia ja viimeisellä mittauskerralla 7 prosenttia pojista.

Seuranta-aikana oli myös havaittavissa muutosta negatiivisempaan suuntaan. Tämä näkyi niin tyttöjen ($p < .01$) kuin poikien ($p < .05$) kouluviihtyvyydessä sekä poikien keskuudessa väittämässä ”Voin luottaa opettajaani” ($p < .01$) ja tytöillä väittämässä ”Opettajani on reilu” ($p < .01$).

Seurannassa myös ikäluokat erosivat toisistaan (liitetaulukot 6 ja 7). Nuoremmilla ikäluokilla myönteistä muutosta tapahtui seuraavissa väittämässä: ”Luokassani on rauhallista työskennellä” ($p < .05$) sekä kaikissa kiusaamista kartoittavissa väittämässä ($p < .05$ – $.001$). Sen sijaan koulussa viihtyminen ($p < .001$) ja luottamus opettajaan ($p < .01$) näyttivät heikentyneen seuranta-aikana tässä ikäryhmässä. Vanhemmilla ikäluokilla uskallus kertoa omista ajatuksista luokissa vahvistui ($p < .05$) ja omakohtaiset kokemukset kiusaamisesta vähenivät ($p < .05$). Negatiivista muutosta oli sen sijaan havaittavissa väittämässä ”Koulupäivät ovat väsyttäviä” ($p < .05$), ”Voin luottaa opettajaani” ($p < .01$) ja ”Opettajani on reilu” ($p < .05$).

Opettajien, rehtoreiden ja vanhempien näkökulmasta

Opettajista yli puolet (58 %) kertoi viimeisellä kyselykerralla havainneensa vähintään melko paljon Yhteispelin työvälaineiden tuottamia hyötyjä omista oppilaissaan. Joka kolmas opettaja (33 %) ei osannut ottaa kantaa kysymykseen, ja kaksi opettajaa arvioi, että hyötyjä omista oppilaissa oli havaittavissa vain melko vähän.

Opettajien arviot paranivat seuranta-aikana luokan ryhmätyötaitoja ($p < .05$) sekä muita koulunkäynnin kannalta tärkeitä taitoja ($p < .001$) arvioitaessa (liitetaulukko 8). Kun ensimmäisellä mittauskerralla noin joka kolmas opettaja (30 %) arvioi luokan ryhmätyötaidot vähintäänkin melko hyväksi, oli viimeisellä mittauskerralla samaa mieltä jo lähes puolet opettajista (48 %). Muut koulunkäynnin kannalta tärkeät taidot vähintään melko hyväksi arvioi alkumittauksessa niin ikään vajaa kolmasosa (30 %) opettajista ja viimeisellä mittauskerralla lähes kaksi opettajaa kolmesta (60 %).

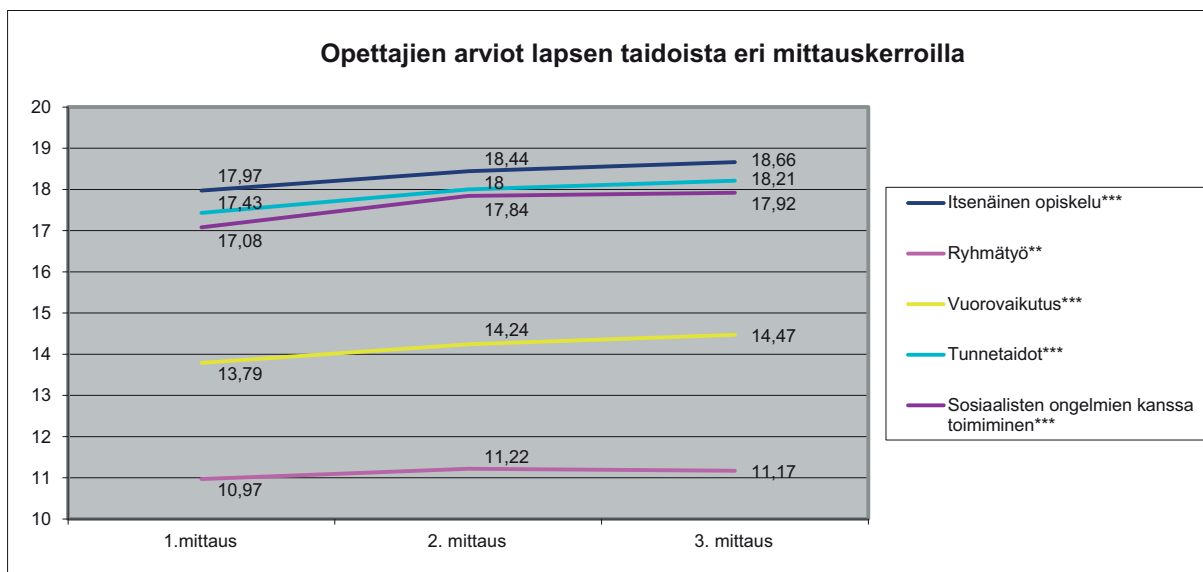
Opettajat arvioivat tämän lisäksi vanhempien kiinnostuksen lapsen koulunkäyntiä kohtaan lisääntyneen ($p < .05$).

Vanhemmat arvioivat lasten koulumotivaation parantuneen ensimmäisen ja toisen mittauskerran välisenä aikana ($p < .05$, liitetaulukko 9). Vanhemmat näkivät positiivista muutosta myös keskittymisessä läksyihin, kun verrataan ensimmäistä ja viimeistä kyselykertaa ($p < .05$).

Opettajat arvioivat oppilaiden vahvuuksia ja heikkouksia SDQ-mittarilla. Seuranta-aikana positiivisia muutoksia oli havaittavissa erityisesti pojilla ja ylemmillä vuosiluokilla. Pojilla positiivisia muutoksia oli havaittavissa tunneoireiden ($p < .01-.05$) sekä SDQ-mittarin kokonaispistemäärien ($p < .05$) suhteen. Kokonaispistemäärän perusteella oireilevien osuus laski poikien keskuudessa alkumittauksen 15 prosentista 11–13 prosenttiin. Tyttöjen keskuudessa ei ollut havaittavissa tilastollisesti merkitseviä ajallisia muutoksia. Ylempien vuosiluokkien (luokat 4–6) keskuudessa positiivisia muutoksia voitiin havaita käytösoireissa ($p < .01$), kaverisuhteissa ($p < .01$), prososiaalisessa käyttäytymisessä ($p < .01$) sekä SDQ-mittarin kokonaispistemäärissä ($p < .05$). Alemmilla vuosiluokilla (luokat 1–3) oppilaiden käytösoireet lisääntyivät hieman toisella mittauskerralla, mutta tilanne palautui hieman lähtötilannetta paremmaksi viimeisellä mittauskerralla ($p < .05$). Tilastollisesti merkitsevät ajalliset tulokset on esitetty raportin liitteenä olevissa liitetaulukoissa 10 ja 11.

Vanhempien arvioimana positiivista ajallista muutosta SDQ-mittarilla mitattuna tapahtui vain poikien kaverisuhteissa ($p < .05$).

Opettajat arvioivat lasten taitoja itse kehitetyllä lomakkeella. Seuranta-aikana oppilaiden taidot paranivat kaikissa lomakkeen osa-alueissa: itsenäinen työskentely, ryhmätyö, vuorovaikutus, tunnetaidot sekä sosiaalisten ongelmien kanssa toimiminen (kuvio 28).

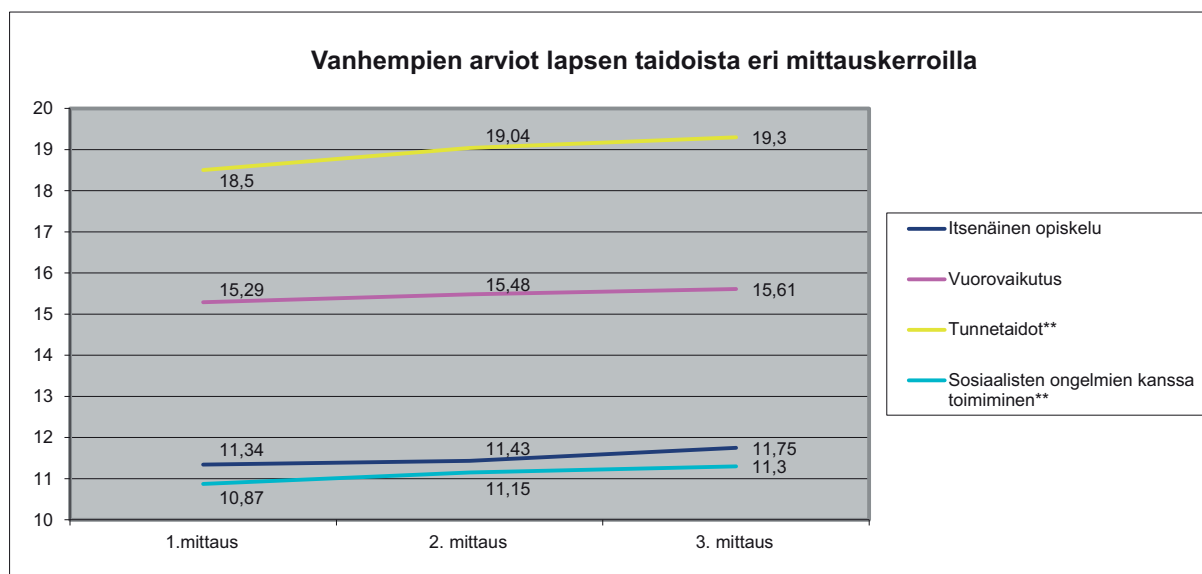

Kuvio 28. Lapsen taidot -lomakkeen summamuuttujien keskiarvot tutkimuksen eri vaiheissa opettajien arvioimana (koko aineisto, n=444 ensimmäisellä, n=346 toisella ja n=295 kolmannella mittauskerralla). Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyys ilmaistu kuviossa seuraavasti: * = $p < .001$ ja ** = $p < .01$.**

Tyttöjen keskuudessa kehitystä tapahtui kaikilla Lapsen taidot -lomakkeen osa-alueilla, pojilla kaikissa muissa ryhmätyötaitoja lukuun ottamatta (liitetaulukko 12).

Myönteistä muutosta oli havaittavissa myös eri ikäluokilla. Opettajien arvioissa myönteistä ajallista muutosta ilmeni niin alempien kuin ylempien luokkien oppilailta kaikissa osaamisen osa-alueissa vanhempien ikäluokkien ryhmätyötaitoja lukuun ottamatta (liitetaulukko 13).

Vanhempien arvioiden mukaan positiivista muutosta lapsen taidoissa oli havaittavissa tunnetaidoissa ($p < .01$) sekä toimimisessa sosiaalisissa ongelmatilanteissa ($p < .01$), joskin muutos oli merkitsevä vain poikien keskuudessa (liitetaulukko 14, kuvio 29).

Kuvio 29. Lapsen taidot -lomakkeen summamuuttujien keskiarvot tutkimuksen eri vaiheissa vanhempien arvioimana (koko aineisto, n=341–342 ensimmäisellä, n=274 toisella ja n=207–209 kolmannella mittauksella). Ajallisen muutoksen tilastollinen merkitsevyyks ilmaistu kuviossa seuraavasti: ** = $p < .01$.

Vaikka tyttöjen keskuudessa ei vanhempien arvioiden mukaan ollut havaittavissa tilastollisesti merkitsevää muutosta Lapsen taidot -lomakkeen osa-alueiden keskiarvoissa, myönteistä muutosta näkyi kuitenkin lomakkeen kahdessa eri väittämässä. Nämä väittämät olivat: ”Ymmärtää toisen ihmisen tunteita” ($p < .05$) sekä ”Pyytää ongelmiinsa apua muilta” ($p < .05$).

Myös ikäryhmät poikkesivat toisistaan vanhempien arvioissa lasten taidoissa tapahtuneita muutoksia. Vanhempien arvioissa nuoremmilla ikäluokilla (luokat 1–3) myönteistä muutosta tapahtui kaikilla lomakkeen eri osa-alueilla, vanhemmilla ikäluokilla (luokat 4–6) ei yhdessäkään.

Opettajilta kysyttiin avoimella kysymyksellä havaintoja Yhteispelin työvälineiden tuottamista hyödyistä omilla oppilaissa. Yhteensä 24 opettajaa vastasi kysymykseen eri mittauskertoina. Opettajat olivat havainneet lukuisia positiivisia muutoksia oppilaissaan. Hyödyt voidaan jakaa neljään eri kategoriaan: 1) vuorovaikutustaidot, 2) opiskelukyky, 3) yhdessä toimiminen 4) avoimuus ja uskallus sekä 5) työvälineistä saatu ilo.

Vuorovaikutustilanteisiin liittyvät positiiviset muutokset ilmenivät erityisesti parantuneena *kuuntelutaitona* (7 opettajaa) sekä parempana taitona *kohdata toinen ihminen* (5 opettajaa). Oppilaat käyttäytyivät ystävällisemmin luokkatovereitaan kohtaan, ja tervehtiminen ja katsekontaktit yleistyivät. Oppilaat osasivat entistä kärsivällisemmin odottaa omaa puheenvuoroaan (2 opettajaa). *Suvaitsevaisuus toisia kohtaan* (3 opettajaa) ja *empatiataidot* (1 opettaja) lisääntyivät ja *yleiset vuorovaikutustaidot* (4 opettajaa) kohentuivat. Oppilaat kykenivät entistä *avoimemmin ja rohkeammin* ilmaisemaan omia ajatuksiaan ja tunteitaan (3 opettajaa).

”Parin hankalan oppilaan kanssa on edistytty aamupiirissä. Toinen jopa tervehti ystävällisesti luokkatoveriaan piirissä tänään...”

Opiskelukykyyn liittyviä muutoksia havaittiin ennen kaikkea *keskittymiskyvyn* parantumisena (9 opettajaa). Lapset olivat oppineet työskentelemään *omatoimisesti* ja samalla myös lapsen itsenäisen ajattelun nähtiin kehittyneen (2 opettajaa). Yhteispelin hyödyt nähtiin myös parantuneena opiskelumotivaationa (2 opettajaa). Yhden opettajan havaintojen mukaan *ohjeiden muistaminen* oli oppilaille entistä helpompaa.

”Lapset pystyvät paremmin suuntaamaan työskentelyään ja jaksavat paremmin työskennellä itsenäisesti.”

Yhdessä toimimisen kehittyminen näkyi opettajien arvioiden mukaan erityisesti parantuneena *yhteishengenä* luokassa (9 opettajaa). Oppilaat tutustuivat paremmin toisiinsa ja luokka tuntui paremmin ryhmäytyneeltä. Hyödyt näkyivät myös *yhteistyötaitojen kohentumisena* (6 opettajaa). Luokan ilmapiiri ja työrauha arvioitiin paremmaksi (3 opettajaa), ja keskinäiset ristiriidat olivat vähentyneet (3 opettajaa). Työvälineiden nähtiin myös tuoneen keinoja erimielisyyksien ratkomiseen (2 opettajaa). Yksi opettaja näki Yhteispelin kehittäneen lasten yleistä tietämystä sosioemotionaalista taidoista.

”Oppilaat ovat alkaneet toimia enemmän yhdessä ja pitävät kuria toisilleen, työrauha lisääntynyt. Luokassa on rauhallista, vaikka en olisi itse paikalla.”

”Jollain tavalla voi aistia luokkahengen parantuneen ja olen voinut antaa koko luokasta useammin positiivista palautetta esim. wilmaan.”

Edellä mainittujen positiivisten muutosten lisäksi opettajat kokivat työvälineiden tuoneen *iloa* oppilaiden työskentelyyn (3 opettajaa). Oppilaat kokivat työvälineet niin mieluisiksi, että tiettyjä tunteja odotettiin malttamattomana.

”Osataan ilmaista rohkeammin omia ajatuksia, aamupiiri ja teen itse -tunnit ovat niin mukavia, että niitä aina odotetaan -> tuo iloa.”

Opettajilta kysyttiin myös, olivatko he havainneet työvälineiden tuottamia haittoja omissa oppilaissaan. Työvälineistä ei juuri nähty olevan haittaa oppilaille. Viimeisellä kyselykerralla opettajista 71 prosenttia vastasi havainneen vähän tai ei ollenkaan haittoja, joka neljäs opettaja (25 %) kertoi havainneensa melko vähän haittoja ja yksi opettaja ei osannut ottaa kantaa siihen, missä määrin oli havainnut haittoja omissa oppilaissaan.

Opettajilla oli mahdollisuus kommentoida tätä kysymystä myös avoimella vastauksella, ja yhteensä kuusi opettajaa vastasi kysymykseen. Neljä opettajaa nosti esille häiriköinnin ja pelleilyn aamupiirin aikana. Varsinkin erityislapsilla käyttäytyminen sovittujen sääntöjen mukaan saattoi tuottaa vaikeuksia. Kolme opettajaa oli huomannut, että rauhoittuminen ja keskittyminen varsinkin aamupiirin jälkeen saattoi olla vaikeaa.

”’Kärsimättömyyttä’ erityislapsilla, kun he tuntevat että heiltä vaaditaan välillä liikaa, lyödään ’kaikki läskiksi’.”

”Innostuksen ’hyeenat’ saattavat ottaa joissain tilanteissa ylivallan.”

Rehtoreiden (n=4) näkökulmasta työvälineistä oli ollut hyötyä oppilaiden sosioemotionaalisia taitoja ajatellen. Avokysymysten vastauksissa rehtorit toivat esille, että oppilaiden käytös oli parantunut, tervehtiminen ja toisten huomioiminen lisääntynyt sekä kiusaaminen vähentynyt.

”Tervehtiminen lisääntynyt. Taidot kommunikoinnissa kohentuneet. Vaikea sanoa, johtuuko YP:stä, mutta rehtorin luona käynnit vähentyneet (= ei rehtorille saakka etenemisen tarvetta?).”

5.3.2 Työyhteisöön liittyvät hyödyt

Opettajista puolet (50 %) arvioi viimeisellä kyselykerralla Yhteispelistä olleen selkeää tai vähäistä hyötyä työyhteisölleen. Vajaa kolmannes (29 %) ei ole havainnut muutosta, ja joka neljäs ei osannut arvioida Yhteispelin vaikutusta työyhteisön kannalta.

Opettajat näkivät avovastausten perusteella työvälineistä koituvat hyödyt erityisesti *pedagogisen keskustelun lisääntymisenä* kouluyhteisössä (10 opettajaa). Luokkavierailut olivat tuoneet kollegojen osaamista ja työtapoja esiin, ja tämä oli tarjonnut ideoita ja ajateltavaa muidenkin opettajien työhön.

”Opettajat ovat esitelleet luokissa muille opettajille ’tapojaan’ jne. innostuneesti. Muut ovat saaneet vinkkejä opetukseensa.”

Yhteispeli-hankkeen myötä *yhteisöllisyyden* nähtiin lisääntyneen (6 opettajaa). Varsinkin yhteishenki Yhteispeli-opettajien keskuudessa koettiin vahvaksi. Merkittävänä hyötynä nähtiin myös se, että hanke oli *selkeyttänyt ja yhtenäistänyt vuorovaikutus- ja tunnetaitojen opettamista* sekä sen tärkeyttä (3 opettajaa). Työyhteistyövälineiden myötä tunnelman opetuskokouksissa nähtiin parantuneen (4 opettajaa).

”Opekokoukset vaihtuvissa luokissa, isännän tai emännän aloitus on ollut kiintoisaa sekä luonut jopa harmonisen tunnelman kokouksiin.”

”Opettajankokoukset ovat tulleet miellyttävimmiksi ja saamme ehkä jo enemmän asioita päätetyksi.”

Työvälineiden hyödyt nähtiin myös *johtajuudessa* (3 opettajaa). Rehtorin arvioitiin olevan entistä enemmän mukana koulun arjessa. Hänen koettiin entistä paremmin huolehtivan opettajien jaksamisesta. Samoin luottamuksen opettajiin nähtiin lisääntyneen. Yhtenä hyötynä mainittiin myös parempi kollegoiden tuntemus (2 opettajaa).

Rehtoreiden (n=3) avovastausten perusteella työvälineiden hyödyt näkyivät yhteistyön, keskustelun, osallistumisen ja toisen ymmärtämisen sekä arvostuksen lisääntymisenä, yhteisten toimintatapojen vahvistumisenä sekä avoimuuden ja avarakatseisuuden lisääntymisenä. Uusien ideoiden jakaminen oli entistä helpompaa. Oppilaiden ja opettajien oli helpompi tutustua toisiinsa. Tämän lisäksi arvostus muita opettajia kohtaan oli lisääntynyt.

Opettajat eivät avokysymysten vastausten perusteella nähneet työvälineistä juurikaan olleen haittaa työyhteisön kannalta. Yksittäisenä asiana mainittiin se, että työvälineet olivat tuoneet kiireen tuntua opetuskokouksiin. Samoin yksi opettaja koki, että hanke oli luonut kateutta YP-opettajia kohtaan koulun muiden opettajien taholta. Tämä huomio sai vahvistusta tiettyjen muuttujien seuranta-ajan muutoksista. Opettajat kokivat loppumittauksessa tulevana huomattavasti huonommiksi työyhteisön jokapäiväisessä toiminnassa alkumittaukseen verrattuna ($p < .05$). Myös työyhteisön ilmapiiri arvioitiin huomattavasti ensimmäiseen mittaukseen verrattuna ($p < .05$). Kun ensimmäisellä mittauksella 76 prosenttia opettajista piti työyhteisön ilmapiiriä vähintään melko hyvänä, oli viimeisellä mittauksella samaa mieltä 62 prosenttia opettajista. Myös toiminta muiden koulun työntekijöiden kanssa koettiin viimeisellä mittauksella huomattavasti alkumittaukseen verrattaessa ($p < .01$). Lähtötilanne oli näiden muuttujien kohdalla varsin hyvä, muutokset olivat hyvin pieniä, mutta kuitenkin tilastollisesti merkitseviä (liitetaulukko 8).

Sama ilmiö tuli esille myös rehtoreiden vastauksissa. Avokysymysten vastauksissa rehtorit toivat esille, että muut opettajat ovat tunteneet itsensä ulkopuoliseksi, ja se on johtanut siihen, että kaikki eivät ole olleet kiinnostuneita hankkeesta. Yhteispeli-opettajat ovat kokeneet kohtaavansa muun henkilöstön taholta kateutta, ja on syntynyt eräänlainen railo Yhteispeli-opettajien ja muun henkilöstön välille. Rehtorit näkivät myös, että joillekin on saattanut tulla riittämättömyyden tunne huomattaessaan, mitä muut tekevät. Myös ajankäytöstä on tullut palautetta. Aikaa työyhteisökeskustelulle on koettu olleen liian vähän. Ryhmissä käytävät keskustelut ovat saattaneet ajautua väärille raiteille, mikä on johtanut negatiivisten mielikuvien ja mielipiteiden lietsomiseen. Jonkin verran on myös ollut havaittavissa ”Mitäs tästä nyt taas tulee” -asennetta.

”YP-opettajille ollaan kateellisia, on kaksi ryhmää.”

”Osa opeista kokee ulkopuolisuutta (ei yp-opet).”

5.3.3 Kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvät hyödyt

Vanhempien arvioiden mukaan seuranta-aikana tapahtui positiivista muutosta usealla kodin ja koulun yhteistyön alueella, joita kysymyksillä kartoitettiin (liitetaulukko 9). Seuranta-ajan kuluessa entistä useampi vanhempi tunsi tietävänsä, mihin aikoihin lapsen opettajaan on paras ottaa yhteyttä ($p < .01$) ja missä asioissa on paras ottaa yhteyttä rehtoriin ($p < .05$) aikaisempaan verrattuna. Tämän lisäksi vanhempainvarttien ($p < .01$) ja luokan muiden vanhempien ($p < .01$) hyödyllisyys lapsen koulunkäynnin kannalta tuli entistä selvemäksi. Opettajan nähtiin myös olevan entistä yhteistyöhalukkaampi keskusteltaessa lapsen kasvuun ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista ($p < .05$). Vanhempainvarttien hyödyllisyyden ja opettajan yhteistyöhalukkuuden suhteen toisen mittauskerran aikainen positiivinen muutos parempaan kääntyi kuitenkin kolmannella mittauskerralla laskusuuntaan. Vanhemmat kokivat kuitenkin entistä vahvemmin, että lasta koskevat asiat ja ongelmat ovat koulussa hyvin hoidossa ($p < .05$).

6. Pohdinta

6.1 Tutkimustulosten ja niiden merkitysten arviointia

Tämän raportin tuloksia käytiin esittelemässä tutkimukseen osallistuneille kouluille kevään 2013 aikana. Tulosten esittelystä järjestettiin koko koulun henkilökunnalle avoin tilaisuus, jossa henkilökunta sai esittää kysymyksiä ja kommentteja. Koulut olivat tuloksista hyvin kiinnostuneita, ja ne herättivät paljon keskustelua. Opettajat sekä rehtorit kokivat tulosten olevan hyvin linjassa heidän omien kokemustensa kanssa.

Tytöt viihtyvät ja pärjäsivät koulussa poikia paremmin

Suurin osa tutkimukseen osallistuneista oppilaista arvioi viihtyvänsä ja pärjäävänsä koulussa. Osuus koulussa viihtyvistä oli kuitenkin hieman alhaisempi aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna. WHO:n koululais-tutkimuksessa 5.-luokkalaisista pojista 72 prosenttia ja tytöistä 78 prosenttia piti vähintään jonkin verran koulusta³⁹. Kansainvälisissä vertailuissa Suomi on yleensä sijoittunut huonosti erityisesti oppilaiden koulussa viihtymisen suhteen⁴⁰. Tuloksia ei kuitenkaan voi suoraan verrata laajoihin epidemiologisiin tutkimuksiin, sillä tässä tutkimuksessa kerätty aineisto ei edusta koko Suomea.

Koulussa pärjäävien osuus osoittautui tässä tutkimuksessa melko suureksi. WHO:n koululaistutkimuksessa⁴¹ 58 prosenttia tunsi pärjäävänsä koulussa, tässä tutkimuksessa koulussa pärjäävien oppilaiden osuus oli 71 prosenttia. Positiivista oli, että vanhempien arvioiden mukaan koulumotivaatio-ongelmia oli vain hyvin pienellä osalla tutkimukseen osallistuneista lapsista ja suurin osa vanhemmista arvioi lapsensa suhtautuvan vähintään melko hyvin koulunkäyntiin.

Sukupuolten väliset erot sosioemotionaalisissa taidoissa sekä käyttäytymisen ja tunne-elämän oireiluissa olivat merkittävät. Sama suuntaus on havaittavissa myös aikaisemmissa tutkimuksissa⁴². Lastenpsykiatristen tutkimusten mukaan⁴³ käyttäytymisen ja tunne-elämän oireet ovat ala-asteiässä yleisempiä pojilla kuin tytöillä. Poikien sosioemotionaalisten sekä tarkkaavaisuuden taitojen on arveltu kehittyvän hieman hitaammin tyttöihin verrattuna⁴⁴. Toisaalta sukupuolten välisiä eroja sosioemotionaalisten taitojen suhteen on selitetty myös sillä, että opettajien arvioita saattaa leimata tietyt stereotyyppiset oletukset lasten käyttäytymisestä: tytöiltä odotetaan prososiaalista käyttäytymistä, kun taas poikien oletetaan käyttäytyvän tyttöjä impulsiivisemmin ja aiheuttavan enemmän häiriötä⁴⁵.

Poikien oireilu oli tässä tutkimuksessa yleisempää aikaisempiin tutkimuksiin verrattuna. Koskelaisen (2011) tutkimuksessa 7–12-vuotiaiden oireilu oli poikkeavaa 8 prosentilla pojista ja 5 prosentilla tytöistä. Tässä tutkimuksessa pojista oireili alkumittauksessa 15 prosenttia ja tytöistä 5 prosenttia opettajien arvioimana. Opettajien ja vanhempien arviot lapsen käyttäytymisen ja tunne-elämän oireilusta sekä prososiaalisesta käyttäytymisestä erosivat toisistaan. Aikaisemmat tutkimukset tukevat tätä tulosta⁴⁶. Erot arvioissa selittyvät sillä, että eri vastaajat (opettajat ja vanhemmat) näkevät lapsen eri tilanteissa.

³⁹ Kämppi ym. 2012

⁴⁰ Harinen & Halme 2012; Kämppi ym. 2012

⁴¹ Kämppi ym. 2012

⁴² Almqvist ym. 1999; Junttila ym. 2006; Junttila 2010; Kämppi ym. 2012

⁴³ Almqvist ym. 1999

⁴⁴ Junttila 2010

⁴⁵ Junttila ym. 2006

⁴⁶ Junttila ym. 2006; Junttila 2010

Yhteispelin kaltaisille työvälineille on tarvetta

Yli kolmasosa opettajista arvioi luokkansa tunne-, vuorovaikutus- ja ongelmanratkaisu-taidot puutteelliseksi. Häiriköintiä koki lähes joka toinen opettaja. Nämä tulokset antavat ymmärtää, että Yhteispelin kaltaiselle hankkeelle ja hankkeessa kehitetyille työvälineille on tarvetta. Samaan viittasi osa tuloksista liittyen kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön. Vaikka opettajan ja vanhempien yhteydenpito ja vuorovaikutus vaikutti tutkimustulosten valossa hyvinkin toimivalta, kokivat opettajat vaikeaksi ottaa puheeksi oppilaan kotiin liittyvät ongelmat. Tämän lisäksi vanhempainiltojen merkitys ja toimivuus arvioitiin heikohkoksi niin opettajien kuin vanhempienkin näkökulmasta. Omien ajatusten esittäminen vanhempainilloissa ei tuntunut kaikille vanhemmille helpolta, eivätkä kaikki kokeneet, että omat mielipiteet otetaan tapaamisissa riittävästi huomioon. Tähän haasteeseen Yhteispelissä on jo tartuttu. Yhtenä opettajien työvälineenä on muun muassa kehitetty oma malli vanhempainiltoihin.

Kaiken kaikkiaan kodin ja koulun välinen yhteistyö arvioitiin kuitenkin erittäin hyvin toimivaksi. Suurin osa opettajista koki yhteistyön mielekkääksi ja tunsivat nauttivansa vanhempien luottamusta. Vanhemmat olivat tyytyväisiä opettajan tekemään työhön. Opettajaa pidettiin pääsääntöisesti yhteistyöhaluisena ja hänen ammatilliseen kykyynsä luotettiin.

Vaikka opettajat arvioivatkin olevansa suhteellisen tyytyväisiä työympäristöönsä ja työilmapiiriin, antoivat tulokset viitteitä siitä, että tiedon ja materiaalin jakaminen työyhteisössä oli varsin harvinaista. Vajaa puolet opettajista kertoi jakavansa osaamistaan muiden opettajien kanssa ja saavansa itse tietoa, materiaalia ja vinkkejä muilta opettajilta. Tähän haasteeseen vastaamiseksi on Yhteispelissä kehitetty pikkukurssit, joiden avulla osaamisen jakaminen mahdollistetaan. Opettajista vain joka neljäs koki opettajankokousten ja yhteisen YT-ajan tukevan työtään. Myös tämä tulos tukee tarvetta Yhteispelin kaltaisille työvälineille. Yhteispelin yhtenä tavoitteena on kehittää opettajankokousten ja yhteisen YT-ajan käyttöä.

Yhteispelin työvälineet osoittautuivat toimiviksi, mielekkäiksi ja hyödyllisiksi

Opettajat kokivat Yhteispelissä kehitettyjen työvälineiden olevan hyödyllisiä lapsille ja sopivan hyvin omiin työtapoihinsa. Kaikkien työvälineiden arvioitiin vähentäneen ongelmia luokissa. Tuntien tarkoitus ja periaatteet olivat helposti ymmärrettävissä. Eri työvälineistä teemme yhdessä -tunnin pitäminen koettiin vaikeammaksi muihin työvälineisiin verrattuna. Kuitenkin peräti 84 prosenttia lapsista piti tunnista. Aluksi vaikeanakin koetun työvälineen opettamiseen kannattaa siis panostaa ja motivoida opettajia käyttämään työvälinettä mahdollisista alkuvaikeuksista huolimatta.

Lapset kokivat Yhteispelin eri työvälineet hyvinkin mielekkäiksi. Erityisesti nuoremmat oppilaat osallistuiivat tunneille mielellään. Teen itse -tunnista piti jopa 90 prosenttia lapsista, eikä vastauksissa ollut eroja tyttöjen ja poikien välillä. Tämä tulos on rohkaiseva siinä valossa, että pojilla on yleisesti todettu olevan enemmän tarkkaavaisuuden, impulssikontrollin ja aktiivisuuden säätelyn vaikeutta kuin tytöillä⁴⁷, minkä takia yksinään rauhassa työskentelyn voisi ajatella olevan pojille vähemmän mieluista tyttöihin verrattuna. Avoimissa vastauksissa lapset toivat esille pitävänsä erityisesti rauhallisesta tunnelmasta ja hiljaisuudesta, jolloin oli helppo keskittyä omaan työhön. Eniten harmia aiheuttikin joidenkin luokkatovereiden pelleily ja häiriköinti työskentelyn aikana. Osa ylempien luokkien oppilaista piti työvälineitä – etenkin aamupiiriä – lapsellisena. Tästä havainnosta nousee esille tarve kehittää työvälineitä edelleen myös ylemmille ikäluokille sopivammiksi. Yhteispeli on alkanut esi- ja alaluokkien työvälineiden kehittämisestä, mutta työvälineet on otettu käyttöön myös ylemmillä vuosiluokilla, koska koko koululle on haluttu antaa mahdollisuus osallistua hankkeeseen.

⁴⁷ Almqvist ym. 1999

Tutkimus osoitti, että luokkien työrauha parani seuranta-aikana poikien ja nuorempien ikäluokkien arvioimana. Myös kiusaaminen väheni. Osassa kouluista oli käytössä koulukiusaamista ehkäisevä KiVa Koulu -ohjelma. Tulokset olivat kuitenkin samansuuntaiset kaikissa kouluissa; myös niissä, joissa KiVa Koulu -ohjelma ei ollut käytössä.

Opettajien havaintojen mukaan luokan ryhmätyötaitot sekä muut oppimisen kannalta merkittävät taidot kohentuivat. Tämän lisäksi lasten sosioemotionaaliset taidot kehittyivät niin tyttöillä kuin pojilla opettajien arvioiden mukaan. Lasten käyttäytymiseen ja tunne-elämään liittyvä oireilu väheni poikien keskuudessa sekä ylempillä vuosiluokilla eli ryhmissä, joissa oireilu oli yleisempää. Pojista oireili alkumittauksessa 15 prosenttia ja tytöistä 5 prosenttia. Kolmannella mittauskerralla oireilevien poikien osuus putosi 13 prosenttiin, tyttöillä osuus pysyi samana.

Positiivista muutosta seuranta-aikana tapahtui myös kodin ja koulun välisessä yhteistyössä. Vanhemmat kokivat aiempaa paremmin tietävänsä, kuinka voivat ottaa yhteyttä opettajaan ja milloin kannattaa kääntyä rehtorin puoleen. Opettajan nähtiin olevan myös entistä yhteistyöhalukkaampi keskusteltaessa lapsen kasvuun ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Vanhempainvarttien ja luokan muiden vanhempien hyödyllisyys lapsen koulunkäynnin kannalta tuli vanhemmille aiempaa selvemmäksi. Vanhemmat kokivat entistä vahvemmin, että lasta koskevat asiat ja ongelmat ovat koulussa hyvin hoidossa. Opettajat puolestaan kokivat, että vanhemmat olivat aiempaa kiinnostuneempia lastensa koulunkäynnistä. Opettajien työmotivaatioon työvälineillä ei näyttänyt olevan vaikutusta.

Seuranta-aikana oli havaittavissa myös negatiivisia muutoksia

Seuranta-aikana oli havaittavissa myös muutosta huonompaan suuntaan. Koulussa viihtyminen heikkeni ja suhtautuminen opettajaan muuttui negatiivisempaan suuntaan niin tytöillä kuin pojilla. Asiaa ja muutokseen liittyviä mahdollisia selityksiä pohdittiin hankkeen työntekijöiden keskuudessa. Seuranta-ajan muutokseen vaikuttanee lapsen normaali kehitysvaihe. Lapsen käyttäytyminen ja kokemusmaailma alkavat yleensä muuttua 12. ikävuoden vaiheilla, tytöillä yleensä aikaisemmin kuin pojilla⁴⁸. Tässä vaiheessa kaverien merkitys kasvaa ja kriittisyys auktoriteetteja kohtaan voimistuu. Tätä trendiä perustelee tämän lisäksi se, että myös alkumittauksissa vanhempien oppilaiden kouluviihtyvyys ja luottamus opettajaan oli alhaisempi nuorempien oppilaiden (1-2 luokat) arvioihin verrattuna.

Opettajat olivat kaiken kaikkiaan hyvin tyytyväisiä työyhteisönsä ja sen ilmapiiriin. Seuranta-aikana työilmapiirissä tapahtui kuitenkin lievää muutosta huonompaan suuntaan. Negatiivinen muutos saattaa liittyä opettajienkin mainitsemaan kateuteen Yhteispeli-opettajia kohtaan. Yhteispelin opettajista näyttää ajan kuluessa muodostuneen tiivis yhteisö, josta muu työyhteisö on saattanut tuntea jääneensä ulkopuolelle. Niin opettajat kuin rehtoritkin ilmaisivat huomanneensa kateutta Yhteispeli-opettajia kohtaan. Jatkossa on entistä tärkeämpää huolehtia siitä, että opettajien keskuudessa ei synny kahtiajakoa Yhteispeli-opettajien ja muun henkilöstön välille ja että Yhteispelistä tulee koko koulun yhteinen asia. Rehtoreilla on tässä työssä merkittävä rooli. Toisaalta muutos voi johtua siitäkin, että tiedon lisääntyessä kriittisyys nykytilannetta kohtaan saattaa lisääntyä.

Yhteispelin välineet soveltuvat hyvin suomalaisiin kouluihin

Kaiken kaikkiaan Yhteispelissä kehitetyt työvälineet näyttävät suomalaisiin kouluihin hyvin soveltuvilta, turvallisilta sekä käyttökelpoisilta. Työvälineiden käyttöönotossa on onnistuttu hyvin, ja tässä huolella suunnitellulla koulutuksella lienee suuri merkitys. Lukuisissa tutkimuksissa onkin havaittu, että ohjelmien menestyksekkäässä käyttöönotossa opetushenkilöstön riittävä koulutus ja tuki ovat erityisen merkittävässä asemassa⁴⁹.

⁴⁸ Marttunen & Kaltiala-Heino 2007

⁴⁹ Payton ym. 2000

Yhteispelin vahvuus on tavoite saada rakennettua ja kehitettyä koko koulun kattava oppimisympäristö ja suotuisa ilmapiiri lasten sosioemotionaalisten taitojen tukemiseksi. Katsausartikkeleissa peräänkuulutaankin kokonaisvaltaisia interventioita, joissa kohderyhmänä on oppilaiden lisäksi koko koulun henkilökunta. Pitkäkestoiset kouluissa toteutetut universaalit interventiot, jotka pyrkivät positiivisen mielenterveyden edistämiseen sekä koko koulun ilmapiirin muutokseen, on todettu vaikuttavammaksi kuin lyhytkestoiset, pelkästään luokissa oppilaiden kanssa toteutetut mielenterveysongelmia ennaltaehkäisevät interventiot⁵⁰. Myöhemmät katsaukset tukevat tätä näkemystä, joskin nykyään arvellaan universaalien ja kohdennettujen interventioiden yhdistelmän olevan parhaiten vaikuttava malli⁵¹. Kokemukset Yhteispelistä ovat rohkaisevia. Seuraava tärkeä askel on työvälineiden vaikuttavuuden tutkiminen kokeellisessa vertailuasetelmassa.

6.2 Tutkimuksen rajoitukset ja vahvuudet

Tuloksia tarkasteltaessa on otettava huomioon muutamia tutkimuksen yleistettävyyttä ja luotettavuutta heikentäviä seikkoja. Tutkimuksessa mukana olleiden luokkien ja opettajien määrä vaihteli seuranta-aikana. Varsinkin kahden ensimmäisen mittauskerran välillä useampi luokka opettajineen lopetti ja vastaavasti mukaan tuli uusia luokkia ja opettajia. Koko seuranta-ajan tutkimuksessa mukana oli yhdeksän luokkaa opettajineen. Tutkimukseen muodostui katoa useassa eri vaiheessa, mikä heikentää tutkimustulosten luotettavuutta. Tutkimuksesta kieltäytyneiden määrä jäi kuitenkin suhteellisen pieneksi. Tässä tutkimuksessa ei saada vastausta siihen kysymykseen, poikkeavatko tutkimuksesta kieltäytyneet taustatekijöiltään tutkimukseen osallistuneista.

Tutkimusaineisto on kerätty kahdessa kunnassa. Toinen edustaa kaupunkia ja toinen urbanisoituvaa maaseutua. Tällä tavoin on pyritty keräämään kokemuksia työvälineiden käytöstä erilaisissa elinympäristöissä. Molemmat koulut sijaitsevat kuitenkin Etelä-Suomessa eli tutkimusaineisto ei edusta koko maan kouluja, opettajia ja oppilaita.

Tässä tutkimuksessa oli tarkoitus tarkastella Yhteispeli-hankkeessa kehitettyjen työvälineiden soveltuvuutta, hyödyllisyyttä ja koettua hyötyä. Koska tutkimuksessa ei käytetty verrokkiryhmää, ei seuranta-aikana tapahtuneita muutoksia voida tulkita suoraan työvälineiden vaikutuksina. Ei siis voida sanoa, johtuivatko seuranta-aikana tapahtuneet muutokset työvälineistä vai jostakin muusta, esimerkiksi lapsen normaalista kehityksestä. Ei-kokeellisten tutkimusasetelmien on todettu usein yliarvioivan toimenpiteiden vaikutuksia⁵². Tekeillä onkin kokeelliseen tutkimusasetelmaan perustuva vaikuttavuustutkimus Yhteispeli-hankkeessa kehitetyistä työvälineistä.

Tutkimuksen vahvuutena oli kolmen eri tiedonlähteen (oppilaat, opettajat ja vanhemmat) käyttö tutkimusaineistoa kerättyäessä. Tutkimuksen merkitystä nostaa myös se, että tutkimuksessa kerättiin niin kvantitatiivista kuin kvalitatiivista aineistoa, jotka tukivat toinen toistaan ja rikastuttivat tutkimusaineistoa.

Tutkimuksen luotettavuutta vahvistaa se, että tutkijat olivat mukana luokassa oppilaiden vastatessa kyselyihin. Tällä tavoin tutkijat kykenivät tarvittaessa avustamaan lomakkeen täytössä ja selvittämään epäselvät kysymykset. Nuorempien oppilaiden kohdalla tutkijat avustivat lomakkeiden täyttämässä. Tämä on luonnollisesti saattanut vaikuttaa lasten vastauksiin.

⁵⁰ Wells ym. 2003

⁵¹ Payton ym. 2008; Durlak ym. 2011; Weare & Nind 2011

⁵² Hämläinen ym. 2007

Tutkimuksen luotettavuutta vahvistaa tämän lisäksi se, että opettajat olivat saaneet huolellisesti suunnitellun ja testatun koulutuksen työvälineiden käyttöön. Työvälineitä toteutettiin oppaiden mukaisesti varmistuen, että toimintatavat pysyvät yleistettävänä ja peruseriaatteiltaan kaikille samana. Tällä tavoin varmistettiin tutkimuksen ulkoista validiteettia.

Tulosmittareiden ja tutkimuksen ulkoisen validiteetin takaamiseksi tutkimuksessa pyrittiin keräämään tietoa lasten kouluviihtyvyydestä ja sosioemotionaalisista taidoista sekä opettajien työstä, yhteistyöstä koulun ja kodin kanssa sekä työyhteisön tilasta mahdollisimman laaja-alaisesti. Tutkimuslomakkeet sisälsivät esimerkiksi SDQ-mittarin, jota on testattu myös Suomessa⁵³. Mittari soveltuu erityisesti seulontamittariksi, mistä johtuen sen sensitiivisyys seurantamittarina ei välttämättä ole paras mahdollinen. Lomakkeet sisälsivät myös itse kehitettyjä kysymyssarjoja, joiden toimivuudesta ei ollut aikaisempaa tietoa. Tämän tutkimuksen perusteella kysymykset ja kysymyssarjat näyttivät toimineen varsin hyvin. Lapsen taidot -lomake vaikutti sensitiiviseltä ja siten seurantatutkimuksiin käyttökelpoiselta. Lomakkeen eri osa-alueiden summamuuttujien toimivuudesta tarvitaan kuitenkin vielä tarkempia analyysejä.

Tutkimuksen avulla on saatu kerättyä arvokasta tietoa kouluinterventiona toteutetun lasten sosioemotionaalaisia taitoja edistävän menetelmän kehittämistä ja hankkeessa kehitettyjen työvälineiden soveltuvuudesta suomalaisiin alakouluihin. Tulokset nostivat esille tärkeitä seikkoja työvälineiden jatkokehittämisen kannalta. Tulokset ovat rohkaisevia ja antavat viitteitä siitä, että Yhteispelissä kehitetyillä työvälineillä voidaan vaikuttaa positiivisesti koulujen luokkarauhaan, lasten sosioemotionaalisiin taitoihin sekä kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön.

⁵³ Koskelainen 2011

7. Yhteenveto

Arviointitutkimuksen keskeisimmät tulokset:

Tuloksia alkutilanteesta:

- Suurin osa oppilaista arvioi viihtyvänsä ja pärjäävänsä koulussa.
- Oppitunneilla esiintyi niin oppilaiden kuin opettajien arvioimana rauhattomuutta ja häiriökäyttäytymistä.
- Tyttöjen ja poikien väliset erot sosioemotionaalisissa taidoissa sekä käyttäytymisen ja tunne-elämän oireissa olivat merkittävät.
- Vanhempien ja opettajien välinen yhteistyö ja yhteydenpito arvioitiin pääsääntöisesti hyvin toimivaksi; vanhempainiltojen merkitys ja toimivuus arvioitiin kuitenkin heikohkoksi.
- Vanhemmat olivat tyytyväisiä opettajan tekemään työhön ja luottivat opettajien ammattitaitoon.

Tuloksia työvälineiden soveltuvuudesta, hyödyistä ja koetusta vaikuttavuudesta:

- Opettajat kokivat Yhteispeleissä kehitettyjen työvälineiden olevan hyödyllisiä, soveltuvia, ymmärrettäviä ja sopivan hyvin yhteen omien ammatillisten tavoitteiden ja arvojen kanssa.
- Valtaosa lapsista piti työvälineitä mielekkäinä. Erityisesti nuoremmat ikäluokat osallistuivat tunneille mielellään.
- Seuranta-aikana tapahtui positiivisia muutoksia:
 - kodin ja koulun välinen yhteistyö parani
 - luokan ryhmätyötaitojen ja muun oppimisen kannalta merkittävät taidot kohentuivat
 - kiusaaminen väheni
 - lasten sosioemotionaaliset taidot kehittyivät
 - oireilu väheni (SDQ-mittari).

Johtopäätökset:

- Yhteispeleissä kehitetyille työvälineille on tarvetta.
- Yhteispelin työvälineet soveltuvat hyvin alakoulujen käyttöön.
- Opettajat oppivat ja pystyivät toteuttamaan työvälineitä oppitunneillaan.
- Työvälineiden käyttö on turvallista, mielekästä ja hyödyllistä niin opettajien kuin oppilaiden näkökulmasta.
- Työvälineiden hyödyt näkyivät niillä osa-alueilla, joihin Yhteispeleillä on haluttukin vaikuttaa: luokkien työrauhan parantumisena, oppilaiden sosioemotionaalisten taitojen kohentumisena sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön parantumisena.
- Tutkimuksessa havaittiin myös joitakin epäsuotuisia muutoksia. Näitä sekä niihin liittyviä mahdollisia syitä pohdittiin työryhmässä. Ennaltaehkäisevien menetelmiä tutkittaessa on tärkeää selvittää myös mahdolliset haittavaikutukset.
- Haasteena on kiinnittää entistäkin enemmän huomiota siihen, että opettajien keskuuteen ei synny kah-tiajakoa Yhteispeli-opettajien ja koulun muun henkilöstön välille ja että Yhteispeleistä saadaan koko koulun yhteinen asia.
- Kokemukset Yhteispeleistä ovat rohkaisevia. Seuraava tärkeä askel on työvälineiden vaikuttavuuden tutkiminen kokeellisessa vertailuasetelmassa.

Lähteet

- Almqvist, F., Puura, K., Kumpulainen, K., Tuompo-Johansson, E., Henttonen, I., Huikko, E., Linna, S-L, Ikäheimo, K., Aronen, E., Katainen, S, Piha, J., Moilanen, I., Räsänen, E. & Tamminen, T. (1999). Psychiatric disorders in 8–9-year-old children based on a diagnostic interview with the parents. *European Child and Adolescent Psychiatry*, 8, Suppl 4, 17–27.
- Block, J., Block, J. H. & Keyes, S. (1988). Longitudinally Foretelling Drug Usage in Adolescence: Early Childhood Personality and Environmental Precursors. *Child Development*, 59 (2), 336.
- Botvin, G. & Griffin, K. (2004). Life skills training: Empirical findings and future directions. *The Journal of Primary Prevention*, 25 (2), 211–232.
- Brook, J. & Whiteman, M. (1992). Childhood precursors of adolescent drug use: A longitudinal analysis. *Genetic, Social & General Psychology Monographs*, 118 (2), 195–213.
- Chen, K. (2006). Social skills intervention for students with emotional/behavioral disorders: A literature review from the American Perspective. *Educational Research and Reviews*, 1 (3), 143–149.
- Cuijpers, P. (2002). Peer-led and adult-led school drug prevention: A meta-analytic comparison. *Journal of Drug Education*, 32, 107–119.
- Derzon, J., Wilson, S. & Cunningham, C. (1999). The effectiveness of school-based interventions for preventing and reducing violence. 1999 Final report. Center for evaluation research and methodology, Vanderbilt Institute for Public Policy Studies.
- Durlak, J., Weissberg, R., Dymnicki, A., Taylor, R. & Shellinger, K. (2011). The impact of enhancing students' social and emotional learning: A meta-analysis of school-based universal interventions. *Child Development*, 82, 405–432.
- Gansle, K. (2005). The effectiveness of school-based anger interventions and programs: A meta-analysis. *Journal of School Psychology*, 43, 321–341.
- Goodman, R. (1997). The Strengths and Difficulties Questionnaire: A research note. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 38, 581–586.
- Gottfredson, D. & Wilson, D. (2003). Characteristics of effective school-based substance abuse prevention. *Prevention Science*, 4, 27–38.
- Hains, A. & Ellmann, S. (1994). Stress inoculation training as a preventative intervention for high school youths. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 8 (3), 219–232.
- Hannukkala, M. & Salonen, K. (2008). Hyvän mielen koulu. Mielen-terveys lapsuuden ja nuoruuden voimaksi. Suomen Mielen-terveysseura.
- Harinen, P. & Halme, J. (2012). Hyvä, paha koulu. Kouluhyvinvointia hakemassa. Nuorisotutkimusseuran verkkojulkaisuja 56. Suomen UNICEF, Nuorisotutkimusverkosto.
- Hawkins, J., Catalano, R. & Miller, J. (1992). Risk and Protective Factors for Alcohol and Other Drug Problems in Adolescence and Early Adulthood: Implications for Substance Abuse Prevention. *Psychological Bulletin*, 112 (1), 64–105.
- Hämäläinen, K., Nykyri, E., Uusitalo, R. & Vuori, J. (2007). Ovatko vaikuttavuusarvot kohdallaan? Esimerkkinä työnhakukoulutus. Työpoliittinen tutkimus 329. Työministeriö.
- Junttila, N. (2010). Social competence and loneliness during the school years. Issues in assessment, interrelations and intergenerational transmission. *Annales Universitatis Turkuensis*. University of Turku, Turku.
- Junttila, N., Voeten, M., Kaukiainen, A. & Vaura, M. (2006). Multisource assessment of children's social competence. *Educational and Psychological Measurement* 66, 874–895.
- Junttila, N., Vauras, M. & Laakkonen, E. (2007). The role of parenting self-efficacy in children's social and academic behavior. *European Journal of Psychology of Education*, 22, 41–61.
- Kampman, M., Solantaus, T., Anttila, N., Santalahti, P. ja Yhteispelin työryhmä (2015). Yhteispelin menetelmät, Yhteispeli osa II. Käsikirjoitus.
- Kampman, M. (2010). YHTEISPELI-hankkeen kautta tukea sosio-emotionaaliseen kehitykseen koulussa. Teoksessa: Joronen, K. & Koski, A. Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen koulu-yhteisössä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. 197–218.
- Kampman, M. & Solantaus, T. (2010). YHTEISPELI-hanke. Lasten sosioemotionaalisen kehityksen tukeminen koulussa. Hankesuunnitelma 5.5.2010.
- Koskelainen, M. (2011). The strengths and difficulties Questionnaire among Finnish School-aged children and adolescents. *Annales Universitatis Turkuensis*. Sarja D/809. Painosalama Oy: Turku.
- Kraag, G., Zeegers, M., Hosman, C. & Abu-Saad, H. (2006). School programs targeting stress management in children and adolescents: A meta-analysis. *Journal of School Psychology*, 44, (6), 449–472.
- Kuusela, M. & Lintunen, T. (2010). Sosioemotionaalisten taitojen harjaannuttaminen ja tuki koulussa. Teoksessa: Joronen, K. & Koski, A. Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen koulu-yhteisössä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. 119–137.
- Kämppe, K., Välimaa, R., Ojala, K., Tynjälä, J., Haapasalo, I., Villberg, J. & Kannas, L. (2012). Koulu- ja koulukokemusten kansainvälistä vertailua 2010 sekä muutokset Suomessa ja Pohjoismaissa 1994–2010. WHO-Koululaistutkimus (HBSC-Study). Koulutuksen seurantaraportit 2012:8. Opetushallitus.
- Liang K-Y. & Zeger, S. (1986). Longitudinal data analysis using generalized linear models. *Biometrika*, 73, 13–22.
- Lindbom, J., Kampman, M., Ojala, T. & Solantaus, T. (2015). Yhteispelin tieteellinen perusta: Lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen kehitys ja niiden edistäminen koulussa. Julkaisussa: Solantaus, T., Lindblom, J. Ojala, T. & Kampman, M. Lasten

- tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen koulussa. Yhteispeli osa I. Tausta, teoria ja toteutus. Käsikirjoitus.
- Marttunen, M. & Kaltiala-Heino, R. (2007). Nuorisopsykiatria. Teoksessa: Lönnqvist, J., Heikkinen, M., Henriksson, M., Marttunen, M. & Partonen, T. (toim.). Psykiatria. Duodecim, 591–630. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Nagin, D. & Tremblay, R. (2001). Parental and early childhood predictors of persistent physical aggression in boys from kindergarten to high school. *Archives of General Psychiatry*, 58 (4), 389–394.
- Patterson, G., Reid, J. & Dishion, T. (1992). *Antisocial boys*. Eugene, OR: Castalia.
- Payton, J., Wardloq, D., Graczyk, P., Bloodworth, M., Tpompssett, C. & Weissberg, R. (2000). Social and emotional learning: A framework for promoting mental health and reducing risk behaviors in children and youth. *Journal of School Health*, 70 (5), 179–185.
- Payton, J., Weissberg, R., Durlak, J., Dymnicki, A., Taylor, R., Schellinger, K. & Pachan, M. (2008). The positive impact of social and emotional learning for kindergarten to eighth-grade students: Findings from three scientific reviews. Chicago, IL: Collaborative for Academic, Social, and Emotional Learning.
- Quinn, M., Kavale, K., Marthur, S., Rutherford, R. & Forness, S. (1999). A meta-analysis of social skill interventions for students with emotional or behavioral disorders. *Journal of Emotional & Behavioral Disorders*, 7 (1), 1–16.
- Salmivalli, C. & Poskiparta, E. (2012). KiVa antibullying program: Overview of evaluation studies based on a randomized controlled trial and national rollout in Finland. *International Journal of Conflict and Violence*, 6 (2), 294–302.
- Solantaus, T. & Kampman, M. (2015). Yhteispelin kehittämisen vaiheet ja strategiat. Julkaisussa: Solantaus, T., Lindblom, J., Ojala, T. & Kampman, M. Lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen koulussa. Yhteispeli osa I. Tausta, teoria ja toteutus. Käsikirjoitus.
- Solantaus, T., Lindblom, J., Ojala, T. & Kampman, M. (2015) Lasten tunne- ja vuorovaikutustaitojen edistäminen koulussa. Yhteispeli osa I. Tausta, teoria ja toteutus. Käsikirjoitus.
- Tremblay, R., Nagin, D., Seguin, J., Zoccolillo, M., Zelazo, P., Boivin, M., Pérusse, D. & Japel, C. (2004). Physical Aggression During Early Childhood: Trajectories and Predictors. *Pediatrics*, 114 (1), 43–50.
- Tuominiemi, A-M. (2010). Friends-ohjelma työvälineenä oppilaiden mielen hyvinvoinnin edistämistyössä. Teoksessa: Joronen, K. & Koski, A. Tunne- ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen koulu-yhteisössä. Tampere: Tampereen Yliopistopaino Oy. 219–235.
- Weare, K. & Nind, M. (2011). Mental health promotion and problem prevention in schools: What does the evidence say? *Health Promotion International*, 26 (1), 29–69.
- Weissberg, R., Kumpfer, K. & Seligman, M. (2003). Prevention that works for children and youth. An introduction. *American Psychologist*, 58 (6/7), 425–432.
- Wells, J., Barlow, J. & Stewart-Brown, S. (2003). A systematic review of universal approaches to mental health promotion in schools. *Health Education*, 103 (4), 197–220.
- Wilson, S. & Lipsey, M. (2005). The effectiveness of school-based violence prevention programs for reducing disruptive and aggressive behavior. Center for evaluation research and methodology, Institute for public policy Studies. Vanderbilt University.
- Yhteispelin kehittämissaikaikaiset materiaalit. Päivitettyinä Yhteispelin toimintatavat – oppaassa

Liitteet

Liitetaulukko 1. Oppilaiden (luokat 1–6) arviot koulunkäynnistä alkumittauksessa. Mukana ovat oppilaat, joilta on vähintään yksi mittaus (n=402–405, tyttöjä n=203–205 ja poikia n=199–200).

	Samaa mieltä %	Siltä väliltä %	Eri mieltä %	OR	Luottamusväli
Luokassani on rauhallista työskennellä					
tytöt	20	58	22		
pojat	26	60	15	1,00	0,68–1,47
yhteensä	23	59	18		
Luokkatovereideni kanssa on hauskaa					
tytöt	87	13	0		
pojat	87	12	1	1,00	0,56–1,80
yhteensä	87	12	1		
Luokassani on hyvä tunnelma					
tytöt	48	44	8		
pojat	44	48	8	1,00	0,69–1,46
yhteensä	46	46	8		
Oppiminen koulussa on hauskaa					
tytöt	66	29	5		
pojat	51	41	8	1,00	0,68–1,47
yhteensä	58	35	7		
Tiedän tunteilla, mitä opettaja haluaa minun tekevän					
tytöt	73	27	0		
pojat	68	30	2	1,00	0,65–1,53
yhteensä	70	29	1		
Pärjään hyvin koulussa					
tytöt	74	25	1		
pojat	66	33	1	1,00	0,66–1,525
yhteensä	70	29	1		
Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä omalla luokallani					
tytöt	95	2	3		
pojat	96	3	1	1,00	0,38–2,64
yhteensä	96	2	2		
Viihdyn koulussa					
tytöt	74	25	1		
pojat	61	33	6	1,00	0,67–1,51
yhteensä	67	29	4		
Uskallan kertoa luokassa ajatuksiani					
tytöt	40	52	8		
pojat	36	52	12	1,00	0,69–1,46
yhteensä	38	52	10		
Minulla on usein paha mieli koulussa					
tytöt	4	14	82		
pojat	3	20	77	1,00	0,61–1,63
yhteensä	3	17	80		
Koulupäivät ovat väsyttäviä***					
tytöt	23	50	27		
pojat	43	42	15	0,32	0,22–0,47
yhteensä	33	46	21		

Opettajien mielestä en osaa asioita tarpeeksi hyvin***						
tytöt	1	24	75			
pojat	6	38	56	0,42		0,27–0,63
yhteensä	4	31	65			
Opettajani ymmärtää minua						
tytöt	71	28	1			
pojat	69	30	1	1,00		0,66–1,52
yhteensä	70	29	1			
Voin luottaa opettajaani						
tytöt	89	10	1			
pojat	85	14	1	1,00		0,57–1,75
yhteensä	87	12	1			
Opettajani on reilu						
tytöt	84	15	1			
pojat	74	21	5	1,00		0,63–1,60
yhteensä	79	18	3			
Joku luokkatoverini on kiusannut minua viime aikoina						
tytöt	21	17	62			
pojat	22	14	64	1,00		0,67–1,50
yhteensä	21	16	63			
Joku muu koulustamme on kiusannut minua viime aikoina						
tytöt	12	11	77			
pojat	15	15	70	1,00		0,64–1,56
yhteensä	14	12	74			
Olen nähnyt, että jotakuta luokallani on kiusattu viime aikoina						
tytöt	29	24	47			
pojat	40	19	41	1,00		0,69–1,44
yhteensä	35	21	44			
Olen itse kiusannut jotakuta luokallani viime aikoina***						
tytöt	1	5	94			
pojat	4	16	80	0,24		0,12–0,47
yhteensä	3	10	87			

Sukupuolten välistä eroa (referenssiluokka tytöt) on testattu t-testillä yleistetyssä lineaarisessa mallissa, missä vaste on oletettu multinomijakautuneeksi ja järjestysasteikolliseksi. Analyysit on vakioitu iällä. Väittämät, joissa tuli tilastollisesti merkitsevä ero, on merkitty seuraavasti: * p<.05, ** p<.01, *** p<.001.

Liitetaulukko 2. Tyttöjen ja poikien osuudet SDQ-mittarin pistemäärien mukaisissa luokituksissa opettajan arvion perusteella alkumittauksessa. Pojat n=214, tytöt n=230.

	Pojat %	Tytöt %	OR	Luottamusväli
Tunneoireet*				
normaali	91	96		
raja- arvo	5	2		
poikkeava	5	2	2,53	1,13–5,69
Käyttöoireet***				
normaali	73	88		
raja- arvo	9	6		
poikkeava	18	6	2,80	1,69–4,62
Hyperaktiivisuus***				
normaali	72	92		
raja- arvo	5	1		
poikkeava	23	7	4,33	2,48–7,55
Kaverisuhteet				
normaali	86	90		
raja- arvo	4	5		
poikkeava	10	5	1,52	0,86–2,71
Prososiaalinen käyttäytyminen***				
normaali	44	72		
raja- arvo	20	15		
poikkeava	36	13	3,24	2,19–4,81
Vaikeuksien yhteispistemäärä***				
normaali	70	90		
raja- arvo	15	6		
poikkeava	15	5	3,74	2,24–6,26

Sukupuolten välisiä eroja (todennäköisyys kuulua luokkaan raja-arvo tai poikkeava) on testattu Waldin testillä logistisessa regressiossa. Referenssiluokkana oli tytöt. Osiot, joissa tuli tilastollisesti merkitsevä ero, on merkitty seuraavasti: * p<.05, ** p<.01, *** p<.001.

Liitetaulukko 3. Ikäryhmien (luokat 1–3 ja luokat 4–6) osuudet SDQ-mittarin pistemäärien mukaisissa luokituksissa opettajan arvion perusteella alkumittauksessa. Luokat 1-3 n=303, luokat 4-6 n=141.

	Luokat 1–3 %	Luokat 4–6 %	OR	Luottamusväli
Tunneoireet**				
normaali	96	89		
raja- arvo	1	7		
poikkeava	3	4	0,35	0,16–0,75
Käyttöoireet**				
normaali	85	73		
raja- arvo	6	10		
poikkeava	10	17	0,50	0,31–0,81
Hyperaktiivisuus				
normaali	83	81		
raja- arvo	3	4		
poikkeava	14	16	0,86	0,52–1,46
Kaverisuhteet**				
normaali	91	80		
raja- arvo	3	9		
poikkeava	6	11	0,38	0,21–0,67
Prosoiaalinen käyttäytyminen*				
normaali	62	50		
raja- arvo	17	20		
poikkeava	22	30	0,62	0,41–0,93
Vaikeuksien yhteispistemäärä**				
normaali	84	72		
raja- arvo	9	14		
poikkeava	8	14	0,49	0,30–0,79

Ikäryhmien välisiä eroja (todennäköisyys kuulua luokkaan raja-arvo tai poikkeava) on testattu Waldin testillä logistisessa regressiossa. Referenssiluokkana oli luokat 4–6. Osiot, joissa tuli tilastollisesti merkitsevä ero, on merkitty seuraavasti: * p<.05, ** p<.01, *** p<.001.

Liitetaulukko 4. Oppilaan arviot koulunkäynnistä ensimmäisellä ja viimeisellä mittauskerralla tutkimukseen osallistuneilla tytöillä (n=143–146).

	Samaa mieltä %	Siltä väliltä %	Eri mieltä %	OR	Luottamusväli
Luokassani on rauhallista työskennellä					
1. mittaus	22	58	20		
viimeinen mittaus	27	59	14	0,66	0,40–1,09
Luokkatovereideni kanssa on hauskaa					
1. mittaus	88	12	0		
viimeinen mittaus	81	18	1	2,39	1,00–5,76
Luokassani on hyvä tunnelma					
1. mittaus	50	45	5		
viimeinen mittaus	48	47	5	1,23	0,71–2,12
Oppiminen koulussa on hauskaa					
1. mittaus	67	30	3		
viimeinen mittaus	58	38	4	1,65	0,93–2,94
Tiedän tunteilla, mitä opettaja haluaa minun tekevän					
1. mittaus	71	29	0		
viimeinen mittaus	78	22	0	0,70	0,36–1,36
Pärjään hyvin koulussa*					
1. mittaus	70	29	1		
viimeinen mittaus	77	22	1	0,47	0,24–0,93
Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä omalla luokallani					
1. mittaus	96	1	3		
viimeinen mittaus	93	4	3	2,23	0,60–8,33
Viihdyn koulussa**					
1. mittaus	76	23	1		
viimeinen mittaus	63	34	3	2,48	1,29–4,78
Uskallan kertoa luokassa ajatuksiani					
1. mittaus	40	53	7		
viimeinen mittaus	38	51	11	1,28	0,77–2,12
Minulla on usein paha mieli koulussa					
1. mittaus	3	15	82		
viimeinen mittaus	0	17	83	1,40	0,67–2,91
Koulupäivät ovat väsyttäviä					
1. mittaus	21	52	27		
viimeinen mittaus	20	60	20	0,76	0,47–1,25
Opettajan mielestä en osaa asioita tarpeeksi hyvin					
1. mittaus	2	28	70		
viimeinen mittaus	3	20	77	1,41	0,76–2,65
Opettajani ymmärtää minua					
1. mittaus	70	29	1		
viimeinen mittaus	65	30	5	1,38	0,76–2,50
Voin luottaa opettajaani					
1. mittaus	88	11	1		
viimeinen mittaus	79	19	2	2,19	1,00–4,79

Opettajani on reilu**						
1. mitta	86	12	2			
viimeinen mitta	70	27	3	3,60	1,69–7,69	
Joku luokkatoverini on kiusannut minua viime aikoina*						
1. mitta	17	17	66			
viimeinen mitta	10	15	75	2,00	1,08–3,70	
Joku muu koulustamme on kiusannut minua viime aikoina**						
1. mitta	13	10	77			
viimeinen mitta	1	12	87	3,22	1,53–6,78	
Olen nähnyt, että jotakuta luokallani on kiusattu viime aikoina**						
1. mitta	27	23	50			
viimeinen mitta	14	27	59	2,21	1,27–3,82	
Olen itse kiusannut jotakuta luokallani viime aikoina						
1. mitta	1	4	95			
viimeinen mitta	0	2	98	3,36	0,62–18,18	

Mittausten välistä eroa on testattu t-testillä yleistetyssä lineaarisessa sekamallissa, jossa vaste on oletettu multinomijakautuneeksi ja järjestysasteikolliseksi. Analyysit on vakioitu iällä. Väittämät, joissa tuli tilastollisesti merkitsevä ero, on merkitty seuraavasti: * p<.05, ** p<.01, *** p<.001.

Liitetaulukko 5. Oppilaan arviot koulunkäynnistä ensimmäisellä ja viimeisellä mittauskerralla tutkimukseen osallistuneilla pojilla (n=138–140).

	Samaa mieltä %	Siltä väliltä %	Eri mieltä %	OR	Luottamusväli
Luokassani on rauhallista työskennellä*					
1. mittaus	29	57	14		
viimeinen mittaus	33	60	7	0,58	0,34–1,00
Luokkatovereideni kanssa on hauskaa					
1. mittaus	88	11	1		
viimeinen mittaus	85	15	0	1,44	0,63–3,31
Luokassani on hyvä tunnelma					
1. mittaus	41	53	6		
viimeinen mittaus	44	52	4	0,81	0,48–1,38
Oppiminen koulussa on hauskaa					
1. mittaus	47	43	10		
viimeinen mittaus	42	45	13	1,45	0,86–2,45
Tiedän tunneilla, mitä opettaja haluaa minun tekevän					
1. mittaus	64	34	2		
viimeinen mittaus	67	31	2	0,84	0,47–1,51
Pärjään hyvin koulussa					
1. mittaus	66	32	2		
viimeinen mittaus	70	27	3	0,86	0,47–1,61
Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä omalla luokallani					
1. mittaus	97	1	2		
viimeinen mittaus	96	1	3	1,41	0,32–6,25
Viihdyn koulussa*					
1. mittaus	60	32	8		
viimeinen mittaus	49	38	13	1,93	1,11–3,36
Uskallan kertoa luokassa ajatuksiani					
1. mittaus	34	55	11		
viimeinen mittaus	45	46	9	0,68	0,41–1,16
Minulla on usein paha mieli koulussa					
1. mittaus	4	18	78		
viimeinen mittaus	5	19	76	0,86	0,45–1,65
Koulupäivät ovat väsyttäviä					
1. mittaus	40	46	14		
viimeinen mittaus	44	44	12	0,86	0,52–1,40
Opettajan mielestä en osaa asioita tarpeeksi hyvin					
1. mittaus	4	41	55		
viimeinen mittaus	6	34	60	1,24	0,69–2,23
Opettajani ymmärtää minua					
1. mittaus	66	32	2		
viimeinen mittaus	69	24	7	0,93	0,51–1,69
Voin luottaa opettajaani**					
1. mittaus	85	13	2		
viimeinen mittaus	70	26	4	3,17	1,51–6,65

Opettajani on reilu						
1. mittaus	73	23	4			
viimeinen mittaus	69	24	7	1,43		0,77–2,67
Joku luokkatoverini on kiusannut minua viime aikoina						
1. mittaus	20	14	66			
viimeinen mittaus	11	16	73	1,32		0,77–2,26
Joku muu koulustamme on kiusannut minua viime aikoina***						
1. mittaus	12	15	73			
viimeinen mittaus	6	6	88	4,28		1,89–9,73
Olen nähnyt, että jotakuta luokallani on kiusattu viime aikoina***						
1. mittaus	42	18	40			
viimeinen mittaus	24	19	57	2,50		1,41–4,42
Olen itse kiusannut jotakuta luokallani viime aikoina						
1. mittaus	2	17	81			
viimeinen mittaus	1	13	86	1,67		0,75–3,70

Mittausten välistä eroa on testattu t-testillä yleistetyssä lineaarisessa sekamallissa, jossa vaste on oletettu multinomijakautuneeksi ja järjestysasteikolliseksi. Analyysit on vakioitu iällä. Väittämät, joissa tuli tilastollisesti merkitsevä ero, on merkitty seuraavasti: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Liitetaulukko 6. Oppilaan arviot koulunkäynnistä ensimmäisellä ja viimeisellä mittauskerralla tutkimukseen osallistuneilla aloitusmittauksen aikaan luokilla 1–2 olleilla oppilailla (n=134–136).

	Samaa mieltä %	Siltä väliltä %	Eri mieltä %	OR	Luottamusväli
Luokassani on rauhallista työskennellä*					
1. mittaus	24	50	26		
viimeinen mittaus	24	66	10	0,51	0,30–0,88
Luokkatovereideni kanssa on hauskaa					
1. mittaus	90	9	1		
viimeinen mittaus	81	18	1	2,23	1,00–5,00
Luokassani on hyvä tunnelma					
1. mittaus	38	55	7		
viimeinen mittaus	38	57	5	0,88	0,52–1,47
Oppiminen koulussa on hauskaa*					
1. mittaus	76	21	3		
viimeinen mittaus	62	32	6	2,34	1,22–4,49
Tiedän tunneilla, mitä opettaja haluaa minun tekevän					
1. mittaus	70	29	1		
viimeinen mittaus	74	25	1	0,76	0,41–1,42
Pärjään hyvin koulussa					
1. mittaus	80	20	0		
viimeinen mittaus	83	16	1	0,73	0,36–1,47
Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä omalla luokallani					
1. mittaus	96	1	3		
viimeinen mittaus	93	2	5	1,85	0,50–6,94
Viihdyn koulussa***					
1. mittaus	81	18	1		
viimeinen mittaus	61	32	7	3,05	1,65–5,64
Uskallan kertoa luokassa ajatuksiani					
1. mittaus	41	49	10		
viimeinen mittaus	36	51	13	1,27	0,78–2,06
Minulla on usein paha mieli koulussa					
1. mittaus	7	21	72		
viimeinen mittaus	5	16	79	1,27	0,71–2,28
Koulupäivät ovat väsyttäviä					
1. mittaus	33	41	26		
viimeinen mittaus	27	54	19	0,97	0,61–1,55
Opettajan mielestä en osaa asioita tarpeeksi hyvin					
1. mittaus	3	32	65		
viimeinen mittaus	5	24	71	1,31	0,72–2,38
Opettajani ymmärtää minua					
1. mittaus	79	21	0		
viimeinen mittaus	78	18	4	1,11	0,59–2,06
Voin luottaa opettajaani**					
1. mittaus	94	6	0		
viimeinen mittaus	83	16	1	5,33	2,00–14,19

Opettajani on reilu						
1. mittaus	89	10	1			
viimeinen mittaus	79	20	1	2,54	0,31–20,73	
Joku luokkatoverini on kiusannut minua viime aikoina**						
1. mittaus	25	19	56			
viimeinen mittaus	14	19	67	2,23	1,31–3,80	
Joku muu koulustamme on kiusannut minua viime aikoina***						
1. mittaus	21	16	63			
viimeinen mittaus	5	11	84	5,47	2,23–13,41	
Olen nähnyt, että jotakuta luokallani on kiusattu viime aikoina***						
1. mittaus	52	14	34			
viimeinen mittaus	22	23	55	4,70	2,40–9,24	
Olen itse kiusannut jotakuta luokallani viime aikoina*						
1. mittaus	2	17	81			
viimeinen mittaus	0	10	90	3,30	1,19–9,17	

Mittausten välistä eroa on testattu t-testillä yleistetyssä lineaarisessa sekamallissa, jossa vaste on oletettu multinomijakautuneeksi ja järjestysasteikolliseksi. Analyysit on vakioitu iällä ja tutkimuksessa oloajalla. Väittämät, joissa tuli tilastollisesti merkitsevä ero, on merkitty seuraavasti: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Liitetaulukko 7. Oppilaan arviot koulunkäynnistä ensimmäisellä ja viimeisellä mittauskerralla tutkimukseen osallistuneilla aloitusmittauksen aikaan luokilla 3–5 olleilla oppilailla (n=148–150).

	Samaa mieltä %	Siltä väliltä %	Eri mieltä %	OR	Luottamusväli
Luokassani on rauhallista työskennellä					
1. mittaus	27	64	9		
viimeinen mittaus	36	53	11	0,72	0,41–1,27
Luokkatovereideni kanssa on hauskaa					
1. mittaus	87	13	0		
viimeinen mittaus	85	15	0	1,19	0,53–2,71
Luokassani on hyvä tunnelma					
1. mittaus	53	43	4		
viimeinen mittaus	54	43	3	0,88	0,50–1,52
Oppiminen koulussa on hauskaa					
1. mittaus	40	51	9		
viimeinen mittaus	40	49	11	1,03	0,62–1,71
Tiedän tunneilla, mitä opettaja haluaa minun tekevän					
1. mittaus	66	33	1		
viimeinen mittaus	71	28	1	1,00	0,55–1,80
Pärjään hyvin koulussa					
1. mittaus	57	41	2		
viimeinen mittaus	65	32	3	0,65	0,36–1,16
Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä omalla luokallani					
1. mittaus	97	1	2		
viimeinen mittaus	95	4	1	1,85	0,50–6,94
Viihdyn koulussa					
1. mittaus	56	36	8		
viimeinen mittaus	52	39	9	1,37	0,80–2,35
Uskallan kertoa luokassa ajatuksiani*					
1. mittaus	34	58	8		
viimeinen mittaus	46	46	8	0,57	0,34–0,96
Minulla on usein paha mieli koulussa					
1. mittaus	1	12	87		
viimeinen mittaus	0	20	80	0,56	0,26–1,21
Koulupäivät ovat väsyttäviä*					
1. mittaus	28	56	16		
viimeinen mittaus	36	51	13	0,59	0,36–0,97
Opettajan mielestä en osaa asioita tarpeeksi hyvin					
1. mittaus	3	36	61		
viimeinen mittaus	4	30	66	1,31	0,71–2,41
Opettajani ymmärtää minua					
1. mittaus	58	39	3		
viimeinen mittaus	58	35	7	1,22	0,68–2,18
Voin luottaa opettajaani**					
1. mittaus	80	17	3		
viimeinen mittaus	67	28	5	2,47	1,29–4,72

Opettajani on reilu*						
1. mittaus	71	24	4			
viimeinen mittaus	62	30	8	2,16		1,20–3,91
Joku luokkatoverini on kiusannut minua viime aikoina						
1. mittaus	14	11	75			
viimeinen mittaus	8	11	81	1,64		0,86–3,13
Joku muu koulustamme on kiusannut minua viime aikoina*						
1. mittaus	5	9	86			
viimeinen mittaus	1	7	92	2,57		1,08–6,12
Olen nähnyt, että jotakuta luokallani on kiusattu viime aikoina						
1. mittaus	20	26	54			
viimeinen mittaus	15	23	62	1,58		0,99–2,54
Olen itse kiusannut jotakuta luokallani viime aikoina						
1. mittaus	1	4	95			
viimeinen mittaus	1	6	93	0,66		0,20–2,17

Mittausten välistä eroa on testattu t-testillä yleistetyssä lineaarisessa sekamallissa, jossa vaste on oletettu multinomijakautuneeksi ja järjestysasteikolliseksi. Analyysit on vakioitu iällä ja tutkimuksessaoloajalla. Väittämät, joissa tuli tilastollisesti merkitsevä ero, on merkitty seuraavasti: * $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$.

Liitetaulukko 8. Tilastollisesti merkitsevät seuranta-ajan muutokset opettajien kyselyssä (vastausvaihtoehdoissa skaala 1–5, jossa 1 tarkoittaa myönteisintä ja 5 kielteisintä mahdollista arviota, ellei toisin mainita), n = 20-22.

	1	2	3	4	5	p-arvo
	%	%	%	%	%	
Miten arvioisit luokkasi tämänhetkisiä ryhmätaitoja?						
1. mittaus	5	25	30	35	5	
viimeinen mittaus	10	38	43	10	0	<0,05
Miten arvioisit luokkasi tämänhetkisiä muita koulunkäynnin kannalta tärkeitä taitoja?						
1. mittaus	5	25	35	35	0	
viimeinen mittaus	10	50	35	5	0	<0,001
Kuinka paljon luokallasi on vanhempia, joiden kiinnostuksen tai tuen lapsensa koulunkäyntiä koet täysin tai osittain riittämättömäksi?						
1. mittaus	0	52	29	19	0	
viimeinen mittaus	10	57	24	10	0	<0,05
Kuinka hyvin sinut huomioidaan työyhteisösi jokapäiväisessä toiminnassa?						
1. mittaus	33	57	5	5	0	
viimeinen mittaus	19	52	24	5	0	<0,05
Miten arvioisit työyhteisösi ilmapiiriä?						
1. mittaus	24	52	24	0	0	
viimeinen mittaus	5	57	33	5	0	<0,05
Kuinka kuormittavaa on toiminta muiden koulun työntekijöiden kanssa? (Käänteinen skaala, 1=kielteisin ja 5=positiivisin mahdollinen vastaus)						
1. mittaus	38	43	19	0	0	
viimeinen mittaus	19	48	33	0	0	<0,01

Muutosta ensimmäisestä mittauksesta viimeiseen mittaukseen on testattu t-testillä varianssianalyysimallissa (GEE-estimointi).

Liitetaulukko 9. Huoltajan kyselyn väittämät, joissa tilastollisesti merkitsevä ajallinen muutos verrattuna 1. mittaukseen koko aineistossa (vastausvaihtoehdoissa skaala 1–5, jossa 1 tarkoittaa myönteisintä ja 5 kielteisintä mahdollista arviota, ellei toisin mainita). 1. mittaus n=344–347, 2. mittaus n=273–275, 3. mittaus n=208–210.

	Keskiarvo	Keskihajonta	p-arvo
Lapsen koulumotivaatio			
1. mittaus	1,63	0,04	
2. mittaus	1,60	0,04	<0,05
3. mittaus	1,67	0,05	ns
Millä mielellä lapsi yleensä lähtee aamuisin kouluun?			
1. mittaus	1,33	0,03	
2. mittaus	1,33	0,03	ns
3. mittaus	1,30	0,04	<0,05
Miten usein lapsi lähtee huonolla tai erittäin huonolla mielellä kouluun (käänteinen skaala, 1=kielteisin ja 5=myönteisin mahdollinen vastaus)			
1. mittaus	4,18	0,04	
2. mittaus	4,21	0,04	ns
3. mittaus	4,25	0,05	<0,05
Miten lapsi keskittyy läksyjen tekemiseen?			
1. mittaus	2,13	0,05	
2. mittaus	2,08	0,05	ns
3. mittaus	2,07	0,06	<0,05
Miten hyvin on selvitetty, mihin aikoihin lapsen opettajaan voi ottaa yhteyttä?			
1. mittaus	1,78	0,04	
2. mittaus	1,67	0,04	ns
3. mittaus	1,60	0,05	<0,01
Miten hyvin on selvitetty, millaisissa asioissa on paras ottaa yhteyttä rehtoriin?			
1. mittaus	2,43	0,06	
2. mittaus	2,31	0,06	ns
3. mittaus	2,24	0,07	<0,05
Miten hyvin koette vanhempainvarttien ja muiden tapaamisten hyödyttävän lapsen koulunkäyntiä?			
1. mittaus	1,93	0,05	
2. mittaus	1,80	0,05	<0,01
3. mittaus	1,96	0,06	ns
Kuinka paljon luokan muista vanhemmista on hyötyä lapsen koulunkäynnin kannalta?			
1. mittaus	3,27	0,06	
2. mittaus	3,15	0,07	<0,01
3. mittaus	3,14	0,07	<0,01
Miten yhteistyöhaluisesti opettaja keskustelee lapsen kasvuun ja koulunkäyntiin liittyvistä asioista?			
1. mittaus	1,38	0,03	
2. mittaus	1,29	0,04	<0,05
3. mittaus	1,29	0,04	<0,05
Miten hyvin voin luottaa, että lasta koskevat asiat ja ongelmat ovat hyvissä käsissä?			
1. mittaus	1,80	0,04	
2. mittaus	1,70	0,04	<0,01
3. mittaus	1,74	0,05	<0,05

Liitetaulukko 10. Poikien ja tyttöjen osuudet SDQ-mittarin pistemäärien mukaisissa luokissa eri mittauskerroilla opettajien arvioimana.

POJAT	Normaali	Raja-arvo	Poikkeava	p-arvo
1. mittaus n=214, 2. mittaus n=164, 3. mittaus n=143	%	%	%	
Tunneoireet				
1. mittaus	91	5	5	
2. mittaus	96	4	0	<0,01
3. mittaus	94	6	1	<0,05
Käyttöoireet				
1. mittaus	73	9	18	
2. mittaus	71	13	17	ns
3. mittaus	73	11	16	ns
Yliaktiivisuus				
1. mittaus	72	5	23	
2. mittaus	71	7	21	ns
3. mittaus	73	8	19	ns
Kaverisuhteet				
1. mittaus	86	4	10	
2. mittaus	90	5	6	<0,05
3. mittaus	83	11	6	ns
Prososiaalinen käyttäytyminen				
1. mittaus	44	20	36	
2. mittaus	41	26	34	ns
3. mittaus	46	16	38	ns
Yhteispistemäärä				
1. mittaus	70	15	15	
2. mittaus	73	16	11	ns
3. mittaus	74	13	13	<0,05
TYTÖT	Normaali	Raja-arvo	Poikkeava	p-arvo
1. mittaus n=230, 2. mittaus n=183, 3. mittaus n=151	%	%	%	
Tunneoireet				
1. mittaus	96	2	2	
2. mittaus	94	3	3	ns
3. mittaus	93	1	5	ns
Käyttöoireet				
1. mittaus	88	6	6	
2. mittaus	90	2	8	ns
3. mittaus	92	1	7	ns
Yliaktiivisuus				
1. mittaus	92	1	7	
2. mittaus	91	2	7	ns
3. mittaus	93	1	6	ns
Kaverisuhteet				
1. mittaus	90	5	5	
2. mittaus	92	4	4	ns
3. mittaus	88	6	6	ns
Prososiaalinen käytös				
1. mittaus	72	15	13	
2. mittaus	73	16	10	ns
3. mittaus	80	11	9	ns

Yhteispistemäärä					
1. mittaus		90	6	5	
2. mittaus		87	8	5	ns
3. mittaus		87	7	5	ns

Muutoksia 1. ja 2. mittauksen sekä 1. ja 3. mittauksen välillä (todennäköisyys kuulua raja-arvo tai poikkeava -luokkaan) on testattu Waldin testillä logistisessa regressiossa (GEE-estimointi). Analyysit on vakioitu luokka-asteella. Ns=ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Liitetaulukko 11. Luokkien 1–3 ja luokkien 4–6 oppilaiden osuudet SDQ-mittarin pistemäärien mukaisissa luokissa eri mittauskerroilla opettajien arvioimana.

LUOKAT 1–3	Normaali	Raja-arvo	Poikkeava	p-arvo
1. mittaus n=303, 2. mittaus n=188, 3. mittaus n=140	%	%	%	
Tunneoireet				
1. mittaus	96	1	3	
2. mittaus	96	3	1	ns
3. mittaus	97	1	1	ns
Käyttöoireet				
1. mittaus	85	6	10	
2. mittaus	80	9	11	<0,05
3. mittaus	86	5	9	ns
Yliaktiivisuus				
1. mittaus	83	3	14	
2. mittaus	82	3	15	ns
3. mittaus	84	4	11	ns
Kaverisuhteet				
1. mittaus	91	3	6	
2. mittaus	94	4	2	ns
3. mittaus	89	6	4	ns
Prososiaalinen käyttäytyminen				
1. mittaus	62	17	22	
2. mittaus	60	20	21	ns
3. mittaus	65	15	20	ns
Yhteispistemäärä				
1. mittaus	84	9	8	
2. mittaus	81	11	7	ns
3. mittaus	85	8	7	ns
LUOKAT 4–6	Normaali	Raja-arvo	Poikkeava	p-arvo
1. mittaus n=141, 2. mittaus n=159, 3. mittaus n=154	%	%	%	
Tunneoireet				
1. mittaus	89	7	4	
2. mittaus	93	4	3	ns
3. mittaus	90	5	5	ns
Käyttöoireet				
1. mittaus	73	10	17	
2. mittaus	82	4	14	<0,01
3. mittaus	80	7	13	ns
Yliaktiivisuus				
1. mittaus	81	4	16	
2. mittaus	82	6	12	ns
3. mittaus	83	5	13	ns
Kaverisuhteet				
1. mittaus	80	9	11	
2. mittaus	87	4	8	<0,01
3. mittaus	83	10	8	ns
Prososiaalinen käytös				
1. mittaus	50	20	30	

Yhteispistemäärä					
1. mittaus		72	14	14	
2. mittaus		80	12	8	<0,05
3. mittaus		77	12	10	ns

Muutoksia 1. ja 2. mittauksen sekä 1. ja 3. mittauksen välillä (todennäköisyys kuulua raja-arvo tai poikkeava -luokkaan) on testattu Waldin testillä logistisessa regressiossa (GEE-estimointi). Analyysit on vakioitu sukupuolella. Ns=ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Liitetaulukko 12. Oppilaan taidot lomakkeen eri osa-alueiden keskiarvot kolmena eri mittauskertana tytöillä ja pojilla opettajan arvioimana (suurempi arvo tarkoittaa parempaa taitoa). Tytöt: 1. mittaus n=230, 2. mittaus n=182, 3. mittaus n=152. Pojat: 1. mittaus n=214, 2. mittaus n=164 ja 3. mittaus n=143.

	Keskiarvo	Keskihajonta	p-arvo
Itsenäinen opiskelu			
Pojat			
1. mittaus	16,52	0,31	
2. mittaus	16,76	0,35	<0,05
3. mittaus	17,26	0,38	<0,01
Tytöt			
1. mittaus	19,32	0,28	
2. mittaus	19,96	0,33	<0,01
3. mittaus	19,99	0,37	<0,01
Ryhmätyö			
Pojat			
1. mittaus	10,05	0,19	
2. mittaus	10,02	0,22	ns
3. mittaus	10,13	0,23	ns
Tytöt			
1. mittaus	11,84	0,18	
2. mittaus	12,31	0,21	<0,001
3. mittaus	12,14	0,23	<0,05
Vuorovaikutus			
Pojat			
1. mittaus	12,78	0,22	
2. mittaus	13,02	0,25	<0,05
3. mittaus	13,27	0,27	<0,01
Tytöt			
1. mittaus	14,74	0,21	
2. mittaus	15,34	0,24	<0,001
3. mittaus	15,61	0,26	<0,001
Tunnetaidot			
Pojat			
1. mittaus	16,01	0,27	
2. mittaus	16,35	0,31	<0,05
3. mittaus	16,67	0,33	<0,01
Tytöt			
1. mittaus	18,76	0,26	
2. mittaus	19,48	0,29	<0,001
3. mittaus	19,65	0,32	<0,001
Sosiaalisten ongelmien kanssa toimiminen			
Pojat			
1. mittaus	15,75	0,28	
2. mittaus	16,39	0,32	<0,05
3. mittaus	16,45	0,34	<0,05
Tytöt			
1. mittaus	18,32	0,27	
2. mittaus	19,14	0,30	<0,001
3. mittaus	19,30	0,33	<0,001

Muutoksia 1. ja 2. mittauksen sekä 1. ja 3. mittauksen välillä on testattu t-testillä lineaarisessa regressiossa (GEE-estimointi). Analyysit on vakioitu luokka-asteella. Ns=ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Liitetaulukko 13. Oppilaan taidot lomakkeen eri osa-alueiden keskiarvot kolmena eri mittauksetana alempien (luokat 1–3) ja ylempien (luokat 4–6) luokkien oppilailla opettajan arvioimana (suurempi arvo tarkoittaa parempaa taitoa). Luokat 1–3: 1. mittaus n=303, 2. mittaus n=188 ja 3. mittaus n=141. Luokat 4–6: 1. mittaus n=141, 2. mittaus n= 158 ja 3. mittaus n=154.

	Keskiarvo	Keskihajonta	p-arvo
Itsenäinen opiskelu			
Luokat 1–3			
1. mittaus	18,46	0,27	
2. mittaus	19,07	0,34	<0,05
3. mittaus	19,47	0,39	<0,01
Luokat 4–6			
1. mittaus	16,92	0,39	
2. mittaus	17,70	0,37	<0,01
3. mittaus	17,93	0,38	<0,05
Ryhmätö			
Luokat 1–3			
1. mittaus	11,21	0,17	
2. mittaus	11,52	0,21	<0,05
3. mittaus	11,68	0,25	ns
Luokat 4–6			
1. mittaus	10,48	0,25	
2. mittaus	10,87	0,23	ns
3. mittaus	10,70	0,24	ns
Vuorovaikutus			
Luokat 1–3			
1. mittaus	14,21	0,19	
2. mittaus	14,74	0,25	<0,05
3. mittaus	15,31	0,28	<0,001
Luokat 4–6			
1. mittaus	12,90	0,28	
2. mittaus	13,64	0,27	<0,01
3. mittaus	13,71	0,27	<0,01
Tunnetaidot			
Luokat 1–3			
1. mittaus	18,00	0,24	
2. mittaus	18,60	0,30	<0,05
3. mittaus	19,26	0,35	<0,001
Luokat 4–6			
1. mittaus	16,21	0,35	
2. mittaus	17,29	0,33	<0,01
3. mittaus	17,24	0,33	<0,001
Sosiaalisten ongelmien kanssa toimiminen			
Luokat 1–3			
1. mittaus	17,73	0,24	
2. mittaus	18,25	0,31	ns
3. mittaus	18,84	0,36	<0,01
Luokat 4–6			
1. mittaus	15,69	0,36	
2. mittaus	17,35	0,34	<0,001
3. mittaus	17,07	0,34	<0,001

Muutoksia 1. ja 2. mittauksen sekä 1. ja 3. mittauksen välillä on testattu t-testillä lineaarisessa regressiossa (GEE-estimointi). Analyysit on vakioitu sukupuolella. Ns=ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

Liitetaulukko 14. Vanhempien arviot (keskiarvo) lapsen taidoista lomakkeen eri osa-alueilla eri mittauskerroilla (suurempi arvo tarkoittaa parempaa taitoa). Tytöt: 1. mittaus n=172, 2. mittaus n=140 ja 3. mittaus n=107. Pojat: 1. mittaus n=170, 2. mittaus n=134 ja 3. mittaus n=102.

	Keskiarvo	Keskihajonta	p-arvo
Itsenäinen opiskelu			
Pojat			
1. mittaus	10,98	0,16	
2. mittaus	10,96	0,18	ns
3. mittaus	11,29	0,21	ns
Tytöt			
1. mittaus	11,70	0,16	
2. mittaus	11,89	0,18	ns
3. mittaus	12,18	0,20	ns
Vuorovaikutus			
Pojat			
1. mittaus	14,84	0,19	
2. mittaus	14,94	0,21	ns
3. mittaus	15,02	0,24	ns
Tytöt			
1. mittaus	15,74	0,19	
2. mittaus	16,00	0,21	ns
3. mittaus	16,18	0,24	ns
Tunnetaidot			
Pojat			
1. mittaus	17,69	0,25	
2. mittaus	18,36	0,28	<0,01
3. mittaus	18,63	0,32	<0,01
Tytöt			
1. mittaus	19,30	0,24	
2. mittaus	19,70	0,27	ns
3. mittaus	19,95	0,31	ns
Sosiaalisten ongelmien kanssa toimiminen			
Pojat			
1. mittaus	10,43	0,28	
2. mittaus	10,64	0,32	ns
3. mittaus	10,95	0,34	<0,01
Tytöt			
1. mittaus	11,30	0,27	
2. mittaus	11,64	0,30	ns
3. mittaus	11,65	0,33	ns

Muutoksia 1. ja 2. mittauksen sekä 1. ja 3. mittauksen välillä on testattu t-testillä lineaarisessa regressiossa (GEE-estimointi). Analyysit on vakioitu luokka-asteella. Ns=ero ei ole tilastollisesti merkitsevä.

OPPILAAN KYSELY

– HAASTATTELU

"Tämä on luottamuksellinen kysely.

Se tarkoittaa, että sinun vastauksiasi ei kerrota kenellekään täällä koululla. Vastaukset tulevat vain meille tutkijoille, emmekä me kerro niitä sellaisinaan eteenpäin."

"Minun nimeni on _____. Ja sinun nimesi on..."

(Täytä:)

Oppilaan nimi _____

Koulu _____

Luokka _____

Kyselyn vastaanottaja _____

OPETETAAN ALUKSI LAPSI VASTAAMAAN NAAMAPARERIA NÄYTTÄMÄLLÄ JA/TAI PUHUMALLA

***"Tässä kyselyssä kysytään, mitä sinä ajattelet omasta luokastasi ja koulunkäynnistä.
Tässä ei ole oikeita eikä väärää vastauksia, vaan haluan kuulla sinulta oman mielipiteesi."***

Aseta naamapaperi kohtisuoraan lapsen eteen.

"Tähän kyselyyn vastataan tällaisen naamapaperin avulla."

"Minä sanon lauseen.

Jos olet lauseen kanssa samaa mieltä, vastaat SAMAA MIELTÄ (näytä kädellä sinistä naamaa).

Jos olet lauseen kanssa eri mieltä, vastaat ERI MIELTÄ (näytä kädellä punaista naamaa).

Voit myös vastata SILTÄ VÄLILTÄ (näytä kädellä valkoista naamaa)."

Pidä pieni tauko ja varmista katseella, että lapsi ymmärsi.

"Otetaan nyt HARJOITTELUkysymys."

Koulun pihalla on paljon tekemistä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

VAIN TARVITTAESSA:

Jos lapsi ei näytä ymmärtävän vastaustekniikkaa, selitä:

"Jos olet SAMAA MIELTÄ, että koulun pihalla on paljon tekemistä, vastaat näin (näytä kädellä sinistä naamaa).

Jos olet ERI MIELTÄ, että koulun pihalla ei ole paljon tekemistä vastaat näin (näytä kädellä punaista naamaa).

Voit myös vastata SILTÄ VÄLILTÄ (näytä kädellä valkoista naamaa)."

Voit auttaa lasta tällä tavalla myöhemminkin, jos lapsi näyttää hämmentyneen vastaustekniikasta.

Älä toista ohjetta, jos lapsi näyttää vain miettivään asiaa. Anna silloin riittävästi miettimisaikaa.

Jos vaihtoehdon valinta näyttää tuottavan vaikeuksia, voit neutraalisti sanoa:

"Vastaa vain se joka tulee ensimmäisenä mieleen." tai

"Mikähän näistä sopisi parhaiten?"

"Sitten VARSINAISET kysymykset."

1. Luokassani on rauhallista työskennellä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

2. Luokkatovereideni kanssa on hauskaa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

3. Luokassani on hyvä tunnelma.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

4. Oppiminen koulussa on hauskaa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

5. Tiedän tunneilla, mitä opettaja haluaa minun tekevän.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

6. Pärjään hyvin koulussa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

7. Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä omalla luokallani.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

8. Viihdyn koulussa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

9. Uskallan kertoa luokassa ajatuksiani.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

10. Minulla on usein paha mieli koulussa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

11. Koulupäivät ovat väsyttäviä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

12. Opettajan mielestä en osaa asioita tarpeeksi hyvin.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

13. Opettajani ymmärtää minua.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

14. Voin luottaa opettajaani.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

15. Opettajani on reilu.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

**"Sitten tulee muutama kysymys KIUSAAMISESTA.
 Kiusaaminen tarkoittaa sitä, että joku tuottaa toiselle TAHALLAAN pahaa mieltä. Ja tämä
 tapahtuu MONTA KERTAA."**

"Ja tässä seuraava lause:"

16. Joku luokkatoverini on kiusannut minua viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

17. Joku muu koulustamme on kiusannut minua viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

18. Olen nähnyt, että jotakuta luokallani on kiusattu viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

19. Olen itse kiusannut jotakuta luokallani viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

"Nyt tulee kysymyksiä TEEN ITSE -TUNNISTA ja AAMUPIIRISTÄ."

20. Pidän Teen itse -tunnista.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

(käännä naamapaperi nurinpäin)

21. Kerro omin sanoin, mikä sinun mielestäsi Teen itse -tunnissa on hyvää.

entä muuta?

22. Mikä sinun mielestäsi Teen itse -tunnissa harmittaa?

entä muuta?

(käännä naamapaperi oikein päin)

23. Pidän Aamupiiristä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

(käännä naamapaperi nurinpäin)

24. Mikä Aamupiirissä on hyvää? _____

entä muuta? _____

25. Mikä Aamupiirissä harmittaa? _____

entä muuta? _____

(käännä naamapaperi oikeinpäin)

"Ja vielä viimeinen kysymys."

26. Tähän kyselyyn oli mukava vastata.

1

Samea mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

"Kiitos vastauksistasi! Olit meille suureksi avuksi."

OPPILAAN KYSELY
– RYHMÄTILANNE

Tämä on luottamuksellinen kysely.

Se tarkoittaa, että sinun vastauksiasi ei kerrota kenellekään täällä koululla. Vastaukset tulevat vain YHTEISPELIN tutkijoille, eikä niitä kerrota sellaisinaan eteenpäin.

Oppilaan nimi _____

Koulu _____

Luokka _____

Vastaa kysymyksiin ympyröimällä yksi kolmesta naamasta.

Vastaa kokonaan sen mukaan, mitä itse asiasta ajattelet. Tässä kyselyssä ei ole oikeita eikä väärviä vastauksia.

ESIMERKKIKYSYMYS:

Koulun pihalla on paljon tekemistä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

1. Luokassani on rauhallista työskennellä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

2. Luokkatovereideni kanssa on hauskaa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

3. Luokassani on hyvä tunnelma.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

4. Oppiminen koulussa on hauskaa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

5. Tiedän tunneilla, mitä opettaja haluaa minun tekevän.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

6. Pärjään hyvin koulussa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

7. Minulla on ainakin yksi hyvä ystävä omalla luokallani.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

8. Viihdyn koulussa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

9. Uskallan kertoa luokassa ajatuksiani.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

10. Minulla on usein paha mieli koulussa.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

11. Koulupäivät ovat väsyttäviä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

12. Opettajan mielestä en osaa asioita tarpeeksi hyvin.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

13. Opettajani ymmärtää minua.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

14. Voin luottaa opettajaani.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

15. Opettajani on reilu.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

KIUSAAMINEN

Kiusaaminen tarkoittaa sitä, että joku tuottaa toiselle tahallaan pahaa mieltä, ja tämä tapahtuu monta kertaa. Kiusaamista voi olla esimerkiksi toisen tavaroiden ottaminen ilman lupaa.

toisen satuttaminen.

ilkeiden asioiden sanominen toiselle.

leikin ulkopuolelle jättäminen.

16. Joku luokkatoverini on kiusannut minua viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

17. Joku muu koulustamme on kiusannut minua viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

18. Olen nähnyt, että jotakuta luokallani on kiusattu viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

19. Olen kiusannut jotakuta luokallani viime aikoina.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

TEEN ITSE -TUNTI

20. Pidän Teen itse -tunnista.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

Kirjoita vastuksesi viivalle:

21. Teen itse -tunnissa on minun mielestäni hyvää _____

22. Teen itse -tunnissa minun mielestäni harmittaa _____

AAMUPIIRI

23. Pidän Aamupiiristä.

1

Samaa mieltä

2

Siltä väliltä

3

Eri mieltä

Kirjoita vastuksesi viivalle:

24. Aamupiirissä on minun mielestäni hyvää _____

25. Aamupiirissä minun mielestäni harmittaa _____

JA NYT VIELÄ VIIMEINEN KYSYMYS

26. Tähän kyselyyn oli mukava vastata.

1
Samaa mieltä

2
Siltä väliltä

3
Eri mieltä

KIITOS VASTAUKSISTASI!

HUOLTAJAN KYSELY

Lomakkeen tietojen käyttö ja luottamuksellisuus

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Tässä lomakkeessa annetut tiedot tulevat ainoastaan YHTEISPELI -hankkeen tutkijoiden käyttöön. Lomakkeen tiedoista ei tuoteta sellaisia raportteja, joista yksittäiset vastaajat ovat tunnistettavissa.

Tässä kyselyssä kysytään lapsenne koulumotivaatiosta sekä kodin ja koulun yhteistoiminnasta. Kysymykset ovat monivalintakysymyksiä. Valitkaa jokaiseen kysymykseen mielestänne parhaiten sopiva vastausvaihtoehto.

Tämän kyselyn täyttämiseen kuluu noin 5-10 minuuttia. Yksittäisiä kysymyksiä ei kannata jäädä miettimään liian pitkäksi aikaa. Jos jokin kysymys tuntuu vaikealta vastata, valitkaa lähinnä sopivin vaihtoehto ja siirtykää eteenpäin.

Lapsen nimi _____

Lapsen koulu _____

Lapsen luokka _____

Lomakkeen täyttäjänä on

Lapsen äiti / äidin asemassa oleva aikuinen

Lapsen isä / isän asemassa oleva aikuinen

Kummatkin edellä mainitut yhdessä

Lapsi asuu

Samassa kodissa äidin ja isän kanssa

Pääsääntöisesti / kokonaan äidin luona

Pääsääntöisesti / kokonaan isän luona

Vuorotellen molempien luona

Muu asumismuoto, mikä? _____

Täytä / täyttäkää molempien vanhempien tiedot.

Lapsen äiti / äidin asemassa olevan aikuisen tiedot:

Syntymäaika (pp.kk.vvvv) _____

Mikä peruskoulutuksesi on?

Kansakoulu

Peruskoulu /keskikoulu

Ylioppilas

Ammatillinen koulutus?

Ei ammatillista koulutusta

Ammattikoulu tai opisto

Ammattikorkeakoulu

Yliopisto tai korkeakoulu

Muu, mikä?

Ammatti (kirjoita tähän ammattinimike):

Työtilanne tällä hetkellä

Ansiotyössä

Päätoiminen opiskelija

Kotiäiti tai -isä

Työtön tai lomautettu

Eläkeläinen

Muu, mikä?

Perheessä asuu vakituisesti

Yksi vanhempi / vanhemman asemassa oleva aikuinen

Kaksi vanhempaa / vanhemman asemassa olevaa

aikuista

Muu järjestely, mikä?

Lapsen isä / isän asemassa olevan aikuisen tiedot:

Syntymäaika (pp.kk.vvvv) _____

Mikä peruskoulutuksesi on?

Kansakoulu

Peruskoulu /keskikoulu

Ylioppilas

Ammatillinen koulutus?

Ei ammatillista koulutusta

Ammattikoulu tai opisto

Ammattikorkeakoulu

Yliopisto tai korkeakoulu

Muu, mikä?

Ammatti (kirjoita tähän ammattinimike):

Työtilanne tällä hetkellä

Ansiotyössä

Päätoiminen opiskelija

Kotiäiti tai -isä

Työtön tai lomautettu

Eläkeläinen

Muu, mikä?

Perheessä asuu vakituisesti

Yksi vanhempi / vanhemman asemassa oleva aikuinen

Kaksi vanhempaa / vanhemman asemassa olevaa

aikuista

Muu järjestely, mikä?

KOULUMOTIVAATIO

Tässä osiossa kysytään lapsenne koulumotivaatiosta. Jotkut kysymykset saattavat olla vaikeita arvioida. Vastaa silti parhaan kykysi mukaan ja yritä valita parhaiten sopiva vaihtoehto.

KM1. Miten arvoisitte lapsenne koulumotivaatiota keskimäärin?

(1 – hyvä, 2 – melko hyvä, 3 – ei hyvä, mutta ei huonokaan, 4 – melko huono, 5 – huono)

1 2 3 4 5

KM2. Miten usein lapsenne koulumotivaatio on erittäin tai melko alhainen?

(1 – päivittäin, 2 – viikoittain, 3 – muutaman kerran kuukaudessa, 4 – muutaman kerran lukukaudessa, 5 – ei koskaan)

1 2 3 4 5

KM3. Millä mielellä lapsenne yleensä lähtee aamuisin kouluun?

(1 – hyvällä, 2 – melko hyvällä, 3 – ei hyvällä, mutta ei huonollakaan, 4 – melko huonolla, 5 – huonolla)

1 2 3 4 5

KM4. Miten usein lapsenne lähtee huonolla tai erittäin huonolla mielellä kouluun?

(1 – päivittäin, 2 – viikoittain, 3 – muutaman kerran kuukaudessa, 4 – muutaman kerran lukukaudessa, 5 – ei koskaan)

1 2 3 4 5

KM5. Kuinka hyvin lapsenne voimat riittävät koko kouluviikkoon?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KM6. Miten usein lapsenne on melko tai erittäin väsynyt koulun vuoksi?

(1 – päivittäin, 2 – viikoittain, 3 – muutaman kerran kuukaudessa, 4 – muutaman kerran lukukaudessa, 5 – ei koskaan)

1 2 3 4 5

KM7. Miten lapsenne näyttää suhtautuvan koulunkäyntiin?

(1 – myönteisesti, 2 – melko myönteisesti, 3 – ei myönteisesti, mutta ei kielteisestikään, 4 – melko kielteisesti, 5 – kielteisesti)

1 2 3 4 5

KM8. Millä tavoin lapsenne suhtautuu läksyjen tekemiseen?

(1 – myönteisesti, 2 – melko myönteisesti, 3 – ei myönteisesti, mutta ei kielteisestikään, 4 – melko kielteisesti, 5 – kielteisesti)

1 2 3 4 5

KM9. Miten lapsenne keskittyy läksyjen tekemiseen?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ

Seuraavassa osiossa kysytään yhteistyöstä lapsenne opettajan ja rehtorin kanssa sekä kodin ja koulun yhteistyöstä yleisesti.

KK1. Minkälaiseksi koette yhteydenpidon lapsenne opettajan kanssa?

(1 – helpoksi), 2 – melko helpoksi), 3 – ei helpoksi), mutta ei hankalaksikaan, 4 – melko hankalaksi, 5 – hankalaksi)

1 2 3 4 5

KK2. Kuinka helppoa teidän on ottaa yhteyttä lapsenne opettajaan?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei hankalaakaan, 4 – melko hankalaa, 5 – hankalaa)

1 2 3 4 5

KK3. Kuinka helppoa teidän on ottaa tarvittaessa yhteyttä rehtoriin?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei hankalaakaan, 4 – melko hankalaa, 5 – hankalaa)

1 2 3 4 5

KK4. Miten hyvin teille on selvitetty mihin aikoihin lapsenne opettajaan on paras ottaa yhteyttä?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK5. Miten hyvin teille on selvitetty millä yhteydenottotavalla lapsenne opettajaan on paras ottaa yhteyttä?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK6. Miten hyvin teille on selvitetty millaisissa asioissa on paras ottaa yhteyttä rehtoriin?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK7. Miten helppoa teidän on ottaa lapsenne opettajan kanssa puheeksi huoli lapsestanne kun arvelette että lapsellanne on koulussa vaikeuksia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK8. Miten helppoa teidän on kertoa lapsenne opettajalle jos lapsellanne on kotona sellaisia huolia, jotka saattavat vaikuttaa koulutyöhön?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK9. Kuinka helppoa teidän on esittää omia ajatuksianne, mielipiteitänne ja kysymyksiä kahdenkeskeisissä keskusteluissa lapsenne opettajan kanssa?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK10. Miten hyvin koette että ajatuksenne ja mielipiteenne huomioidaan kahdenkeskisissä keskusteluissa lapsenne opettajan kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK11. Millaista teidän on esittää omia ajatuksianne tai kysymyksiä kahdenkeskisissä keskusteluissa lapsenne opettajan kanssa?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK12. Miten hyvin koette vanhempainvarttien ja vastaavien tapaamisten hyödyttävän lapsenne koulunkäyntiä?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK13. Miten hyvin koette opettajan tulevien viestien ja tiedotteiden hyödyttävän lapsenne koulunkäyntiä?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK14. Millaista teidän on esittää omia ajatuksianne tai kysymyksiä ja osallistua keskusteluun vanhempainilloissa?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK15. Miten hyvin koette että ajatuksenne tai mielipiteenne otetaan huomioon vanhempainilloissa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK16. Miten hyvin koette vanhempainiltojen hyödyttävän lapsenne koulunkäyntiä?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK17. Miten lapsenne opettaja onnistuu esittämään asioitaan rakentavalla tavalla yhteisissä tapaamisissanne?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK18. Kuinka helppoa mielestänne koulunne tilaisuuksissa (esim. vanhempainilloissa) on luoda suhteita muihin vanhempiin?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK19. Kuinka paljon luokan muista vanhemmista on sinulle hyötyä lapsesi koulunkäynnin kannalta?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK20. Miten opettaja keskustelee kanssasi lapsesi kasvuun ja koulunkäyntiin liittyvissä asioissa?

(1 – yhteistyöhaluisesti, 2 – melko yhteistyöhaluisesti, 3 – ei yhteistyöhaluisesti, mutta ei yhteistyöhaluttomastikaan, 4 – melko yhteistyöhaluttomasti, 5 – yhteistyöhaluttomasti)

1 2 3 4 5

KK21. Miten opettaja ottaa huomioon lapsenne kyvyt ja tarpeet?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK22. Miten tyytyväisiä olette lapsenne opettajan tekemään työhön?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK23. Miten paljon luotatte lapsenne opettajan ammattitaitoon?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK24. Miten hyvin voit luottaa, että lastanne koskevat asiat ja ongelmat ovat koulussa hyvin hoidossa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KIITOS VASTAUKSISTANNE!

LAPSEN TAIDOT

Vastaa tämän lomakkeen kysymyksiin lapsesi taidoista merkitsemällä rasti yhteen viidestä vaihtoehdosta asteikolla 1-5 (1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen). Vastaa sen perusteella minkälaisiksi koet lapsesi taidot tällä hetkellä. On hyvin tärkeää, että vastaat jokaiseen kysymykseen parhaan kykysi mukaan siitäkkin huolimatta, että et ole asiasta täysin varma – tai, että kysymykseen vastaaminen tuntuu vaikealta.

Lapsen nimi _____

Koulu _____

Luokka _____

Päivämäärä _____

Lomakkeen täyttjä on

Lapsen äiti / äidin asemassa oleva aikuinen

Lapsen isä / isän asemassa oleva aikuinen

Kummatkin edellä mainitut yhdessä

ASTEIKKO**ITSENÄINEN TYÖSKENTELY**

1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen

Arvioi lapsesi taitoa...	1	2	3	4	5
keskittyä itsenäisesti omaan työhönsä (esim. läksyihin)?					
tunnistaa itse, missä hän on hyvä ja missä tarvitsee vielä harjoitusta?					
asettaa itselle sopivia tavoitteita (esim. harrastuksissa)?					

ASTEIKKO**VUOROVAIKUTUS**

1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen

Arvioi lapsesi taitoa...	1	2	3	4	5
kertoa omat ajatuksensa ja mielipiteensä ymmärrettävästi?					
kuunnella toista keskittyen toisen asiaan?					
ymmärtää, että oman mielipiteen lisäksi muidenkin mielipiteet ovat arvokkaita?					
osallistua keskusteluihin ja aloittaa keskusteluja erilaisista asioista?					

ASTEIKKO

TUNNETAIDOT

1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen

Arvioi lapsesi taitoa...	1	2	3	4	5
tunnistaa tunteita ja puhua erilaisista tunteista?					
kertoa omista tunteistaan ja tarpeistaan?					
säädellä omia tunteita (esim. rauhoittua itse, hallita suuttumusta)?					
ymmärtää toisen ihmisen tunteita ja kokemuksia?					
auttaa toista säätelemään tunteitaan (esim. lohduttamalla tai piristämällä toista)?					

ASTEIKKO

ONGELMA- JA RISTIRIITATILANTEET

1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen

Arvioi lapsesi taitoa...	1	2	3	4	5
löytää itse sopuisa ratkaisu ristiriitatilanteissa (esim. vuorottelu, jakaminen)?					
toimia harkitusti ja pitää tarvittaessa päänsä kaveriporukoissa?					
pyytää ongelmiinsa apua muilta?					

Kiitos vastauksestanne!

OPETTAJAN KYSELY

Lomakkeen tietojen käyttö ja luottamuksellisuus

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Tässä lomakkeessa annetut tiedot tulevat ainoastaan YHTEISPELI -hankkeen tutkijoiden käyttöön. Lomakkeen tiedoista ei tuoteta sellaisia raportteja, joista yksittäiset vastaajat ovat tunnistettavissa.

Tässä kyselyssä kysytään lasten taidoista ryhmänä, luokkailmapiiristä, YHTEISPELIN työvälineistä, koulun ja kodin yhteistyöstä, koulunne työyhteisöstä sekä omasta työstäsi ja ammatillisesta ajattelustasi. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että vastaat kaikkiin kysymyksiin.

Tämän kyselyn täyttämiseen kuluu noin 35 minuuttia. Yksittäisiä kysymyksiä ei kannata jäädä miettimään liian pitkäksi aikaa. Jos jokin kysymys tuntuu vaikealta vastata, valitse lähinnä sopivin vaihtoehto ja siirry eteenpäin.

Otamme mielellämme palautetta vastaan kyselystä. Jos koit jonkin kysymyksen epäselväksi ja/tai vastaamisen vaikeaksi, ilmoitathan siitä meille vastattuasi kyselyyn.

Taustatiedot

Vastaajan nimi _____

Opetettava luokka _____

Koulu _____

Luokkasi oppilaiden
lukumäärä _____

Poikien lukumäärä
luokallasi _____

Tyttöjen lukumäärä
luokallasi _____

Kuinka moni luokkasi
oppilas saa säännöllisesti
erityistä tukea? _____

Edellisessä kysymyksessä
vastaamasi määrän LISÄKSI,
kuinka moni luokkasi oppilas
mielestäsi tarvitsisi erityistä
tukea? _____

Minkälaisia ulkoisia luokkanne koulutyöhön mahdollisesti vaikuttavia asioita viimeisen lukukauden aikana on tapahtunut (esim. remontit, muutot, lomautukset jne.)?

Mitä muita lasten kasvua tukevia menetelmiä teillä on YHTEISPELIN lisäksi luokassanne käytössä? (esim. KiVa koulu, Lions Quest, jne.)?

Hanke

Alkoi

Lasten taidot

Näitä taitoja arvioit tarkemmin ja oppilaskohtaisesti OPPILAAAN TAIDOT -lomakkeella. Vastaa nyt millaiseksi koet oppilaidesi alla olevat taidot ryhmän tasolla.

Tunnetaidot: Taito tunnistaa ja käsitellä erilaisia tunteita sekä eläytyä toisten ihmisten tunnekokemuksiin.

Vuorovaikutustaidot: Taito olla yhteydessä toisiin ihmisiin itselle ja muille suotuisalla tavalla. Taito kuunnella, ilmaista oma asiansa ja tehdä yhteistyötä.

Ongelmanratkaisutaidot: Taito tunnistaa ongelmallinen tilanne ja arvioida siihen liittyviä riskejä, esteitä ja voimavaroja. Taito asettaa itselle sopivia tavoitteita, tuottaa hyviä ratkaisuja ongelmiin ja arvioida näiden ratkaisujen toimivuutta.

Muut koulunkäynnin kannalta tärkeät taidot: Koululaisen arjen sujuvuuden kannalta tärkeät taidot. Esimerkiksi taito huolehtia tavaroistaan, taito käyttää työvälineitä ja materiaalia, taito liikkua omatoimisesti koulun alueella, taito lukea lukujärjestyksestä ja taito noudattaa koulun sääntöjä (esim. ruokalakäyttäytyminen).

LT1. Miten arvioisit luokkasi tämän hetkisiä tunnetaitoja?

(1 – hyvät, 2 – melko hyvät, 3 – ei hyvät, mutta ei puutteellisetkaan, 4 – jonkin verran puutteelliset, 5 – puutteelliset)

1 2 3 4 5

LT2. Miten arvioisit luokkasi tämän hetkisiä vuorovaikutustaitoja?

(1 – hyvät, 2 – melko hyvät, 3 – ei hyvät, mutta ei puutteellisetkaan, 4 – jonkin verran puutteelliset, 5 – puutteelliset)

1 2 3 4 5

LT3. Miten arvioisit luokkasi tämän hetkisiä ongelmanratkaisutaitoja?

(1 – hyvät, 2 – melko hyvät, 3 – ei hyvät, mutta ei puutteellisetkaan, 4 – jonkin verran puutteelliset, 5 – puutteelliset)

1 2 3 4 5

LT4. Miten arvioisit luokkasi tämän hetkisiä ryhmätyötaitoja?

(1 – hyvät, 2 – melko hyvät, 3 – ei hyvät, mutta ei puutteellisetkaan, 4 – jonkin verran puutteelliset, 5 – puutteelliset)

1 2 3 4 5

LT5. Miten arvioisit luokkasi tämän hetkisiä muita koulunkäynnin kannalta tärkeitä taitoja?

(1 – hyvät, 2 – melko hyvät, 3 – ei hyvät, mutta ei puutteellisetkaan, 4 – jonkin verran puutteelliset, 5 – puutteelliset)

1 2 3 4 5

Luokkailmapiiri

Vastaa seuraavaksi muutamaan kysymykseen luokkailmapiiristä.

LI1. Minkälainen luokkasi ilmapiiri on tällä hetkellä?

(1 – hyvä, 2 – melko hyvä, 3 – ei hyvä, mutta ei huonokaan, 4 – melko huono, 5 – huono)

1 2 3 4 5

LI2. Miten paljon teillä on yhteisiä hetkiä, joissa kaikilla on hauskaa?

(1 – monta kertaa päivässä, 2 – kerran päivässä, 3 – 2-4 kertaa viikossa, 4 – kerran viikossa, 5 – harvemmin)

1 2 3 4 5

LI3. Miten arvioisit luokan kykyä toimia yhdessä isona ryhmänä?

(1 – hyvä, 2 – melko hyvä, 3 – ei hyvä, mutta ei huonokaan, 4 – melko huono, 5 – huono)

1 2 3 4 5

LI4. Kuinka paljon luokallasi on opetustasi tai oppimista häiritsevää käyttäytymistä?

(1 – vähän tai ei ollenkaan, 2 – melko vähän, 3 – ei vähän, mutta ei paljonkaan, 4 – melko paljon, 5 – paljon)

1 2 3 4 5

LI5. Kuinka paljon luokkasi oppilaiden keskuudessa on kiusaamista?

(1 – vähän tai ei ollenkaan, 2 – melko vähän, 3 – ei vähän, mutta ei paljonkaan, 4 – melko paljon, 5 – paljon)

1 2 3 4 5

YHTEISPELIN työvälineet

Seuraavaksi kysytään YHTEISPELIN työvälineistä, jotka olet ottanut käyttöön luokassasi.

Teen itse -tunti

TA1. Miltä Teen itse -tunnin käytön aloittaminen tuntui?

(1 – helpolta, 2 – melko helpolta, 3 – ei helpolta, mutta ei vaikealtakaan, 4 – melko vaikealta, 5 – vaikealta)

1 2 3 4 5

TA2. Kuinka tarpeellinen Teen itse -tunnin koulutus oli käytön aloittamisen suhteen?

(1 – tarpeellinen, 2 – melko tarpeellinen, 3 – ei tarpeellinen, mutta ei tarpeetonkaan, 4 – melko tarpeeton, 5 – tarpeeton)

1 2 3 4 5

TA3. Kuinka helppoa Teen itse -tunnin aloittaminen olisi ollut ilman koulutusta?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TA4. Kuinka helppoa Teen itse -tunnin aloittaminen olisi ollut ilman koulutuksessa jaettua kirjallista materiaalia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TA5. Minkälaista oli löytää aikaa Teen itse -tunnin aloittamiselle?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TI1. Millaista Teen itse -tunnin pitäminen on?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TI2. Miltä Teen itse -tunnin pitäminen tuntuu (oma tunne)?

(1 – hyvältä, 2 – melko hyvältä, 3 – ei hyvältä, mutta ei huonoltakaan, 4 – melko huonolta, 5 – huonolta)

1 2 3 4 5

TI3. Kuinka riittäviä Teen itse -tunnin koulutus ja materiaali ovat Teen itse -tunnin jatkuvaan käyttöön?

(1 – riittäviä, 2 – melko riittäviä, 3 – ei riittäviä, mutta ei riittämättömiäkään, 4 – melko riittämättömiä, 5 – riittämättömiä)

1 2 3 4 5

TI3b. Jos vastasit edelliseen kysymykseen vaihtoehdon 4 tai 5, mitä jäit kaipaamaan?

TI4. Miten Teen itse -tunti vaikuttaa kiireeseen työssäsi?

(1 – vähentävästi, 2 – hieman vähentävästi, 3 – ei vaikutusta, 4 – hieman lisäävästi, 5 – lisäävästi)

1 2 3 4 5

TI5. Millainen Teen itse -tunti on mielestäsi lapsille?

(1 – hyödyllinen, 2 – melko hyödyllinen, 3 – ei hyödyllinen, mutta ei haitallinenkaan, 4 – melko haitallinen, 5 – haitallinen)

1 2 3 4 5

TI6. Miten Teen itse -tunti on vaikuttanut ongelmiin luokassasi?

(1 – vähentänyt, 2 – vähentänyt hieman, 3 – ei muutosta, 4 – lisännyt hieman, 5 – lisännyt)

1 2 3 4 5

TI7. Kuinka hyvin Teen itse -tunti sopii yhteen omien ammatillisten tavoitteittesi ja arvojesi kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TI8. Kuinka hyvin Teen itse -tunti sopii yhteen koulun tavoitteiden ja arvojen kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TI9. Kuinka hyvin Teen itse -tunti sopii omiin työtapoihisi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TI10. Kuinka helppo sinun on ymmärtää Teen itse -tunnin tarkoitus ja periaatteet?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TI11. Paljonko Teen itse -tunti on kuluvan lukukauden aikana lisännyt ammatillista tietämystäsi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TI12. Paljonko Teen itse -tunti on hämmentänyt ammatillista ajatteluasi kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TI13. Paljonko Teen itse -tunti on tarjonnut sinulle oivalluksia kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TI14. Kuinka paljon olet keskustellut Teen itse -tunnista työpaikalla?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TI15. Kuinka monta kertaa olet ollut seuraamassa muiden opettajien Teen itse -tunteja kuluvan lukukauden aikana?

TI16. Kuinka monta kertaa muut työntekijät ovat käyneet seuraamassa sinun Teen itse -tuntiasi kuluvan lukukauden aikana?

Aamupiiri

AA1. Miltä Aamupiirin käytön aloittaminen tuntui?

(1 – helpolta, 2 – melko helpolta, 3 – ei helpolta, mutta ei vaikealtakaan, 4 – melko vaikealta, 5 – vaikealta)

1 2 3 4 5

AA2. Kuinka tarpeellinen Aamupiirin koulutus oli käytön aloittamisen suhteen?

(1 – tarpeellinen, 2 – melko tarpeellinen, 3 – ei tarpeellinen, mutta ei tarpeetonkaan, 4 – melko tarpeeton, 5 – tarpeeton)

1 2 3 4 5

AA3. Millaista Aamupiirin aloittaminen olisi ollut ilman koulutusta?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

AA4. Millaista Aamupiirin aloittaminen olisi ollut ilman koulutuksessa jaettua kirjallista materiaalia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

AA5. Millaista oli löytää aikaa Aamupiirin aloittamiselle?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

AP1. Millaista Aamupiirin pitäminen on?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

AP2. Miltä Aamupiirin pitäminen tuntuu (oma tunne)?

(1 – hyvältä, 2 – melko hyvältä, 3 – ei hyvältä, mutta ei huonoltakaan, 4 – melko huonolta, 5 – huonolta)

1 2 3 4 5

AP3. Kuinka riittäviä Aamupiirin koulutus ja materiaali ovat Aamupiirin jatkuvaan käyttöön?

(1 – riittäviä, 2 – melko riittäviä, 3 – ei riittäviä, mutta ei riittämättömiäkään, 4 – melko riittämättömiä, 5 – riittämättömiä)

1 2 3 4 5

AP3b. Jos vastasit edelliseen kysymykseen vaihtoehdon 4 tai 5, mitä jäit kaipaamaan?**AP4. Miten Aamupiiri vaikuttaa kiireeseen työssäsi?**

(1 – vähentävästi, 2 – hieman vähentävästi, 3 – ei vaikutusta, 4 – hieman lisäävästi, 5 – lisäävästi)

1 2 3 4 5

AP5. Millainen Aamupiiri on mielestäsi lapsille?

(1 – hyödyllinen, 2 – melko hyödyllinen, 3 – ei hyödyllinen, mutta ei haitallinenkaan, 4 – melko haitallinen, 5 – haitallinen)

1 2 3 4 5

AP6. Onko Aamupiiri vaikuttanut ongelmiin luokassasi?

(1 – vähentänyt, 2 – vähentänyt hieman, 3 – ei vähentänyt, mutta ei lisännyt, 4 – lisännyt hieman, 5 – lisännyt)

1 2 3 4 5

AP7. Kuinka hyvin Aamupiiri sopii yhteen omien ammatillisten tavoitteittesi ja arvojesi kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

AP8. Kuinka hyvin Aamupiiri sopii yhteen koulun tavoitteiden ja arvojen kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

AP9. Kuinka hyvin Aamupiiri sopii omiin työtapoihisi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

AP10. Kuinka helppo sinun on ymmärtää Aamupiirin tarkoitus ja periaatteet?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

AP11. Paljonko Aamupiiri on kuluvan lukukauden aikana lisännyt ammatillista tietämystäsi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

AP12. Paljonko Aamupiiri on hämmentänyt ammatillista ajatteluasi kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

AP13. Paljonko Aamupiiri on tarjonnut sinulle oivalluksia kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

AP14. Kuinka paljon olet keskustellut Aamupiiristä työpaikalla?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

AP15. Kuinka monta kertaa olet ollut seuraamassa muiden opettajien Aamupiiriä kuluvan lukukauden aikana?

AP16. Kuinka monta kertaa muut työntekijät ovat käyneet seuraamassa sinun Aamupiiriäsi kuluvan lukukauden aikana?

YHTEISPELIN työvälineiden hyödyt ja haitat

Vastaa vielä kolmeen kysymykseen YHTEISPELIN työvälineiden tuottamista hyödyistä.

YH1. Oletko havainnut YHTEISPELIN työvälineiden tuottamia hyötyjä omissa oppilaissasi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

YH1b. Millaisia hyötyjä?

YH2. Oletko havainnut YHTEISPELIN työvälineiden tuottamia haittoja omissa oppilaissasi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

YH2b. Millaisia haittoja?

YH3. Minkälaisia YHTEISELIN vaikutuksia olet huomannut muiden YHTEISELI-luokkien oppilaissa?

(1 – selkeitä hyötyjä, 2 – vähäisiä hyötyjä, 3 – ei muutosta, 4 – vähäisiä haittoja, 5 – selkeitä haittoja, X – en osaa sanoa)

1 2 3 4 5 X

YH3b. Kuvaile vaikutuksia.**YH4. Millaisia vaikutuksia YHTEISELISTÄ on ollut hyötyä työyhteisöllesi?**

(1 – selkeitä hyötyjä, 2 – vähäisiä hyötyjä, 3 – ei muutosta, 4 – vähäisiä haittoja, 5 – selkeitä haittoja, X – en osaa sanoa)

1 2 3 4 5 X

YH4b. Kuvaile vaikutuksia.**Koulun ja kodin yhteistyö**

Nyt kysytään koulun ja kodin yhteistyöstä. Vastaa kysymyksiin sen perusteella, millaiseksi koet yhteistyön oman luokkasi vanhempien kanssa.

KK1. Minkälaiseksi koet yhteydenpidon vanhempien kanssa?

(1 – helpoksi, 2 – melko helpoksi, 3 – ei helpoksi, mutta ei hankalaksikaan, 4 – melko hankalaksi, 5 – hankalaksi)

1 2 3 4 5

KK2. Kuinka helppoa sinun on ottaa yhteyttä vanhempiin?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei hankalakaan, 4 – melko hankalaa, 5 – hankalaa)

1 2 3 4 5

KK3. Minkälaisiin aikoihin vanhempien yhteydenotot sinulle pääsääntöisesti tulevat?

(1 – sopiviin, 2 – melko sopiviin, 3 – ei sopiviin, mutta ei epäsopiviinkaan, 4 – melko epäsopiviin, 5 – epäsopiviin)

1 2 3 4 5

KK4. Kuinka sopivilla tavoilla vanhempien yhteydenotot sinulle pääsääntöisesti tulevat?

(1 – sopivilla, 2 – melko sopivilla, 3 – ei sopivilla, mutta ei epäsopivillakaan, 4 – melko epäsopivilla, 5 – epäsopivilla)

1 2 3 4 5

KK5. Miten paljon vanhemmat ottavat yhteyttä lapsensa koulunkäynnin kannalta OLEELLISISSA asioissa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK6. Miten paljon vanhemmat ottavat yhteyttä lapsensa koulunkäynnin kannalta EPÄOLEELLISISSA asioissa?

(1 – vähän, 2 – melko vähän, 3 – ei vähän, mutta ei paljonkaan, 4 – melko paljon, 5 – paljon)

1 2 3 4 5

KK7. Millaista on ottaa vanhempien kanssa puheeksi huoli oppilaasta, kun arvelet että oppilaan kotona on vaikeuksia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK8. Millaista on ottaa vanhempien kanssa puheeksi huoli oppilaasta, kun oppilaalla on koulussa vaikeuksia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

KK9. Kuinka paljon vanhemmat esittävät omia ajatuksiaan, kysymyksiä tai mielipiteitään sinun ja vanhemman välisissä keskusteluissa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK10. Kuinka hyödyllisiksi koulun ja kodin yhteistyölle koet pitämäsi vanhempainillat?

(1 – hyödylliseksi, 2 – melko hyödylliseksi, 3 – en hyödylliseksi, mutta en hyödyttömiksikään, 4 – melko hyödyttömiksi, 5 – hyödyttömiksi)

1 2 3 4 5

KK11. Kuinka paljon vanhemmat esittävät omia ajatuksiaan, kysymyksiä tai osallistuvat keskusteluun vanhempainilloissa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK12. Miten vanhemmat keskustelevat kanssasi lapsensa koulunkäyntiin liittyvistä asioista?

(1 – yhteistyöhaluisesti, 2 – melko yhteistyöhaluisesti, 3 – ei yhteistyöhaluisesti, mutta ei yhteistyöhaluttomastikaan, 4 – melko yhteistyöhaluttomasti, 5 – yhteistyöhaluttomasti)

1 2 3 4 5

KK13. Kuinka paljon vanhemmat luovat ja ylläpitävät suhteita toisiinsa yhteisissä tapaamisissa (esim. vanhempainilloissa)?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK14. Minkälaisena näet oman työsi kannalta sen, että vanhemmat tuntevat toisensa paremmin?

(1 – helpottavana, 2 – melko helpottavana, 3 – ei helpottavana, mutta ei hankaloittavanakaan, 4 – melko hankaloittavana, 5 – hankaloittavana)

1 2 3 4 5

KK14b. Kuinka monta haastavaa tilannetta sinulla oli luokkasi vanhempien kanssa viimeisen kuukauden aikana?

KK15. Minkälaiseksi koet koulun ja kodin yhteistyön käytännössä?

(1 – mielekkääksi, 2 – melko mielekkääksi, 3 – en mielekkääksi, mutta en turhauttavaksikaan, 4 – melko turhauttavaksi, 5 – turhauttavaksi)

1 2 3 4 5

KK16. Kuinka paljon luokallasi on vanhempia, joiden kiinnostuksen tai tuen lapsensa koulunkäyntiä kohtaan koet täysin tai osittain riittämättömäksi?

(1 – ei ollenkaan, 2 – melko vähän, 3 – ei vähän, mutta ei paljonkaan, 4 – melko paljon, 5 – paljon)

1 2 3 4 5

KK17. Minkälaiseksi koet vanhempien tuen lastensa koulunkäyntiä kohtaan yleisesti?

(1 – huolehtivaksi, 2 – melko huolehtivaksi, 3 – ei huolehtivaksi, mutta en välinpitämättömäksiäkään, 4 – melko välinpitämättömäksi, 5 – välinpitämättömäksi)

1 2 3 4 5

KK18. Miten paljon koet oppilaidesi vanhempien luottavan tekemääsi työhön?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KK19. Koetko saavasi vanhemmilta tarvittaessa tukea oppilaisiin liittyvissä pulmatilanteissa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

Työyhteisö

Seuraavat kysymykset koskevat koulunne työyhteisöä ja toimintaasi työyhteisön jäsenenä. Koulun yhteisillä tavoitteilla tarkoitetaan sellaisia tavoitteita, jotka on määritelty koulun omassa opetus- ja lukuvuosisuunnitelmassa. Vastaa kaikkiin kysymyksiin oman näkemyksesi pohjalta. Älä pyri arvaamaan, mitä muut asiasta ajattelevat.

TY1. Kuinka hyvin koulunne yhteiset tavoitteet on mielestäsi määritelty?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY2. Miten hyvin onnistut toteuttamaan näitä tavoitteita konkreettisesti työssäsi tällä hetkellä?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY3. Kuinka hyvin työsi ja velvollisuutesi on rajattu?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY4. Kuinka hyvin työolosuhteesi tukevat ennakoivaa ja suunnitelmallista työskentelyä?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY5. Kuinka hyvin työolosuhteesi tukevat työn ja työmäärän hallintaa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY6. Kuinka hyvin työolosuhteesi tukevat ammatillisten tavoitteidesi saavuttamista?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY7. Millaista sinun on ottaa itsellesi tärkeitä asioita esille työyhteisössäsi?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TY8. Miten avoimeksi koet keskustelut työyhteisössäsi?

(1 – avoimeksi, 2 – melko avoimeksi, 3 – en avoimeksi, mutta en pidättyväksikään, 4 – melko pidättyväksi, 5 – pidättyväksi)

1 2 3 4 5

TY9. Kuinka paljon työyhteisössäsi on mielestäsi rakentavaa keskustelua?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TY10. Kuinka paljon työyhteisössäsi on mielestäsi ei-rakentavaa keskustelua?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TY11. Kuinka arvostavaa työyhteisösi keskustelukulttuuri on?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TY12. Miten helppo sinun on osallistua keskusteluihin työyhteisössäsi?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TY13. Miten muut työyhteisön jäsenet suhtautuvat ideoihisi ja ehdotuksiisi?

(1 – kannustavasti, 2 – melko kannustavasti, 3 – ei kannustavasti, mutta ei välinpitämättömästäkään, 4 – melko välinpitämättömästi, 5 – välinpitämättömästi)

1 2 3 4 5

TY14. Kuinka lämminhenkistä kanssakäyminen on työyhteisössäsi?

(1 – lämminhenkistä, 2 – melko lämminhenkistä, 3 – ei lämminhenkistä, mutta ei viileääkään, 4 – melko viileää, 5 – viileää)

1 2 3 4 5

TY15. Kuinka hyvin sinut huomioidaan työyhteisösi jokapäiväisessä toiminnassa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY16. Kuinka paljon JAAT osaamistasi, tietotaitoasi tai materiaaleja muiden opettajien kesken?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY17. Kuinka paljon SAAT vinkkejä, tietotaitoa tai materiaaleja muilta opettajilta?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY18. Miten hyvin voit käyttää kekseliäisyyttä ja luovuutta työssäsi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY19. Kun kohtaat työssäsi ongelmia, kuinka hyvin tiedät mistä saisi apua?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY20. Kun kohtaat työssäsi ongelmia, kuinka helppo sinun on pyytää apua työyhteisösi jäseniltä?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TY21. Kun kohtaat työssäsi ongelmia, kuinka helppo sinun on pyytää apua esimieheltäsi?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TY22. Kun kohtaat työssäsi ongelmia, kuinka paljon saat apua työyhteisösi jäseniltä?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY23. Kun kohtaat työssäsi ongelmia, kuinka paljon saat apua esimieheltäsi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY24. Kuinka hyvin pystyt ilmaisemaan työhösi liittyviä tarpeita tai toiveita työyhteisössäsi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY25. Kuinka paljon saat arvostusta työyhteisösi jäseniltä?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY26. Kuinka paljon saat arvostusta työyhteisösi esimieheltäsi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY27. Kuinka paljon saat palautetta työstäsi työyhteisösi jäseniltä?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY28. Kuinka paljon saat palautetta työstäsi esimieheltäsi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY29. Mitä mieltä olet työyhteisösi toiminnasta kokonaisuutena?

(1 – toimii hyvin, 2 – toimii melko hyvin, 3 – ei toimi hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – toimii melko huonosti, 5 – toimii huonosti)

1 2 3 4 5

TY30. Miten arvioisit työyhteisösi ilmapiiriä syksyn 2010 aikana?

(1 – hyvä, 2 – melko hyvä, 3 – ei hyvä, mutta ei huonokaan, 4 – melko huono, 5 – huono)

1 2 3 4 5

TY31. Kuinka sinulla on työssäsi mahdollisuuksia lasten terveen kasvun tukemiseen?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY32. Miten hyvin opettajankokoukset / yhteinen yt-aika tukee omaa työtäsi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY33. Kuinka motivoivaksi koet ilmapiirin työyhteisössänne?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY34. Kuinka virkistäväksi koet ilmapiirin työyhteisössänne?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY35. Miten arvioisit työyhteisösi toimintaa kokonaisuutena kouluarvosanalla?

(asteikko 4-10, plussan tarkkuudella)

OPETTAJAN TYÖ

Tässä kyselyn viimeisessä osiossa arvioidaan oman työn sisältöä sekä ammatillista ajattelua.

OT1. Kuinka paljon työsi tarjoaa mielekkäitä haasteita?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

OT2. Millaisiksi koet työsi vaatimukset?

(1 – suuriksi, 2 – melko suuriksi, 3 – en suuriksi, mutta en pieniksikään, 4 – melko pieniksi, 5 – pieniksi)

1 2 3 4 5

OT3. Arvioi työaikasi riittävyttä työtehtäviesi hoitamiseen.

(1 – riittää huonosti, 2 – riittää melko huonosti, 3 – riittää sopivasti, 4 – aikaa jää hieman ylikin, 5 – aikaa jää runsaasti yli)

1 2 3 4 5

OT4. Minkä verran koet että työasiasi kuormittavat sinua vapaa-ajallasi?

(1 – vähän tai eivät ollenkaan, 2 – melko vähän, 3 – eivät vähän, mutta ei paljonkaan, 4 – melko paljon, 5 – paljon)

1 2 3 4 5

OT5. Kuinka paljon työsi tuottaa sinulle iloa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1 2 3 4 5

OT6. Kuinka paljon työsi antaa sinulle voimia?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1 2 3 4 5

OT7. Kuinka paljon työsi vie voimiasi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1 2 3 4 5

OT8. Kuinka paljon työsi motivoi sinua?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1 2 3 4 5

OT9. Kuinka jaksat työssäsi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

Vastaa vielä lopuksi kuuteen kysymykseen työsi antoisuudesta ja kuormittavuudesta.

Miten antoisiksi koet seuraavat asiat?

(valitse sopivin vaihtoehto)

OT10a. Työskentely oppilaiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

OT10b. Työskentely vanhempien kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

OT10c. Toiminta muiden koulun työntekijöiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

Miten kuormittaviksi koet seuraavat asiat?

(valitse sopivin vaihtoehto)

OT11a. Työskentely oppilaiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

OT11b. Työskentely vanhempien kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

OT11c. Toiminta muiden koulun työntekijöiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KIITOS VASTAUKSISTASI!

PALAUTA KYSELY VASTAUSKUURESSA OPPILAIDEN TAITO- JA SDQ-KYSELYIDEN MUKANA.

OPPILAAN TAIDOT

Vastaa tämän lomakkeen kysymyksiin oppilaiden taidoista merkitsemällä rasti yhteen viidestä vaihtoehdosta asteikolla 1-5 (1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen). Vastaa sen perusteella minkälaisiksi koet oppilaan taidot tällä hetkellä. On hyvin tärkeää, että vastaat jokaiseen kysymykseen parhaan kykysi mukaan siitäkin huolimatta, että et ole asiasta täysin varma – tai, että kysymykseen vastaaminen tuntuu vaikealta.

Oppilaan nimi _____
Koulu _____
Luokka _____
Päivämäärä _____
Lomakkeen täyttäjän nimi _____

ASTEIKKO

ITSENÄINEN OPISKELU

1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen

Arvioi oppilaan taitoa...	1	2	3	4	5
keskittyä itsenäisesti omaan työhönsä?					
ratkoa itsenäisessä työskentelyssä eteen tulevia ongelmia?					
ottaa vastaan opetusta ja osallistua siihen?					
tunnistaa oikein omat vahvuutensa ja heikkoutensa?					
asettaa itselle sopivia tavoitteita?					

RYHMÄTYÖ

Arvioi oppilaan taitoa...	1	2	3	4	5
toimia vuorotellen ja jakaen?					
työskennellä pienryhmässä?					
toimia ryhmän hyväksi ottaen huomioon omat ja muiden tarpeet?					

ASTEIKKO

VUOROVAIKUTUS

1 – selvästi puutteellinen ... 5 – erinomainen

Arvioi oppilaan taitoa...	1	2	3	4	5
ilmaista omat ajatuksensa ja mielipiteensä selkeästi?					
kuunnella toista keskittyen toisen asiaan?					
ymmärtää ja kunnioittaa toisten ihmisten näkökulmia?					
aloittaa ja ylläpitää keskusteluja ilman opettajan ohjausta?					

TUNNETAIDOT

Arvioi oppilaan taitoa...	1	2	3	4	5
tunnistaa ja nimetä erilaisia tunteita?					
ilmaista omat tunteensa ja tarpeensa selkeästi?					
säädellä omia tunteita?					
myötäelää toisen ihmisen tunteita ja kokemuksia?					
auttaa toista tulemaan toimeen omien tunteidensa kanssa (esim. lohduttaa tai piristää toista)?					

SOSIAALISTEN ONGELMIEN KANSSA TOIMIMINEN

Arvioi oppilaan taitoa...	1	2	3	4	5
tunnistaa sosiaalisesti ongelmallinen tilanne?					
huomioida eri osapuolten näkökulmat ongelmatilanteessa?					
löytää itse sopuisa ratkaisu ongelmatilanteissa?					
kieltäytyä ja toimia harkitusti kaveripiirin painostuksen alla?					
pyytää ongelmatilanteissa apua?					

Kiitos vastauksestanne!

REHTORIN KYSELY**Lomakkeen tietojen käyttö ja luottamuksellisuus**

Kaikki vastaukset käsitellään luottamuksellisesti. Tässä lomakkeessa annetut tiedot tulevat ainoastaan YHTEISPELI -hankkeen tutkijoiden käyttöön. Lomakkeen tiedoista ei tuoteta sellaisia raportteja, joista yksittäiset vastaajat ovat tunnistettavissa.

Tässä kyselyssä kysytään koulun ja kodin yhteistyöstä, YHTEISPELIN työvälineiden käytöstä, työyhteisön toiminnasta sekä rehtorin työstä. Tutkimuksen luotettavuuden kannalta on tärkeää, että vastaat kaikkiin kysymyksiin.

Tämän kyselyn täyttämiseen kuluu noin 20 minuuttia. Yksittäisiä kysymyksiä ei kannata jäädä miettimään liian pitkäksi aikaa. Jos jokin kysymys tuntuu vaikealta vastata, valitse lähinnä sopivin vaihtoehto ja siirry eteenpäin.

Otamme mielellämme palautetta vastaan kyselystä. Jos koit jonkin kysymyksen epäselväksi ja/tai vastaamisen vaikeaksi, ilmoitathan siitä meille vastattuasi kyselyyn.

Vastaa ensin taustatietokysymyksiin.

Vastaajan nimi _____

Koulu _____

Minkälaisia ulkoisia luokkanne koulutyöhön mahdollisesti vaikuttavia asioita syksyn 2010 aikana on tapahtunut (esim. remontit, muutot, lomautukset jne.)?

Mitä muita lasten kasvua tukevia menetelmiä teillä on YHTEISPELIN lisäksi koulussanne käytössä? (esim. KiVa koulu, Lions Quest, jne.)?

Menetelmä	Käyttö alkoi
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

Opettajien lukumäärä koulussasi tällä hetkellä _____

**Kouluavustajien / koulunkäyntiavustajien /
 koulunkäynnin ohjaajien lukumäärä koulussasi tällä hetkellä** _____

Muun henkilökunnan lukumäärä koulussasi tällä hetkellä

Keittiöhenkilökunta _____

Siistijät _____

Muut _____

Oppilaiden lukumäärä koulussasi tällä hetkellä	_____
Erytystä tukea tarvitsevien oppilaiden lukumäärä koulussasi	_____
Erytystä tukea tarvitsevien oppilaiden lukumäärä YHTEISPELI-luokilla	_____
Kuinka paljon poissaoloja koulussanne on ollut tällä lukukaudella?	_____
Kuinka paljon poissaoloja YHTEISPELI-luokilla on ollut tällä lukukaudella?	_____
Kuinka paljon koulussanne on ollut ojentamisia tällä lukukaudella?	_____
Kuinka paljon YHTEISPELI-luokilla on ollut ojentamisia tällä lukukaudella?	_____

KOULUN JA KODIN YHTEISTYÖ

Vastaa seuraavaksi viiteen kysymykseen koulun ja kodin yhteistyöstä.

KK1. Minkälaiseksi koet yhteydenpidon vanhempien kanssa?

(1 – helpoksi, 2 – melko helpoksi, 3 – ei helpoksi, mutta ei hankalaksikaan, 4 – melko hankalaksi, 5 – hankalaksi)

1 2 3 4 5

KK2. Minkälaisiin aikoihin vanhempien yhteydenotot sinulle pääsääntöisesti tulevat?

(1 – sopiviin, 2 – melko sopiviin, 3 – ei sopiviin, mutta ei epäsopiviinkaan, 4 – melko epäsopiviin, 5 – epäsopiviin)

1 2 3 4 5

KK3. Kuinka sopivilla tavoilla vanhempien yhteydenotot sinulle pääsääntöisesti tulevat?

(1 – sopivilla, 2 – melko sopivilla, 3 – ei sopivilla, mutta ei epäsopivillakaan, 4 – melko epäsopivilla, 5 – epäsopivilla)

1 2 3 4 5

KK4. Miten hyvin vanhemmat ottavat yhteyttä lapsensa koulunkäynnin kannalta oleellisissa asioissa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

KK5. Miten helppoa arvelet vanhemmille olevan ottaa yhteyttä sinuun?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

YHTEISELIN TYÖVÄLINEET

Seuraavaksi kysytään YHTEISELIN työvälineistä, jotka olet ottanut käyttöön koulussa.

TYÖYHTEISÖKESKUSTELUT**TK1. Miltä Työyhteisökeskustelujen käytön aloittaminen tuntui?**

(1 – helpolta, 2 – melko helpolta, 3 – ei helpolta, mutta ei vaikealtakaan, 4 – melko vaikealta, 5 – vaikealta)

1 2 3 4 5

TK2. Kuinka tarpeellinen Työyhteisökeskustelujen koulutus oli käytön aloittamisen suhteen?

(1 – tarpeellinen, 2 – melko tarpeellinen, 3 – ei tarpeellinen, mutta ei tarpeetonkaan, 4 – melko tarpeeton, 5 – tarpeeton)

1 2 3 4 5

TK3. Minkälaista oli löytää aikaa Työyhteisökeskustelujen aloittamiselle?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TK4. Kuinka helppoa Työyhteisökeskustelujen aloittaminen olisi ollut ilman koulutusta?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TK5. Kuinka helppoa Työyhteisökeskustelujen aloittaminen olisi ollut ilman koulutuksessa jaettua kirjallista materiaalia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TK6. Miltä Työyhteisökeskustelujen vetäminen tuntuu?

(1 – hyvältä, 2 – melko hyvältä, 3 – ei hyvältä, mutta ei huonoltakaan, 4 – melko huonolta tai hankalalta, 5 – huonolta tai hankalalta)

1 2 3 4 5

TK7. Kuinka riittäviä Työyhteisökeskustelujen koulutus ja materiaali ovat niiden jatkuvaan käyttöön?

(1 – riittäviä, 2 – melko riittäviä, 3 – ei riittäviä, mutta ei riittämättömiäkään, 4 – melko riittämättömiä, 5 – riittämättömiä)

1 2 3 4 5

TK7b. Jos vastasit edelliseen kysymykseen vaihtoehdon 4 tai 5, mitä jäit kaipaamaan?

TK8. Millaisia Työyhteisökeskustelut ovat työsi ajankäytön kannalta?

(1 – hyödyllisiä, 2 – melko hyödyllisiä, 3 – ei hyödyllisiä, mutta ei haitallisiakaan, 4 – melko haitallisiakaan, 5 – haitallisia)

1 2 3 4 5

TK9. Millaisia Työyhteisökeskustelut ovat työyhteisön kannalta?

(1 – hyödyllisiä, 2 – melko hyödyllisiä, 3 – ei hyödyllisiä, mutta ei haitallisiakaan, 4 – melko haitallisiakaan, 5 – haitallisia)

1 2 3 4 5

TK10. Ovatko Työyhteisökeskustelut vaikuttaneet ongelmiin työyhteisössäsi?

(1 – lisänneet selvästi, 2 – lisänneet hieman, 3 – eivät ole lisänneet, mutta eivät vähentäneetkään, 4 – vähentäneet hieman, 5 – vähentäneet selvästi)

1 2 3 4 5

TK11. Kuinka hyvin Työyhteisökeskustelut sopivat yhteen omien ammatillisten tavoitteittesi ja arvojesi kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TK12. Kuinka hyvin Työyhteisökeskustelut sopivat yhteen koulun tavoitteiden ja arvojen kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TK13. Kuinka hyvin Työyhteisökeskustelut sopivat omiin työtapoihisi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TK14. Kuinka helppo sinun on ymmärtää Työyhteisökeskustelujen tarkoitus ja periaatteet?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TK15. Paljonko Työyhteisökeskustelut ovat hämmentäneet ammatillista ajatteluasi kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TK16. Paljonko Työyhteisökeskustelut ovat tarjonneet sinulle oivalluksia kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TK17. Millaista Työyhteisökeskustelujen käyttö mielestäsi on?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TK18. Kuinka paljon olet keskustellut Työyhteisökeskusteluista muiden rehtoreiden kanssa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

YT-KOKOUKSET LUOKISSA**YT1. Miltä luokissa pidettävien YT-kokousten käytön aloittaminen tuntui?**

(1 – helpolta, 2 – melko helpolta, 3 – ei helpolta, mutta ei vaikealtakaan, 4 – melko vaikealta, 5 – vaikealta)

1 2 3 4 5

YT2. Kuinka tarpeellinen luokissa pidettävien YT-kokousten koulutus oli käytön aloittamisen suhteen?

(1 – tarpeellinen, 2 – melko tarpeellinen, 3 – ei tarpeellinen, mutta ei tarpeetonkaan, 4 – melko tarpeeton, 5 – tarpeeton)

1 2 3 4 5

YT3. Minkälaista oli löytää aikaa luokissa pidettävien YT-kokousten aloittamiselle?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

YT4. Kuinka helppoa luokissa pidettävien YT-kokousten aloittaminen olisi ollut ilman koulutusta?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

YT5. Kuinka helppoa luokissa pidettävien YT-kokousten aloittaminen olisi ollut ilman koulutuksessa jaettua kirjallista materiaalia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

YT6. Miltä luokissa pidettävien YT-kokousten vetäminen tuntuu?

(1 – hyvältä, 2 – melko hyvältä, 3 – ei hyvältä, mutta ei huonoltakaan, 4 – melko huonolta tai hankalalta, 5 – huonolta tai hankalalta)

1 2 3 4 5

YT7. Kuinka riittäviä luokassa pidettävien YT-kokousten koulutus ja materiaali ovat niiden jatkuvaan käyttöön?

(1 – riittäviä, 2 – melko riittäviä, 3 – ei riittäviä, mutta ei riittämättömiäkään, 4 – melko riittämättömiä, 5 – riittämättömiä)

1 2 3 4 5

YT7b. Jos vastasit edelliseen kysymykseen vaihtoehdon 4 tai 5, mitä jäit kaipaamaan?

YT8. Millaisia YT-kokoukset luokissa ovat työsi ajankäytön kannalta?

(1 – hyödyllisiä, 2 – melko hyödyllisiä, 3 – ei hyödyllisiä, mutta ei haitallisiakaan, 4 – melko haitallisia, 5 – haitallisia)

1 2 3 4 5

YT9. Ovatko YT-kokoukset luokissa vaikuttaneet ongelmiin työyhteisössäsi?

(1 – lisänneet selvästi, 2 – lisänneet hieman, 3 – eivät ole lisänneet, mutta eivät vähentäneetkään, 4 – vähentäneet hieman, 5 – vähentäneet selvästi)

1 2 3 4 5

YT10. Millaisia YT-kokoukset luokissa ovat työyhteisön kannalta?

(1 – hyödyllisiä, 2 – melko hyödyllisiä, 3 – ei hyödyllisiä, mutta ei haitallisiakaan, 4 – melko haitallisia, 5 – haitallisia)

1 2 3 4 5

YT11. Kuinka hyvin YT-kokoukset luokissa sopivat yhteen omien ammatillisten tavoitteittesi ja arvojesi kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

YT12. Kuinka hyvin YT-kokoukset luokissa sopivat yhteen koulun tavoitteiden ja arvojen kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

YT13. Kuinka hyvin YT-kokoukset luokissa sopivat omiin työtapoihisi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

YT14. Kuinka helppo sinun on ymmärtää luokissa pidettävien YT-kokousten tarkoitus ja periaatteet?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

YT15. Paljonko YT-kokoukset luokissa ovat hämmentäneet ammatillista ajatteluasi kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

YT16. Paljonko YT-kokoukset luokissa ovat tarjonneet sinulle oivalluksia kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

YT17. Millaista luokissa pidettävien YT-kokousten käyttö mielestäsi on?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

YT18. Kuinka paljon olet keskustellut luokissa pidettävistä YT-kokouksista muiden rehtoreiden kanssa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

PIKKUKURSSIT**PK1. Miltä Pikkurussien käytön aloittaminen tuntui?**

(1 – helpolta, 2 – melko helpolta, 3 – ei helpolta, mutta ei vaikealtakaan, 4 – melko vaikealta, 5 – vaikealta)

1 2 3 4 5

PK2. Kuinka tarpeellinen Pikkurussien koulutus oli käytön aloittamisen suhteen?

(1 – tarpeellinen, 2 – melko tarpeellinen, 3 – ei tarpeellinen, mutta ei tarpeetonkaan, 4 – melko tarpeeton, 5 – tarpeeton)

1 2 3 4 5

PK3. Minkälaista oli löytää aikaa Pikkurussien aloittamiselle?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

PK4. Kuinka helppoa Pikkurussien aloittaminen olisi ollut ilman koulutusta?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

PK5. Kuinka helppoa Pikkukurssien aloittaminen olisi ollut ilman koulutuksessa jaettua kirjallista materiaalia?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

PK6. Miltä Pikkukurssien vetäminen tuntuu?

(1 – hyvältä, 2 – melko hyvältä, 3 – ei hyvältä, mutta ei huonoltakaan, 4 – melko huonolta tai hankalalta, 5 – huonolta tai hankalalta)

1 2 3 4 5

PK7. Kuinka riittäviä Pikkukurssien koulutus ja materiaali ovat niiden jatkuvaan käyttöön?

(1 – riittäviä, 2 – melko riittäviä, 3 – ei riittäviä, mutta ei riittämättömiäkään, 4 – melko riittämättömiä, 5 – riittämättömiä)

1 2 3 4 5

PK7b. Jos vastasit edelliseen kysymykseen vaihtoehdon 4 tai 5, mitä jäit kaipaamaan?

PK8. Millaisia Pikkukurssit ovat työsi ajankäytön kannalta?

(1 – hyödyllisiä, 2 – melko hyödyllisiä, 3 – ei hyödyllisiä, mutta ei haitallisiakaan, 4 – melko haitallisia, 5 – haitallisia)

1 2 3 4 5

PK9. Millaisia Pikkukurssit ovat työyhteisön kannalta?

(1 – hyödyllisiä, 2 – melko hyödyllisiä, 3 – ei hyödyllisiä, mutta ei haitallisiakaan, 4 – melko haitallisia, 5 – haitallisia)

1 2 3 4 5

PK10. Ovatko Pikkukurssit vaikuttaneet ongelmiin työyhteisössäsi?

(1 – lisänneet selvästi, 2 – lisänneet hieman, 3 – eivät ole lisänneet, mutta eivät vähentäneetkään, 4 – vähentäneet hieman, 5 – vähentäneet selvästi)

1 2 3 4 5

PK11. Kuinka hyvin Pikkukurssit sopivat yhteen omien ammatillisten tavoitteittesi ja arvojesi kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

PK12. Kuinka hyvin Pikkukurssit sopivat yhteen koulun tavoitteiden ja arvojen kanssa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

PK13. Kuinka hyvin Pikkukurssit sopivat omiin työtapoihisi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

PK14. Kuinka helppo sinun on ymmärtää Pikkukurssien tarkoitus ja periaatteet?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

PK15. Paljonko Pikkukurssit ovat hämmentäneet ammatillista ajatteluasi kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

PK16. Paljonko Pikkukurssit ovat tarjonneet sinulle oivalluksia kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

PK17. Millaista Pikkukurssien käyttö mielestäsi on?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeaakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

PK18. Kuinka paljon olet keskustellut Pikkukursseista muiden rehtoreiden kanssa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KUVATAULU**KT1. Miltä Kuvataulu tuntuu omasta ja työyhteisön näkökulmasta?**

(1 – hyvältä, 2 – melko hyvältä, 3 – ei hyvältä, mutta ei huonoltakaan, 4 – melko huonolta tai hankalalta, 5 – huonolta tai hankalalta)

1 2 3 4 5

KT2. Paljonko Kuvataulu on tarjonnut sinulle oivalluksia kuluvan lukukauden aikana?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KT3. Kuinka paljon olet keskustellut Kuvataulusta muiden rehtoreiden kanssa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

YHTEISPELIN TYÖVÄLINEIDEN HYÖDYT

Vastaa vielä neljään kysymykseen YHTEISPELIN työvälineiden hyödyistä.

HY1. Oletko havainnut YHTEISPELIN työvälineiden tuottamia hyötyjä omassa työyhteisössäsi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan, X – en osaa sanoa)

1 2 3 4 5 X

HY1b. Millaisia? _____

HY2. Oletko havainnut YHTEISPELIN työvälineiden tuottamia haittoja omassa työyhteisössäsi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan, X – en osaa sanoa)

1 2 3 4 5 X

HY2b. Millaisia? _____

HY3. Oletko havainnut YHTEISPELIN työvälineiden tuottamia hyötyjä oman koulusi oppilaissa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan, X – en osaa sanoa)

1 2 3 4 5 X

HY3b. Millaisia? _____

HY4. Oletko havainnut YHTEISPELIN työvälineiden tuottamia haittoja oman koulusi oppilaissa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan, X – en osaa sanoa)

1 2 3 4 5 X

HY4b. Millaisia? _____

TYÖYHTEISÖ

Seuraavat kysymykset koskevat koulusi työyhteisöä. Koulun yhteisillä tavoitteilla tarkoitetaan sellaisia tavoitteita, jotka on määritelty koulun omassa opetus- ja lukuvuosisuunnitelmassa. Vastaa kaikkiin kysymyksiin oman näkemyksesi pohjalta.

TY1. Kuinka hyvin pystyt selvittämään koulun ongelmia työyhteisön avulla (esim. delegoimalla työtehtäviä)?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY2. Miten hyvin työyhteisössänne otetaan tärkeitä asioita esille?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY3. Millaiseksi koet keskustelut työyhteisössänne?

(1 – tasapuoliseksi, 2 – melko tasapuoliseksi, 3 – en tasapuoliseksi, mutta en yksipuoliseksikaan, 4 – melko yksipuoliseksi, 5 – yksipuoliseksi)

1 2 3 4 5

TY4. Miten avoimeksi koet keskustelut työyhteisössänne?

(1 – avoimeksi, 2 – melko avoimeksi, 3 – en avoimeksi, mutta en pidättyväksikään, 4 – melko pidättyväksi, 5 – pidättyväksi)

1 2 3 4 5

TY5. Kuinka paljon työyhteisössänne on mielestäsi rakentavaa keskustelua?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TY6. Kuinka paljon työyhteisössänne on mielestäsi ei-rakentavaa keskustelua?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TY7. Kuinka arvostavaa työyhteisönne keskustelukulttuuri on?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TY8. Miten helppo sinun on osallistua keskusteluihin työyhteisössänne?

(1 – helppoa, 2 – melko helppoa, 3 – ei helppoa, mutta ei vaikeakaan, 4 – melko vaikeaa, 5 – vaikeaa)

1 2 3 4 5

TY9. Kuinka lämminhenkistä kanssakäyminen on työyhteisössänne?

(1 – lämminhenkistä, 2 – melko lämminhenkistä, 3 – ei lämminhenkistä, mutta ei viileääkään, 4 – melko viileää, 5 – viileää)

1 2 3 4 5

TY10. Kuinka hyvin työyhteisönne jäsenet huomioivat toisiaan?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY11. Kuinka paljon työyhteisönne jäsenet osoittavat arvostusta toisiaan kohtaan?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

TY12. Kuinka paljon saat arvostusta työstäsi työyhteisösi jäseniltä?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY13. Kuinka paljon saat palautetta työstäsi työyhteisösi jäseniltä?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY14. Millaiseksi koet työyhteisösi johtamisen?

(1 – helpoksi, 2 – melko helpoksi, 3 – ei helpoksi, mutta ei hankalaksikaan, 4 – melko hankalaksi, 5 – hankalaksi)

1 2 3 4 5

TY15. Mitä mieltä olet työyhteisösi toiminnasta kokonaisuutena?

(1 – toimii hyvin, 2 – toimii melko hyvin, 3 – ei toimi hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – toimii melko huonosti, 5 – toimii huonosti)

1 2 3 4 5

TY16. Miten hyvin työyhteisössänne toteutuu ennakoiva ja suunnitelmallinen työskentely?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY17. Miten hyvin työolosuhteesi tukevat omaa ennakoivaa ja suunnitelmallista työskentelyäsi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY18. Miten hyvin työyhteisö toimii yllättävissä ja jopa hankalissakin tilanteissa?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY19. Kuinka paljon työyhteisössänne jaetaan osaamista, tietotaitoa ja materiaaleja?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY20. Kuinka paljon työyhteisönne jäsenet saavat apua toisiltaan ongelmatilanteissa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai eivät ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY21. Kuinka hyvin työolosuhteet koulussa antavat mahdollisuuksia lasten terveen kasvun tukemiseen?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY22. Kuinka hyvin työolosuhteesi antavat mahdollisuuksia työyhteisön hyvinvoinnin ja työn sujumuuden tukemiseen?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY23. Kuinka motivoivaksi koet ilmapiirin työyhteisössänne?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY24. Kuinka virkistäväksi koet ilmapiirin työyhteisössänne?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – en paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai en ollenkaan)

1 2 3 4 5

TY25. Miten hyvin opettajankokoukset / yhteinen yt-aika tukee omaa työtäsi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1 2 3 4 5

TY26. Miten arvioisit työyhteisösi ilmapiiriä tällä hetkellä?

(1 – hyvä, 2 – melko hyvä, 3 – ei hyvä, mutta ei huonokaan, 4 – melko huono, 5 – huono)

1 2 3 4 5

TY27. Miten arvioisit työyhteisösi toimintaa kokonaisuutena kouluarvosanalla?

(asteikko 4-10, plussan tarkkuudella)

REHTORIN TYÖ

Tässä kyselyn viimeisessä osiossa arvioidaan oman työn sisältöä sekä ammatillista ajattelua.

RT1. Kuinka paljon työsi tarjoaa mielekkäitä haasteita?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta ei vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

RT2. Millaisiksi koet työsi vaatimukset?

(1 – suuriksi, 2 – melko suuriksi, 3 – en suuriksi, mutta en pieniksikään, 4 – melko pieniksi, 5 – pieniksi)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

RT3. Arvioi työaikasi riittävyttä työtehtäviesi hoitamiseen.

(1 – riittää huonosti, 2 – riittää melko huonosti, 3 – riittää sopivasti, 4 – aikaa jää hieman ylikin, 5 – aikaa jää runsaasti yli)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

RT4. Minkä verran koet että työasiasi kuormittavat sinua vapaa-ajallasi?

(1 – vähän tai eivät ollenkaan, 2 – melko vähän, 3 – eivät vähän, mutta ei paljonkaan, 4 – melko paljon, 5 – paljon)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

RT5. Kuinka paljon työsi tuottaa sinulle iloa?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

RT6. Kuinka paljon työsi antaa sinulle voimia?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

RT7. Kuinka paljon työsi vie voimiasi?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

RT8. Kuinka paljon työsi motivoi sinua?

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän tai ei ollenkaan)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

RT9. Kuinka jaksat työssäsi?

(1 – hyvin, 2 – melko hyvin, 3 – ei hyvin, mutta ei huonostikaan, 4 – melko huonosti, 5 – huonosti)

1	2	3	4	5
---	---	---	---	---

Vastaa vielä lopuksi kuuteen kysymykseen työsi antoisuudesta ja kuormittavuudesta.

Miten antoisiksi koet seuraavat asiat?

(valitse sopivin vaihtoehto)

RT10a. Työskentely oppilaiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

RT10b. Työskentely vanhempien kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

RT10c. Toiminta muiden koulun työntekijöiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

Miten kuormittaviksi koet seuraavat asiat?

(valitse sopivin vaihtoehto)

RT11a. Työskentely oppilaiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

RT11b. Työskentely vanhempien kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

RT11c. Toiminta muiden koulun työntekijöiden kanssa.

(1 – paljon, 2 – melko paljon, 3 – ei paljon, mutta en vähänkään, 4 – melko vähän, 5 – vähän)

1 2 3 4 5

KIITOS VASTAUKSISTASI!